

BEGROTING 2024

Meerjarenraming 2025-2027
Gemeente Gulpen-Wittem

Gemeente Gulpen-Wittem

Begroting 2024

B.23.04367

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van de raad van de gemeente Gulpen-Wittem op 9 november 2023.

de raadsgriffier,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'R' followed by a long horizontal line.

mr. R. Reichrath

de voorzitter,

A handwritten signature in black ink, featuring a circular emblem with the letters 'R' and 'H' inside, followed by a long horizontal line.

ing. N.H.C. Ramaekers-Rutjens

Voorwoord

Het is ons college gelukt om u een realistische en sluitende meerjarenbegroting te presenteren. Het was een zware opgave, zeker gezien het beginsaldo na de bestuursrapportage. Het demissionaire kabinet haalt in 2026 flink wat geld uit het gemeentefonds.

In deze begroting is de septembercirculaire al verwerkt. Dit jaar is de septembercirculaire enkel en alleen een tegemoetkoming in de prijsstijgingen.

Ondanks dat hebben we toch het zogenoemde 'ravijnjaar' 2026 en het daarop volgende jaar 2027 positief weten te houden.

De keuzemogelijkheden om een sluitende begroting te presenteren zijn zeer beperkt omdat het beïnvloedbare deel van de begroting steeds kleiner wordt. We zullen ervoor moeten zorgen dat de maatschappelijke opgaves en uitdagingen op basis van de wettelijke taken en de eerder door de gemeenteraad genomen besluiten financieel zijn geborgd.

Zelfs met enkel de autonome ontwikkelingen lag er een uitdaging om voor het jaar 2024, maar ook meerjarig tot en met 2027 tot een sluitende begroting te komen.

"Om een begroting sluitend te krijgen zijn er twee smaken: minder doen of belasting verhogen." Dit is een citaat uit de special 'Financiën' van Binnenlands Bestuur van afgelopen september.

De autonome ontwikkelingen zijn echter niet te beïnvloeden en als gemeente zullen we onze wettelijke taken ook gewoon moeten blijven uitvoeren. Wil je minder gaan doen, dan zal het gemeentelijk beleid moeten worden aangepast. Beleid aanpassen is een zaak van de gemeenteraad en kan dus nooit een oplossing zijn voor 2024. We hebben dus nadrukkelijk ook naar de inkomstenknoppen moeten kijken om structurele lasten ook structureel te kunnen dekken.

Als college zijn we aan de slag gegaan met voor ons zeer belangrijk uitgangspunten: lastenstijgingen voor onze eigen inwoners en bedrijven beperken we tot maximaal de inflatiecorrectie én we willen de reservepositie en het weerstandsvermogen van onze gemeente gezond houden.

Dat heeft ertoe geleid dat we de belastingen voor onze inwoners en ondernemers niet extra gaan verhogen. We houden ons aan de door de raad eerder dit jaar vastgestelde nota van Lokale Heffingen 2023-2026 en wijken hier niet vanaf.

Hierbij kunnen we nog opmerken dat de riool- en afvalheffingen niet kostendekkend zijn. Als we deze wel kostendekkend zouden maken, zou dit nog een extra lastenverzwaring voor de burgers betekenen. Die keuze heeft het college niet gemaakt.

De tarieven van de leges kunnen we kostendekkend maken; een logische inkomstenbron en ook in lijn met het coalitieakkoord. Maar ook dit zou een enorme kostenverhoging betekenen voor inwoners en bedrijven. Het college kiest ook hier niet voor. De algemene middelen mogen enkel aangesproken worden voor het opvangen van incidentele kosten. In 2024 dekken we alle incidentele kosten die vooral met de invoering van de omgevingswet te maken hebben uit de algemene reserve. Daar staat overigens weer een stevige storting in de algemene reserve in 2025 tegenover. Hiermee blijft de reservepositie op een uitstekend niveau. Om de begroting sluitend te maken moesten we toch nog op zoek naar structurele dekking. Die hebben we gevonden in de toeristenbelasting. Deze brengen

we in lijn met de toeristenbelasting van onze buurgemeenten. We prijzen ons dus zeker niet uit de markt, maar we zetten ons als 'mooiste gemeente in het Heuvelland' ook zeker niet als goedkoopste in de uitverkoop.

De begroting is dan wel meerjarig sluitend maar er zijn nog veel onzekerheden en er komen nog veel opgaven op ons af.

Zo hebben we in 2024 en verder, met of zonder spreidingswet, een grote opgave te vervullen in de opvang van asielzoekers, het huisvesten van statushouders en het opvangen van Oekraïense vluchtelingen. Deze opgave stopt niet bij huisvesting, maar betekent ook een opgave voor zorg, onderwijs en vervoer. Ook de impact van de stikstofproblematiek, CAO ontwikkelingen, de ontwikkelingen in het sociaal domein en de opgaven in de volkshuisvesting blijven spannend. Wat dit allemaal exact voor ons als gemeente gaat betekenen is nog ongewis.

Vooraf de onzekerheden rond de invoering van de omgevingswet en de zorgen over het functioneren van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is een onzekere factor. De grote vraag is, een paar maanden vóór de invoering van de omgevingswet, of de techniek van het DSO wel voldoende op orde is om de omgevingswet per 1 januari 2024 verantwoord in te voeren. Een niet beïnvloedbare factor waar we als organisatie wel de negatieve gevolgen van moeten opvangen als die zich voordoen.

Bij het opstellen van de begroting is uitgegaan van het principe: geen plan, geen geld.

In dat kader is het goed om te vermelden dat de komende periode nog diverse plannen voorbij zullen komen die ook een financiële opgave met zich meebrengen, veelal structureel. (Openbaar verlichtingsplan, Duurzaam meerjaren Onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen (DMJOP), Nieuw- en/of verbouw gemeentehuis mede i.v.m. wettelijke kaders, accommodatiebeleid, ontwikkeling voormalig Sophianum en de ontwikkeling Landsraderweg / toekomst NV VTC).

De begroting is dus sluitend, maar terughoudendheid in ambitie en nog meer extra nieuwe plannen is wel op zijn plaats.

Na vaststelling van deze begroting wordt een 'begroting in één oogopslag' (BIO) gemaakt, die wij publiceren.

Ing N.H.C. Ramaekers-Rutjens

Waarnemend portefeuillehouder Financiën

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Leeswijzer	8
Samenvatting	8
Hoofdstuk 1	8
Hoofdstuk 2	10
Bijlages	11
Samenvatting	12
Hoofdstuk 1: Beleidsbegroting	17
1.1 Programmaplannen.....	17
1.1.1 Programma 0: Bestuur en Ondersteuning	20
1.1.2 Programma 1: Veiligheid	27
1.1.3 Programma 2: Verkeer, Vervoer en Waterstaat	31
1.1.4 Programma 3: Economie	36
1.1.5 Programma 4: Onderwijs.....	42
1.1.6 Programma 5: Sport, Cultuur en Recreatie	47
1.1.7 Programma 6: Sociaal Domein	52
1.1.8 Programma 7: Volksgezondheid en Milieu.....	61
1.1.9 Programma 8: Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	69
1.1.10 Totale baten en lasten	75
1.2 Paragrafen	78
1.2.1 Lokale heffingen.....	79
1.2.2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	91
1.2.3 Onderhoud Kapitaalgoederen	107
1.2.4 Financiering	113
1.2.5 Bedrijfsvoering.....	118
1.2.6 Verbonden Partijen	124
1.2.7 Grondbeleid	153
1.2.8 Openbaarheidsparagraaf	154
Hoofdstuk 2: Financiële begroting	156
2.1 Overzicht baten en lasten per programma.....	156
2.2 Baten en lasten per taakveld	158
2.3 Incidentele baten en lasten	159

2.4 Stortingen en onttrekkingen Reserves	161
2.5 Stortingen en onttrekkingen Voorzieningen	162
2.6 Investeringsplanning	164
2.7 Geprognosticeerde balans	165
2.8 Beleidsindicatoren	167
Bijlages.....	171
Bijlage 1: Samenstelling College van B&W	171
Bijlage 2: Afkortingenlijst	173
Bijlage 3: Incidentele en structurele baten en lasten per programma	176

Leeswijzer

De inhoudelijke eisen waaraan de begroting dient te voldoen zijn vastgelegd in het Besluit begroting en Verantwoording (BBV). Artikel 7 van het BBV schrijft voor dat de begroting ten minste bestaat uit de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting die bestaat uit het programmaplan en de paragrafen is opgenomen in hoofdstuk 1. De Samenvatting vormt samen met Hoofdstuk 2 de financiële begroting.

De lasten en de baten worden tenzij anders vermeld zonder + of – teken opgenomen in de tabellen. Een last is immers per definitie negatief en een baat positief. Saldi zijn voorzien van een – teken als het een negatief saldo betreft.

Samenvatting

De **Samenvatting** geeft inzicht in de financiële exploitatie 2024 inbegrepen de meerjarenraming 2025-2027. De cijfers zijn daarbij opgebouwd vanaf de voorgaande primitieve begroting 2023, de kaderbrief 2024, de bestuursrapportage 2023 en de meest recente ontwikkelingen. De Samenvatting geeft de raad inzicht in het formele en structurele meerjarige evenwicht van baten en lasten. Alleen indien sprake is van een structureel en reëel evenwicht van baten en lasten in 2024 behoudt de gemeente de status van repressief toezicht vanuit de Provincie Limburg.

Hoofdstuk 1

In **Hoofdstuk 1** komen het programmaplan van deze begroting en de voorgeschreven paragrafen aan de orde. De **programmaplannen** (1.1) vormen beleidsinhoudelijk het hart van de begroting. We volgen in deze begroting de thema- en verplichte taakveldindeling van het BBV. Welke producten van baten en lasten onder welk taakveld vallen is gedetailleerd omschreven in het Besluit Begroten en Verantwoording (BBV). Afwijken binnen de taakvelden is niet toegestaan. Op taakveldniveau kunnen dus de directe baten en directe (kapitaal) lasten van gemeenten met elkaar worden vergeleken. Wij volgen tevens de groepering van de verschillende taakvelden per thema zoals ook aangedragen door het BBV. Dat doen we om de vergelijkbaarheid en aansluiting tussen de achtereenvolgende begrotingen in deze raadsperiode te borgen. Conform de Financiële Verordening kan, bij de start van een nieuwe raadsperiode, het College aan de Raad een andere groepering van taakvelden voorstellen en die groepering vervolgens opnieuw gedurende de volgende raadsperiode vasthouden. Elk van de programma's binnen Hoofdstuk 1 volgt dezelfde opzet en bevat dezelfde subparagrafen. Onderstaand een korte toelichting bij elk van deze subparagrafen in de volgorde zoals ook in elk van de programmaplannen is opgenomen.

De programmaplannen starten telkens met een overzicht van de taakvelden die binnen de gemeente Gulpen-Wittem zijn opgenomen onder het betreffende programma.

Programmasamenvatting

De programmasamenvatting beschrijft waar het programma over gaat. Daarnaast zijn de voor gemeente Gulpen-Wittem belangrijke beleidsmatige onderwerpen en thema's binnen het betreffende

programma opgenomen. Afhankelijk van het programma zal de programmasamenvatting beknopt of juist uitgebreider van opzet zijn.

Beleidskader

Het beleidskader bevat de voor het betreffende programma en haar taakvelden relevante beleidsdocumenten. In principe is dit beperkt tot het gemeentelijke (Gulpen-Wittem) of regionale (Heuvelland, Zuid-Limburg) beleidskader. Landelijke wet- of regelgeving is niet opgenomen tenzij zeer relevant. Waar mogelijk is bij de beleidsdocumenten door middel van jaartallen aangegeven op welke periode het betrekking heeft. Hierdoor is er een indicatie over de actualiteit van het vastgestelde beleidskader.

Wat willen we bereiken (1e W-vraag)?

Onder deze subparagraaf worden de doelstellingen binnen elk van de programma's puntsgewijs geformuleerd. Uitgangspunt is dat bij de start van een nieuwe raadsperiode de doelen worden geformuleerd aan de hand van het vastgestelde Coalitieakkoord. Vervolgens wordt er middels activiteiten, prestaties en budgetten invulling gegeven aan het nastreven van de geformuleerde doelstellingen.

Wat gaan we daarvoor doen (2e W-vraag)?

De activiteiten die we gaan doen vormen de prestaties die het College toezegt te gaan realiseren in het komende begrotingsjaar. Over de voortgang van deze activiteiten wordt tussentijds in de bestuursrapportage en het jaarverslag aan de Raad verantwoording afgelegd. Bij de formulering van de activiteiten is het telkens de balans zoeken tussen hoofdlijn versus detailniveau. De concreetheid waarmee dit lukt varieert per activiteit en per programma. In de activiteiten zijn ook 'politiek' minder aandacht vragende werkzaamheden opgenomen. Die werkzaamheden zijn echter niet minder belangrijk. In de bestuursrapportage en het jaarverslag zullen we de voortgang rapporteren van de activiteiten.

Wat mag het kosten (3e W-vraag)?

In de 3e W-vraag krijgt de raad inzicht in de baten en lasten per programma. Vanwege BBV technische regels staat het overgrote deel van de baat in de vorm van o.a. de algemene uitkering en de algemene belasting op programma 0. Dat maakt de informatiewaarde van de 3e W-vraag per programma naar onze mening geringer.

De indirecte lasten per programma die tot en met de begroting 2016 zichtbaar werden gemaakt in ieder programma zijn nu samengevoegd en toegerekend aan het taakveld 'Overhead' dat onderdeel uit maakt van het programma 0 Bestuur en ondersteuning. Dit is een direct gevolg van de vernieuwing van het BBV zoals dat in 2017 is doorgevoerd. In paragraaf 2.2. 'Overzicht baten en lasten per taakveld' wordt de verdeling van de baten en lasten per taakveld weergegeven.

In de vorm van een tabel worden de baten, lasten en het resultaat per programma weergegeven. De kolom '2022' betreft de resultaten van de Rekening 2022, '2023' betreft de actuele begroting 2023 tot en met de bestuursrapportage 2023 die de raad in juli 2023 heeft vastgesteld, '2024' bevat de begroting 2024 en de jaren 2025 t/m 2027 laten de meerjarenraming voor elk van de programma's zien.

Om de Raad inzicht te bieden in de financiële impact van het reeds bestaande beleid en nieuwe beleidskeuzes is de tabel opgesplitst in 2 delen. Onder het bestaande beleid zijn autonome ontwikkelingen, doorontwikkelingen, raads- en collegebesluiten en de begrotingswijzigingen t/m de bestuursrapportage 2023 opgenomen. Het nieuwe beleid bevat de financiële impact van nieuwe beleidskeuzes die het college voornemens is uit te gaan voeren.

Zowel voor het bestaande beleid als voor het nieuwe beleid zijn de lasten nader uitgesplitst in personele lasten, materiële lasten en kapitaallasten. De personele lasten betreffen de salarislasten van de eigen medewerkers en personele inhuur. De materiële lasten bestaan o.a. werkbudgetten, (subsidie)bijdragen en overige exploitatiekosten. Kapitaallasten betreffen de rente en afschrijving van de investeringen die in het betreffende programma zijn opgenomen. Onder de tabel is een (beknpte) specificatie opgenomen van de baten en lasten binnen het programma.

Aangezien de focus en het uitgangspunt de begroting 2024 betreft, is deze kolom gearceerd en is de specificatie van baten en lasten ook op het begrotingsjaar toegespitst.

In aanvulling op de baten, lasten en het resultaat is er ook een overzicht van de investeringen die binnen dit programma zijn opgenomen, ingevoegd. De bedragen die hierin vermeld staan in de kolom 'Totaal begroot' betreffen de investeringskredieten zoals ze in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025 – 2027 zijn opgenomen. In paragraaf 2.6 worden de investeringen nader uitgesplitst in specifieke projecten en over de verschillende begrotingsjaren. Conform het afschrijvingsbeleid dat is opgenomen in de Financiële Verordening zullen de jaarlijkse kosten voor afschrijving en rente worden opgenomen in de kapitaallasten in het jaar nadat de investering is afgerond en het actief 'gereed' is.

Aandachtspunten 2024

Tot slot is binnen de programmaplannen een overzicht opgenomen met de beleidsmatige aandachtspunten voor het begrotingsjaar. Hier betreft het voornamelijk nieuw vast te stellen beleid, verordeningen, maar ook relevante ontwikkelingen die invloed hebben op het uit te voeren beleid in het begrotingsjaar 2024. Dit overzicht is niet limitatief, geeft het College en de Raad een inzicht in relevante aandachtspunten binnen de programma's voor het komende jaar.

Het 2^e deel van **Hoofdstuk 1** bevat de voorgeschreven **paragrafen** (1.2). In de paragrafen nemen we de informatie op die niet past binnen het programmaplan omdat de activiteiten binnen deze paragraaf dwars door de programma's heen lopen, ondersteunend zijn aan de programma-activiteiten dan wel betrekking hebben op een specifiek onderwerp waarover we de raad separaat moeten of willen informeren. Het betreft de verplichte paragrafen lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en de openbaarheidsparagraaf (WOO).

Hoofdstuk 2

In **Hoofdstuk 2** nemen we vooral de verplicht gestelde informatie op die de toezichthouder nodig heeft om onze begroting te kunnen toetsen op o.a. realiteit en structureel evenwicht. Dit is dus een financieel technisch hoofdstuk.

In paragraaf 2.1 is het meerjarig overzicht van baten en lasten opgenomen. Dit overzicht geeft inzicht in de baten en lasten per programma en het primaire begrotingssaldo. In paragraaf 2.2 volgt het overzicht van baten en lasten per taakveld voor het begrotingsjaar 2024. Dit geeft een nadere specificatie van de baten en lasten binnen elk van de programma's.

De staat van incidentele baten en lasten en bijbehorende toelichting in paragraaf 2.3 geven inzicht in welk deel van de baten en lasten incidenteel is. Bij de slotwijziging in december wordt bezien welke incidentele budgetten nog niet (geheel) besteed zijn en overgeboekt dienen te worden naar het volgende jaar.

In paragraaf 2.4 worden het meerjarenoverzicht en de stortingen en onttrekkingen aan de reserves weergegeven. Paragraaf 2.5 geeft hetzelfde inzicht maar dan voor de voorzieningen.

Paragraaf 2.6 schets de investeringsplanning voor de jaren 2024 tot en met 2027.

Paragraaf 2.7 bevat de geprognosticeerde balans voor de begroting 2024 en meerjarenraming 2025 - 2027.

Tot slot worden in paragraaf 2.8 per programma de BBV Beleidsindicatoren weergegeven voor Gulpen-Wittem. De indicatoren betreffen de door de BBV voorgeschreven indicatoren die voor alle gemeentes van toepassing zijn.

Bijlages

Aan het einde van het boekwerk zijn enkele bijlages ingevoegd. Bijlage 1 geeft de samenstelling van het College van B&W weer met de verschillende aandachtsgebieden die elk van de collegeleden heeft. Bijlage 2 bevat de afkortingenlijst van de in dit boekwerk gebruikte afkortingen en hun betekenis. Tot slot bevat bijlage 3 een uitgebreidere weergave van de incidentele en structurele baten en lasten voor elk van de programma's en in de verschillende begrotingsjaren.

Samenvatting

Algemeen

Voor u ligt de begroting 2024 inclusief meerjarenperspectief 2025-2027. Deze begroting heeft een indeling die is voorgeschreven door de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording.

In deze begroting zijn autonome-, door- en nieuwe ontwikkelingen opgenomen. De septembercirculaire 2023 is ook verwerkt in deze begroting.

De uitkomst

In onderstaande tabel wordt het begrotingssaldo weergegeven.

	Datum	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Begrotingssaldo voor vaststelling bestuursrapportage		-150.304	617.477	618.465	618.465
Bestuursrapportage 2023	13-7-2023	-122.798	27.205	-907.789	-306.266
Begrotingssaldo na vaststelling bestuursrapportage		-273.102	644.682	-289.324	312.199
Autonome ontwikkelingen		-1.394.772	-1.136.515	-1.418.373	-1.579.986
Doorontwikkelingen		-105.547	-20.547	-120.277	-119.148
Nieuwe ontwikkelingen		-101.150	-116.650	61.100	-133.690
Septembercirculaire 2023		888.666	849.237	764.550	1.234.650
Dekking		1.068.628	1.154.388	1.154.388	1.154.388
Begrotingssaldo 2024-2027		82.725	1.374.593	152.063	868.413

Autonome ontwikkelingen:

Zijn ontwikkelingen die onontkoombaar zijn bijvoorbeeld opgelegd door het rijk (bijvoorbeeld loon- en prijscompensatie) of uitvoering geven aan een raadsbesluit/motie.

Doorontwikkelingen:

Zijn activiteiten die zijn opgenomen in boekjaar 2023 en deze activiteiten worden in 2024 uitgevoerd. In 2023 was hier nog geen geld aan gekoppeld. De raad kan besluiten of deze doorontwikkelingen worden doorgezet.

Nieuwe ontwikkelingen:

Activiteiten die echt nieuw zijn en voor het eerst zijn opgenomen in de begroting 2024 en verder.

Autonome ontwikkelingen

Nr. Autonome ontwikkelingen	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027
1 Groenbeleidsplan	-490.736	-490.736	-490.736	-490.736
2 Salarisindexatie medewerkers, bestuur, griffie	-357.054	-480.140	-415.955	-443.356
3 Bijdrage WSP Parkstad	-244.080	-226.350	-214.519	-206.773
4 GR Gegevenshuis	-180.000	-181.131	-200.854	-190.903
5 Loonkostensubsidie (Podium24)	-180.000	-180.000	-180.000	-180.000
6 Omgevingswet participatie, aanvullende taken	-170.000	-	-	-
7 Indexatie materiële budgetten	-157.867	-157.961	-156.768	-156.951
8 Opstellen omgevingsplan en afronden omgevingsvisie	-125.000	-	-	-
9 Rentelasten	-105.509	-	-	-
10 Inregelen GEO-/GIS beheer	-85.000	-85.000	-85.000	-85.000
11 Uitvoering Volkshuisvestelijke taken	-85.000	-85.000	-85.000	-85.000
12 Ondersteuning Centric applicaties	-83.000	-8.000	-8.000	-8.000
13 Forensenbelasting	-72.780	-75.023	-77.340	-61.177
15 Re-integratiepartners MTB, Podium 24, Annex	-49.110	-1.110	-1.110	-1.110
16 Schoonmaak en beveiliging gemeentehuis (aanbesteding)	-45.300	-45.300	-45.300	-45.300
17 Apparaatskosten SZMH	-40.140	-57.464	-57.464	-57.464
18 Regionaal regisseur ondermijning	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
14 Bijdrage GR GGD	-31.138	-26.911	-72.874	-70.033
19 Uitvoeringrechtmatig- en doelmatigheids onderzoeken	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
20 Subsidie Stichting Trajekt	-28.079	-28.079	-28.079	-28.079
21 Achterstallig groenbeheer	-25.000	-	-	-
22 Uitvoering WOZL	-18.189	-18.189	-18.189	-18.189
23 Dividend Enexis	-17.859	-17.859	-17.859	-17.859
24 ARBO software	-17.200	-15.200	-15.200	-15.200
26 Modules RX Mission	-10.000	-	-	-
27 Bijdrage Visit Zuid Limburg	-3.250	-3.250	-3.250	-3.250
28 Eigen bijdrage huishoudelijke verzorging	-	-	-50.000	-50.000
29 Reisdocumentenpiek	10.000	10.000	10.000	10.000
31 Toeristenbelasting (o.b.v. opbrengsten 2022)	200.000	200.000	200.000	200.000
32 Energielasten (aframing o.b.v. verbruik en prijzen)	228.630	228.630	228.630	228.630
33 Herberekenen kapitaallasten o.b.v. investeringen	403.053	468.794	230.592	58.171
34 Zero-based begroten	454.836	208.763	205.902	207.593
Totaal autonome ontwikkelingen	-1.394.772	-1.136.515	-1.418.373	-1.579.986

Doorontwikkelingen

Nr. Doorontwikkelingen	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027
1 Transformatieplan Maastricht Inkoop Jeugd	-50.000	-	-	-
2 Omgevingswetapplicaties	-35.000	-	-	-
3 Opbouw AED netwerk	-8.047	-8.047	-8.047	-8.047
4 Meerjarige prestatieafspraken woningcorporaties	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
5 Cittaslow gedachtengoed	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
6 Uitbreidingskrediet Wittemer Allee (kapitaallasten)	-	-	-99.730	-98.601
Totaal doorontwikkelingen	-105.547	-20.547	-120.277	-119.148

Nieuwe ontwikkelingen

Nr. Nieuwe ontwikkelingen	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027
1 Aanplant bomen	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
2 Inhuur t.b.v. inburgering statushouders	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000
3 Inhuur t.b.v. laaggeletterdheid	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000
4 Uitvoering van natuur- en landschapsontwikkeling	-16.500	-	-	-
5 Cultuurcoach	-7.650	-7.650	-7.650	-7.650
6 Spelen en bewegen in de openbare ruimte	-	-	-30.000	-
7 Kruispunt Pastoor Ruttenstraat / Hilleslagerweg (kapitaallasten)	-	-	-17.250	-17.040
8 Verkoop gemeentelijke gronden	32.000	-	225.000	-
Totaal nieuwe ontwikkelingen	-101.150	-116.650	61.100	-133.690

Daarnaast is er in de voorliggende begroting 2024 – 2027 onderstaande dekking voorzien.

Nr. Dekking	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027
1 Onttrekking Algemene Reserve t.b.v. Omgevingswet	400.000	-	-	-
2 Toeristenbelasting (o.b.v. aanpassing tarief en leeftijd)	339.628	825.388	825.388	825.388
3 Aanpassing leges	329.000	329.000	329.000	329.000
Totaal dekking	1.068.628	1.154.388	1.154.388	1.154.388

De financiële uitkomst, die we presenteren, betreft een sluitende structurele (meerjaren)begroting, waarmee aan de voorwaarden voor repressief toezicht wordt voldaan. De cijfers zien er als volgt uit:

Structureel begrotingssaldo	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027
Saldo baten en lasten	-566.612	1.997.999	125.571	841.921
Per saldo toevoeging aan reserves	-	-872.000	-	-
Per saldo onttrekking aan reserves	649.337	248.594	26.492	26.492
Begrotingssaldo na bestemming	82.725	1.374.593	152.063	868.413
Waarvan incidentele baten en lasten	30.345	-861.155	195.000	-
Structureel begrotingssaldo	52.380	2.235.748	-42.937	868.413

Op pagina 159 wordt een nadere toelichting gegeven op de incidentele baten en lasten.

Gemeentelijke belastingen

Bij het opstellen van deze begroting is zijn de volgende belastingstijgingen verwerkt:

Belastingsoort t.b.v. lastendruk	2023	2024	2025	2026	2027
OZB Woning Eigenaar	€ 398,39	€ 415,12	€ 432,56	€ 448,13	€ 462,47
<i>stijging t.o.v. voorgaand jaar</i>		€ 16,73	€ 17,44	€ 15,57	€ 14,34
<i>procentuele stijging t.o.v. voorgaand jaar</i>		4,2%	4,2%	3,6%	3,2%
rioolheffing	€ 268,90	€ 285,00	€ 296,97	€ 307,66	€ 317,51
<i>stijging t.o.v. voorgaand jaar</i>		€ 16,10	€ 11,97	€ 10,69	€ 9,85
<i>procentuele stijging t.o.v. voorgaand jaar</i>		6,0%	4,2%	3,6%	3,2%
afvalstoffenheffing *	€ 328,20	€ 371,15	€ 386,74	€ 400,66	€ 413,48
<i>stijging t.o.v. voorgaand jaar</i>		€ 42,95	€ 15,59	€ 13,92	€ 12,82
<i>procentuele stijging t.o.v. voorgaand jaar</i>		13,1%	4,2%	3,6%	3,2%
Lastendruk eigenaar woning	€ 995,49	€ 1.071,27	€ 1.116,26	€ 1.156,45	€ 1.193,46
<i>stijging t.o.v. voorgaand jaar</i>		€ 75,78	€ 44,99	€ 40,19	€ 37,01
<i>procentuele stijging t.o.v. voorgaand jaar</i>		7,6%	4,2%	3,6%	3,2%

* (o.b.v. 'vast recht' + 11 ledigingen diftar)

De gemeentelijke belastingen zijn bepaald en berekend conform de in 2023 door de gemeenteraad vastgestelde Nota Lokale heffingen. Hierbij wordt, conform de Nota Lokale heffingen, voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing uitgegaan van kostendeekkende tarieven.

Ontwikkeling Algemene Reserve

De Algemene Reserve stijgt van € 5.644.503 (1-1-2024) naar € 5.990.813 (31-12-2027), dit is een stijging van € 346.310. Hier is geen rekening gehouden met de te verwachten begrotingsoverschotten.

Hierbij dient tevens te worden opgemerkt dat er in 2024 een aanvullende incidentele onttrekking plaatsvindt uit de Algemene Reserve ter hoogte van € 400.000 ter dekking van incidentele lasten rondom de Omgevingswet. Daarnaast is er voor 2025 een storting van € 872.000 in de Algemene Reserve voorzien. Deze storting is reeds bij de 1^e bijstelling 2020 vastgesteld en komt voort uit het OOT. Beide mutaties zijn verwerkt in deze begroting en de jaarlijkse begrotingssaldi.

Wie vooral geïnteresseerd is in de beleidsmatige aspecten van de begroting kan hiervoor de beleidsbegroting raadplegen. Het programmaplan is vooral geschreven voor de kaderstellende rol van de raad. In het programmaplan zijn de baten en lasten per programma opgenomen.

Met de vaststelling van de begroting autoriseert de raad de in het programmaplan opgenomen baten en lasten.

Beleidsbegroting

Hoofdstuk 1: Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. Het programmaplan gaat in op de programma's. Een programma is een samenhangend geheel van activiteiten. Alle programma's samen omvatten alle activiteiten van de gemeente. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan worden gebundeld in een kort overzicht. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting.

1.1 Programmaplannen

De gemeenteraad stuurt op hoofdlijnen en heeft daarom voldoende aan een begroting op hoofdlijnen. Hierin staan de drie W-vragen centraal:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

De drie W-vragen staan in nauwe relatie tot elkaar. Wanneer we weten wat we willen bereiken, kunnen we een plan maken om aan te geven wat we daarvoor moeten doen. Als we weten wat we moeten gaan doen, kan een inschatting van de kosten gemaakt worden. De slotvraag is daarna of we de geraamde kosten wel acceptabel vinden. Zo niet, dan moet een andere weg gezocht worden om het doel te bereiken en als dat niet kan, dan moeten de doelen worden bijgesteld.

Het antwoord op de drie W- vragen moet 'smart' gemaakt worden. Het moet voldoen aan de criteria: specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realiseerbaar en tijdgebonden.

Op grond van artikel 5, lid 1, van de Financiële verordening Gulpen-Wittem autoriseert de raad met de vaststelling van de begroting burgemeester en wethouders tot het doen van uitgaven van de bedragen per programma, die in het programmaplan staan vermeld. Het programmaplan is ten behoeve van sturing door het college verder onderverdeeld in taakvelden (conform de Regeling informatie voor derden in de financiële begroting zoals deze door het Ministerie van Binnenlandse Zaken is vastgesteld).

Het programmaplan is ingedeeld in 9 programma's. Voor de raad was er nog geen aanleiding een specifieke programma-indeling vast te stellen. Op grond van de financiële verordening gebruiken we daarom de indeling zoals omschreven in de Regeling informatie voor derden (IV3).

Aan de orde komen nu achtereenvolgens de programma's:

- 0 Bestuur en ondersteuning
- 1 Veiligheid
- 2 Verkeer, vervoer en waterstaat
- 3 Economie
- 4 Onderwijs
- 5 Sport, cultuur en recreatie
- 6 Sociaal Domein
- 7 Volksgezondheid en milieu
- 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

In de Regeling is vastgelegd dat gemeenten en provincies vanaf het begrotingsjaar 2017 in de begroting en de programmaverantwoording de effecten van beleid toelichten aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren. Deze worden opgenomen omdat het voor gemeenten steeds belangrijker wordt om te kunnen sturen op basis van meetbare prestaties. Gemeenten moeten bij de besteding van de beschikbare middelen goed onderbouwde keuzes kunnen maken om te kunnen bijsturen als de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Deze beleidsindicatoren zijn voor alle gemeenten van toepassing en gebaseerd op landelijke beschikbare en voorgeschreven bronnen.

Het overzicht van de verplichte indicatoren is opgenomen in paragraaf 2.8.

Programma 0

Bestuur en ondersteuning

Raadzaal

1.1.1 Programma 0: Bestuur en Ondersteuning

Het programma Bestuur en Ondersteuning omvat voor de gemeente Gulpen-Witterm de volgende taakvelden:

- Bestuur
- Burgerzaken
- Beheer overige gebouwen en gronden
- Overhead
- Treasury
- OZB woningen
- OZB niet-woningen
- Belastingen overig
- Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds
- Overige baten en lasten
- Vennootschapsbelasting
- Mutaties reserves

Programmasamenvatting

In dit programma staan het bestuur, publieke dienstverlening via Burgerzaken, accommodaties, automatisering en financiële taakvelden centraal. Vanwege deze verscheidenheid is het voor dit programma iets lastiger een algemene programmasamenvatting op te stellen in tegenstelling tot de meer thematische programma's. Daarnaast komt een aantal taakvelden ook terug bij de verplichte paragrafen die zijn opgenomen in Paragraaf 1.2 vanaf pagina 78.

Bestuur

Met betrekking tot het 'bestuur' ligt de focus op het borgen en verbeteren van de bestuurskracht om toegevoegde publieke waarde te creëren in een omgeving die aan grote en voortdurende veranderingen onderhevig is.

Publieke waarde is dat wat we bereiken met en voor de samenleving en ons grondgebied, en de oplossingen die worden gevonden voor maatschappelijke opgaven. Het creëren of toevoegen van publieke waarde gaat verder dan alleen economische aspecten. Zo behelst publieke waarde ook sociale, politieke, culturele en ecologische dimensies van waarde. Publieke waarde is meer dan de output van de organisatie. Publieke waarde gaat over maatschappelijke prestaties die een positief maatschappelijk effect (outcome) hebben voor de samenleving. Publieke waarde gaat óók over het proces. Bij het proces gaat het met name over het betrekken van de belangrijkste belanghebbenden bij de verschillende stappen in het proces. Met zelfsturing en burgerparticipatie wordt in onze gemeente met en voor de samenleving voortdurend gewerkt aan het creëren en toevoegen van publieke waarden. Daarnaast hebben we een inwonerspanel dat regelmatig wordt ingezet om de behoeftes in de samenleving te peilen om hier vervolgens op aan te kunnen sluiten of bij de voorbereiding van nieuw beleid.

Burgerzaken

De vragen en wensen van klanten en ondernemers staan zoveel mogelijk centraal in onze dienstverlening. Er wordt op een betrouwbare, flexibele, efficiënte, respectvolle en mensgerichte manier aansluiting gezocht bij de (leef)wereld van de klant en ondernemer. De aangeboden dienstverlening is persoonlijk en digitaal waar mogelijk. Daar waar noodzakelijk is fysieke dienstverlening natuurlijk mogelijk.

Binnen de werkzaamheden van burgerzaken vallen onder andere de verstrekking van paspoorten, identiteitskaarten, rijbewijzen en verklaringen omtrent gedrag. Ook het bijhouden van de Basisregistratie Personen en werkzaamheden in het kader van de Burgerlijke Stand en lijkbezorging zijn hier belegd. Daarnaast zijn de werkzaamheden in het kader van de verkiezingen (bijna) jaarlijks terugkerend.

Accommodaties

Accommodaties kunnen fungeren als ontmoetingsplekken voor sport en sociaal-culturele activiteiten ten behoeve van de leefbaarheid in de kernen in het bijzonder, en in de gemeente in het algemeen. Door het vinden van slimme oplossingen kunnen we een vitale en betaalbare ontmoetingsplek, in welke vorm dan ook, voor een dorpskern behouden. Het uitgangspunt hierbij is dat we zo veel mogelijk inzetten op multifunctioneel gebruik zoals zorgverlening, horeca, wonen etc.

Daarnaast heeft de gemeente nog te maken met de verduurzamingsopgave waarbij we de Sectorale Routekaart Maatschappelijk vastgoed hanteren als indicatie voor de financiële opgave voor onze gemeente. De focus ligt op CO₂-reductie en aardgasvrije gebouwen. Voor een gemeente met tien dorpskernen is dit financieel niet op te brengen. Zowel bij de gemeente als bij de verenigingen constateren we dat de financiële en organisatorische uitdagingen steeds groter worden. Rekening houdend met een bevolkingskrimp en een grote verduurzamingsopgave is het van belang dat er een meer toekomstbestendige strategie komt. Deze strategie leidt tot een nieuw accommodatiebeleid waarin multifunctioneel inzetten van accommodaties en clustering van voorzieningen naar voren komt. Er zullen fundamentele keuzes gemaakt worden o.a. op het gebied van financiële kaders, de mate van verduurzaming en de levensvatbaarheid van een accommodatie.

Om die reden is het van belang om bij investeringsvragen middels een businesscase de levensvatbaarheid aan te tonen. Hierin wordt o.a. gekeken naar de toekomstige exploitatie, de toekomstbestendigheid van gebruikers en beheerders en de mogelijkheden voor verduurzaming.

Overhead

Overhead is een term waarmee de activiteiten worden aangeduid die niet horen tot het primaire proces van een organisatie. Overheadkosten zijn bijvoorbeeld kosten van de administratie, ICT, P&O, huisvesting of facilitaire zaken maar ook telecom, verzekeringen en managementkosten. Het is een verzameling van grote en kleine posten die samen een belangrijk deel van de begroting uitmaken. Het zijn dikwijls noodzakelijke en deels onvermijdbare kosten. Zonder een adequate invulling van deze diensten kan een organisatie niet goed functioneren.

Een voornaam onderdeel van overhead is automatisering. Goede automatisering vormt het fundament onder een slagvaardige, toegankelijke en bovenal veilig opererende interne organisatie.

Beleidskader

Kader

- Accommodatiebeleid Gulpen-Witterm 2010 'Leefbaarheid van iedere kern telt'
- Evaluatie Accommodatiebeleid Gulpen-Witterm
- Meerjaren Onderhoudsbegroting 2017
- Strategisch Gemeentelijk Informatiebeveiligingsbeleid 2020 - 2024
- Privacybeleid gemeente Gulpen-Witterm 2018
- Archiefverordening 2018
- Besluit Informatiebeheer 2018
- Informatievisie Gulpen-Witterm 2022
- GEO-visie 2022 - 2024
- Verbeterplan 'Maatregelen verbeteren kwaliteit archief & informatiebeheer 2022 - 2025

Wat willen we bereiken?

Doelen

- 1.** Wij streven naar ontmoetingsplekken binnen onze gemeente voor sport en sociale-culturele activiteiten ten behoeve van de leefbaarheid in kernen. De accommodaties moeten vitaal en betaalbaar zijn en blijven, waarbij ingezet wordt op multifunctioneel gebruik.
- 2.** Toegankelijke en duurzame gemeentelijke gebouwen voor onze inwoners.
- 3.** Een beschikbaar en toekomstbestendig informatielandschap. We brengen onze (digitale) dienstverlening waar mogelijk of noodzakelijk, dichterbij onze burgers.
- 4.** Borgen van Digitale veiligheid.
- 5.** Voldoen aan (nieuwe) wettelijke verplichtingen
- 6.** Digitale doorontwikkeling van de interne organisatie om de kwaliteit van de dienstverlening te verhogen en de effectiviteit te vergroten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten 2024

- 1.1** Er wordt ingezet op een nieuw accommodatiebeleid, waarbij de oplossingen voor de verschillende gemeentelijke accommodaties tot stand moeten komen uit energie en initiatief vanuit de kernen, in overleg en faciliterend met de gemeente. Daarbij zijn kaderstellend en leidend: duurzaamheid, financiën, levensvatbaarheid, bezettingsgraad, multifunctionaliteit, exploitatie, behoeften en capaciteit. Op basis van de opgehaalde informatie zal een kernprofiel schets volgen dat als afwegingskader dient voor het nieuw accommodatiebeleid.
- 2.1** In het nieuwe duurzaam meerjaren onderhoudsprogramma (DMJOP) worden de conclusies uit de rapportages toegankelijkheid gebouwen meegenomen en daar waar van toepassing de komende jaren uitgerold.
- 3.1** Actief samenwerking zoeken met (regionale) partners, die ons helpen onze dienstverlening naar een hoger niveau te brengen.
- 3.2** Voorbereiden van de gemeentelijke ICT infrastructuur op een migratie zodat de digitale dienstverlening beschikbaar en toekomstbestendig blijft.
- 4.1** Investeren in de ICT omgeving, zodat deze aan de laatste beveiligingseisen voldoet.
- 4.2** Implementeren van recente technieken en software om het netwerk veilig én toegankelijk te houden.
- 4.3** Organiseren van gerichte trainingen voor de medewerkers.
- 5.1** Aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) voor de Omgevingswet.
- 5.2** Implementeren van vereiste nieuwe software en aanpassing van talrijke bestaande werkprocessen gerelateerd aan de invoering van nieuwe wetgeving.
- 5.3** Uitvoering van nieuwe (digitale) taken ten behoeve van de huidige en nieuwe archiefwet, WOO en BDTO.
- 5.4** Uitvoering geven aan de nieuwe of veranderende wettelijke taken, die voortvloeien uit wetwijzigingen op het gebied van reisdocumenten en burgerlijke stand.
- 6.1** Herijken van de bestaande systemen om door te ontwikkelen door naar een meer procesgerichte en data-gedreven manier van werken.
- 6.2** Inrichten van nieuwe software en werkprocessen.
- 6.3** Verdere uitvoering geven aan het traject 'De basis op orde'.

Wat mag het kosten?

Baten en lasten Programma 0

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bestaand beleid						
Totaal Baten	32.642.543	32.011.655	34.627.079	36.402.261	34.748.758	35.739.380
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	7.070.464	8.468.294	8.096.454	8.056.386	8.058.364	8.068.812
- Materiële lasten	5.163.606	5.862.391	5.761.133	5.808.746	5.782.895	5.787.225
- Kapitaallasten	-291.334	99.706	-89.291	-205.348	-245.505	-338.947
Totaal Lasten	11.942.736	14.430.391	13.768.296	13.659.784	13.595.754	13.517.089
Saldo Bestaand beleid	20.699.807	17.581.264	20.858.783	22.742.477	21.153.005	22.222.291
Nieuw beleid						
Totaal Baten	-	-	-	-	-	-
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	-	-	41.650	41.650	41.650	41.650
- Materiële lasten	-	-	-	-	-	-
- Kapitaallasten	-	-	-	-	-	-
Totaal Lasten	-	-	41.650	41.650	41.650	41.650
Saldo Nieuw beleid	-	-	-41.650	-41.650	-41.650	-41.650
Stortingen in reserves	633.496	1.608.754	-	872.000	-	-
Onttrekkingen aan reserves	961.224	5.184.813	167.522	166.779	7.522	7.522
Saldo Totaal	21.027.535	21.157.323	20.984.655	21.995.606	21.118.877	22.188.163

Bestaand beleid

Baten

- Algemene Uitkering Gemeentefonds € 27.516.989
- Onroerend Zaak Belasting (OZB) € 4.416.883
- Integratie Uitkering decentralisatie Participatiewet € 1.876.382
- Leges (publieksdiensten) € 210.000
- Dividenden (Enexis en Bank Nederlandse Gemeenten - BNG) € 145.640
- Overige baten¹ € 461.185

Lasten

Personele lasten

- Salarislasten eigen medewerkers € 7.292.770
- Ingeleend personeel (incl. ziekteverzuimbudget) € 803.684

Materiële lasten

- ICT infrastructuur (software, hardware, telefonie) € 1.666.349
- Rentelasten € 1.037.642
- Overdrachten (o.a. gemeentelijke samenwerking, Rijksleges, BsGW) € 385.481
- Energiekosten (gebouwen en voertuigen) € 292.120
- Verzekeringen € 260.670
- Mutaties voorzieningen (bestuur en gebouwen) € 184.745
- Opleidingsbudget € 148.300
- Gemeentehuis (o.a. schoonmaak en beveiliging) € 124.987

- Overige materiële lasten² € 1.660.839

Kapitaallasten

- Rente en afschrijving investeringen € -89.291³

¹ o.a. Specifieke uitkeringen, rente, verhuur, uitleen personeel

² o.a. Werkbudgetten, gebouwenbeheer/-onderhoud, accountant, materieel buitendienst

³ Negatief a.g.v. rente component kapitaallasten. Wordt doorberekend aan investeringen binnen de programma's, 'opbrengsten' worden verantwoord binnen Taakveld 0.5 Treasury. Binnen programma 0 wordt daardoor onder rente en afschrijvingen het 'netto' resultaat weergegeven.

Nieuw beleid

Lasten

Personele lasten

- Inhuur t.b.v. laaggeletterdheid € 17.000
- Inhuur t.b.v. inburgering statushouders € 17.000
- Cultuurcoach € 7.650

Investeringen

Binnen dit programma zijn de volgende investeringen in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025 – 2027 opgenomen:

Investering	Totaal Budget ¹
Accommodatie Mechelen	110.000
Telefooncentrale	80.000
Software	365.000
Klantencontacten volgsysteem	25.000

¹ Investeringskredieten/budgetten zoals opgenomen in begroting 2024 en meerjarenraming 2025 – 2027

Aandachtspunten

Aandachtspunten 2024

1. In de raadsvergadering van 30 maart 2023 heeft de gemeenteraad de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid bestuur Gulpen-Wittem 2023 vastgesteld. Vanaf 2024 zullen jaarlijks twee onderzoeken uitgevoerd gaan worden. Bij de schriftelijke beantwoording van de technische vragen d.d. 16 maart 2023 is bij vraag 1 van het onderdeel "Verordening 213a" aangegeven dat de onderzoeken uitgevoerd zullen worden door derden die over de vereiste expertise beschikken en die tevens de onafhankelijkheid van de onderzoeken en de onderzoeksresultaten waarborgen.
2. In de 1^e helft van 2024 zullen de nieuw op te stellen Duurzame Meerjaren Onderhoudsplannen (DMJOP) 2023-2032 en de daarmee samenhangende financiële vertaalslag aan de Raad worden voorgelegd.

Programma 1

Veiligheid

Brandweerpost Mechelen

1.1.2 Programma 1: Veiligheid

Het programma Veiligheid omvat voor de gemeente Gulpen-Wittem de volgende taakvelden:

- Crisisbeheersing en brandweer
- Openbare orde en veiligheid

Programmasamenvatting

In dit programma staat een objectief en subjectief veilige gemeente centraal. Veiligheid beperkt zich niet tot de lokale situatie. Er wordt samengewerkt op regionale schaal en dat doen we dan ook binnen de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Hierbij zijn 16 Zuid-Limburgse gemeenten aangesloten. Veiligheid is een belangrijke randvoorwaarde voor de (verdere) invulling van de andere programma's. Risico's op het gebied van veiligheid kunnen afbreuk doen aan de leefbaarheid, kwaliteit van wonen of recreëren van onze inwoners, bezoekers en recreanten. Daarbij wordt tevens gedacht aan de veiligheid gedurende onze (toeristische) evenementen. Onze gemeente scoort goed op de objectieve veiligheidsindicatoren. En dat willen we zo houden.

Openbare Orde en ondermijnende criminaliteit lijkt onzichtbaar, maar is het niet en zorgt op lange termijn voor een ontwrichting van de samenleving. De aanpak van ondermijning vraagt ook om een georganiseerde overheid en constante aandacht voor het onderwerp, zowel binnen de gemeentelijke organisatie als bij onze samenwerkingspartners.

Beleidskader

Kader
<ul style="list-style-type: none">
• Algemene Plaatselijke Verordening (APV)
• Uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid (basistaken) Regio Zuid-Limburg
• Beleid voor het stoken van vuur in de open lucht 2020
• Damoclesbeleid lokalen en woningen 2020
• Brandbeveiligingsverordening 2010
• Procedure huisuitzettingen van de gemeente Gulpen-Wittem 2002
• Besluit inzake het in de gemeente Gulpen-Wittem te voeren coffeeshopbeleid 2001
• Beleidskader voor uitvoering van de VTH-taken in de fysieke leefomgeving
• Integraal Veiligheidsplan (IVP) Heuvelland 2020 – 2023
• Integraal Bestuurlijk Handhavingsteam
• Bibob-beleidslijn

Wat willen we bereiken?

Doelen
<ol style="list-style-type: none">
1. Veiligheid borgen van inwoners, bezoekers, recreanten, medewerkers en bestuurders.
2. Naleving van wet- en regelgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten 2024

1.1 Faciliteren van de hulpdiensten waar nodig en wenselijk met hun huisvestingsvraagstukken.

1.2 Toezicht op de leefomgeving, handhaven op excessen.

1.3 Vaststellen van Integraal Veiligheidsplan Heuvelland in de 5 Heuvelland gemeenten, waarna aansluitend een uitvoeringsprogramma opgeleverd dient te worden, welk vastgesteld zal worden door de Colleges van de Heuvelland gemeenten.

1.4 Toezicht op de leefomgeving, handhaven op excessen.

1.5 Uitvoeren van integrale handhaving, met name op excessen.

1.6 Voortzetting van projecten zoals Veilig buitengebied, intensiveren, communicatie en het versterken van de robuuste driehoek.

2.1 Uitvoeren van integrale handhaving, met name op excessen.

Wat mag het kosten?

Baten en lasten Programma 1

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bestaand beleid						
Totaal Baten	466.507	122.600	122.600	122.600	122.600	122.600
Lasten						
- Personele lasten	736.254	846.498	923.021	926.944	933.232	938.763
- Materiële lasten	1.772.546	1.454.775	1.578.945	1.625.187	1.668.188	1.710.481
- Kapitaallasten	42.548	42.685	42.592	41.909	41.226	40.544
Totaal Lasten	2.551.348	2.343.958	2.544.558	2.594.040	2.642.646	2.689.787
Saldo Bestaand beleid	-2.084.842	-2.221.358	-2.421.958	-2.471.440	-2.520.046	-2.567.187
Nieuw beleid						
Totaal Baten	-	-	-	-	-	-
Lasten						
- Personele lasten	-	-	-	-	-	-
- Materiële lasten	-	-	-	-	-	-
- Kapitaallasten	-	-	-	-	-	-
Totaal Lasten	-	-	-	-	-	-
Saldo Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Stortingen in reserves	-	250.000	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	3.570	3.570	3.570	3.570	3.570	3.570
Saldo Totaal	-2.081.272	-2.467.788	-2.418.388	-2.467.870	-2.516.476	-2.563.617

Bestaand beleid

Baten

- Huur brandweerkazernes Mechelen en Gulpen € 116.600
- Leges APV (terrassen) € 6.000

Lasten

Personele lasten

- Salarislasten eigen medewerkers € 923.021

Materiële lasten

- Bijdrage Veiligheidsregio Zuid-Limburg € 1.355.131
- Criminaliteitspreventie Halt en RIEC € 133.805
- Brandkranen € 27.990
- Overige materiële lasten¹ € 62.019

Kapitaallasten

- Rente en afschrijving investeringen € 42.592

¹ o.a. Werkbudgetten, inzet t.b.v. handhaving en verkeersregeling

Programma 2

Verkeer, vervoer en waterstaat

Kasteel Wijre

1.1.3 Programma 2: Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Het programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat omvat voor de gemeente Gulpen-Wittem de volgende taakvelden:

- Verkeer en Vervoer
- Economische havens en waterwegen
- Openbaar vervoer

Programmasamenvatting

In dit programma staat een goede bereikbaarheid van voorzieningen via het gemeentelijke wegennetwerk centraal. Daarbij gaat het in de eerste plaats om een verkeersveilig wegennet, waarbij we rekening houden met de leefbaarheid voor onze inwoners. We onderhouden ons wegennetwerk en openbare verlichting op het kwaliteitsniveau dat door de raad is vastgesteld. Hetzelfde geldt voor de diverse civieltechnische kunstwerken; zoals: bruggen en tunnels, die we tevens beheren. Bij herinrichting houden we rekening met de bepalingen in het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan, waarin de zogenaamde school-thuisroutes een bijzondere plaats innemen en met de wensen van de bewoners.

Een goede bereikbaarheid komt ook tot uitdrukking in een parkeerbeleid, dat is afgestemd op doelgroepen (waaronder gehandicapten) en bezoeklocaties. De kaders van het parkeerbeleid spelen niet alleen een rol bij de daadwerkelijke herinrichting, maar ook bij recreatieve en toeristische evenementen in de diverse kernen. Tevens komt een goede bereikbaarheid tot uitdrukking in het bereikbaar houden van dorpskernen door het openbaar vervoer en het stimuleren van reizen met het openbaar vervoer. Tot slot houden we de wegen en de omgeving schoon.

In de uitvoering is het programma verbonden met programma 5 ten aanzien van het onderhoud openbaar groen en programma 7 met betrekking tot riolering, waarbij wij uitgaan van het principe 'werk met werk'. Herinrichting van wegen en vervanging van riolering wordt zoveel mogelijk gezamenlijk opgepakt. De uitvoering ligt voor een groot deel bij externe partijen, naast de inzet van onze buitendienst. Er worden meerdere aannemers gecontracteerd voor de uitvoering van de werkzaamheden.

De gemeente Gulpen-Wittem is in het bezit van een kwalitatief hoogwaardig en uniek landschap dat wordt gezien als basiskapitaal. Dit kapitaal wordt gekoesterd.

In het licht van de vele ontwikkelingen die van invloed zijn op mobiliteit in de gemeente en vanuit de Cittaslow-gedachte heeft de gemeente Gulpen-Wittem een visie ontwikkeld op mobiliteit. Deze visie op mobiliteit is als volgt: Gulpen-Wittem verbetert de verkeersleefbaarheid voor haar inwoners, bezoekers en ondernemers door te werken aan het realiseren van een duurzaam bereikbare gemeente.

Het in 2021 door de gemeenteraad vastgestelde Mobiliteitsplan is een visie en beleidsdocument waarin een vertaling gemaakt is van landelijke, provinciale en gemeentelijke ontwikkelingen naar

een aanpak voor mobiliteit voor Gulpen-Wittem, passend binnen huidige wet- en regelgeving. Het Mobiliteitsplan:

- Geldt als toetsingskader voor het nemen van besluiten door college en gemeenteraad op het gebied van mobiliteit;
- Geeft koers en richting aan de werkzaamheden van de gemeente op het gebied van mobiliteit;
- Beschrijft de aanpak waarop de gemeente Gulpen-Wittem mobiliteitsvraagstukken benadert.

Het Mobiliteitsplan geeft richting en kaders ten aanzien van het mobiliteitsbeleid van de gemeente Gulpen-Wittem ter ondersteuning van opgaven, kansen en ontwikkelingen in de gemeente en de regio Zuid-Limburg. Een van de actuele opgaven is de aanpak van het toeristisch recreatief verkeer. De nadere uitwerking van het beleid, vertaald naar concrete maatregelen en activiteiten vindt plaats in het uitvoeringsprogramma.

Beleidskader

Kader

- Wegenbeleidsplan 2023 - 2027
- Gemeentelijk rioleringsplan 2023 - 2027
- Mobiliteitsplan 2020
- Inkoopbeleid 2022 - 2025
- Beheerplan civiele kunstwerken 2020 - 2024

Wat willen we bereiken?

Doelen

- 1.** Behoud en verbetering van de mobiliteit binnen de gemeente en tussen de omliggende gemeentes.
- 2.** Burger betrokkenheid bij het ontwerp en uitvoering van civiele projecten en groot onderhoud.
- 3.** Veilige school-thuisroutes en het bevorderen fietsveiligheid.
- 4.** Integraal werken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten 2024

1.1 Uitvoering geven aan het door de gemeenteraad vastgestelde Uitvoeringsprogramma Mobiliteit.

1.2 Realiseren van reconstructies en groot onderhoud aan het wegennet.

1.3 Beheer en onderhoud civiele kunstwerken conform het beheerplan.

1.4 Onderhouden en verbeteren van de fietsroutes binnen de gemeente.

1.5 Optimaliseren van de gladheidsbestrijding.

2.1 Betrekken van burgers en belangorganisaties conform het Burgerparticipatie beleid.

3.1 Verbeteren en onderhouden van school-thuisroutes.

4.1 Het bevorderen van 'werk met werk' maken en het verbeteren van de interne en externe samenwerking.

Wat mag het kosten?

Baten en lasten Programma 2

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bestaand beleid						
Totaal Baten	225.864	83.662	83.662	83.662	83.662	83.662
Lasten						
- Personele lasten	280.488	318.088	411.762	396.325	399.838	399.185
- Materiële lasten	1.103.161	1.376.509	1.080.661	1.075.661	1.075.743	1.075.743
- Kapitaallasten	453.499	614.872	924.836	1.084.570	1.202.576	1.315.565
Totaal Lasten	1.837.148	2.309.469	2.417.258	2.556.556	2.678.157	2.790.493
Saldo Bestaand beleid	-1.611.284	-2.225.807	-2.333.596	-2.472.894	-2.594.495	-2.706.831
Nieuw beleid						
Totaal Baten	-	-	-	-	-	-
Lasten						
- Personele lasten	-	-	-	-	-	-
- Materiële lasten	-	-	-	-	-	-
- Kapitaallasten	-	-	-	-	17.250	17.040
Totaal Lasten	-	-	-	-	17.250	17.040
Saldo Nieuw beleid	-	-	-	-	-17.250	-17.040
Stortingen in reserves	51.900	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	185.000	114.745	62.845	62.845	-	-
Saldo Totaal	-1.478.184	-2.111.062	-2.270.751	-2.410.049	-2.611.745	-2.723.871

Bestaand beleid

Baten

- Inconveniententoeslag Enexis € 37.000
- Bijdrage Provincie Verkeersveiligheidsproject Heuvelland € 23.750
- Overige baten¹ € 22.912

Lasten

Personele lasten

- Salarislasten eigen medewerkers € 411.762

Materiële lasten

- Dotatie voorziening groot onderhoud (wegen en kunstwerken) € 461.020
- Uitbestede werkzaamheden o.b.v. contracten € 451.785
- Overige materiële lasten² € 167.856

Kapitaallasten

- Rente en afschrijving investeringen € 924.836

¹ *Huuropbrengsten Arriva busstation, parkeerleges*

² *o.a. Werkbudgetten, kosten energie, verzekering en strooizout*

Investerings

Binnen dit programma zijn de volgende investeringen in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025 – 2027 opgenomen:

Investerings	Totaal Budget ¹
Wegen (investeringen)	6.244.204
Rehabiliteitsmaatregelen	3.077.150
Burgerparticipatie civieltechnische werkzaamheden	280.000
Straatverlichting (masten en armaturen)	63.300
Civiele kunstwerken	64.339

¹ *Investeringskredieten/budgetten zoals opgenomen in begroting 2024 en meerjarenraming 2025 – 2027*

Aandachtspunten 2024

1. In het eerste kwartaal 2024 zal het Beleidsplan Openbare Verlichting (Verlichtingsplan Openbare Ruimte) ter vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Programma 3

Economie

Markt Gulpen

1.1.4 Programma 3: Economie

Het programma Economie omvat voor de gemeente Gulpen-Wittem de volgende taakvelden:

- Economische ontwikkeling
- Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- Economische promotie

Programmasamenvatting

In dit programma stimuleren en faciliteren wij een evenwichtige economische structuur en kwalitatieve groei die bijdragen aan de welvaart van onze bewoners en de leefbaarheid in onze kernen. Bedrijvigheid, toerisme en vrijetijd vormen een belangrijke schakel. Dat doen we in het juiste perspectief: duurzaam en passend in het gebied.

We zetten onze gemeente als excellente bestemming op de toeristische kaart en verlenen daar waar mogelijk ondersteuning om de economische prestaties van bedrijven in Gulpen-Wittem te verbeteren. Hierbij is het van belang dat we de positieve waarden van toerisme versterken en de negatieve effecten van toerisme reduceren. Zodoende streven we naar een optimale verkeersleefbaarheid in samenwerking met programma 2 (Verkeer, vervoer en waterstaat). Verder dienen nieuwe ontwikkelingen op toeristisch en recreatief vlak kwalitatief hoogwaardig en duurzaam inpasbaar te zijn binnen de kwaliteitsverbetering op basis van de Cittaslow-waarden. De kaders hiervan worden o.a. vormgegeven door onze gemeentelijke toeristische visie en door het internationale Cittaslow keurmerk met waarden gericht op het authentieke landschap, rust, ruimte, fijnschaligheid en aandacht voor duurzame en innovatieve initiatieven.

Op regionale en Zuid-Limburgse schaal wordt een optimale positionering van de Gulpen-Wittemse (vrijetijds-)economie nagestreefd. Dit krijgt vorm door tezamen met de 16 Zuid-Limburgse gemeenten projecten aan te pakken die voortvloeien uit de Visie Vrijetijdseconomie Bestemming Zuid Limburg 2030, maar ook middels samenwerkingsverbanden zoals de Economische Samenwerking Zuid-Limburg (ESZL) en Middengebied partners. Hiervoor is een goede netwerkstructuur onontbeerlijk en werken we op regionale en Zuid-Limburgse schaal constructief samen om uitvoering te geven aan de grote opgaves in de regio.

We streven ernaar om signalen uit de markt tijdig op te vangen, met open oog aandacht te geven aan de behoeften van onze ondernemers en waar mogelijk de regeldruk te verlagen en procedures te stroomlijnen. Duurzame, kansrijke initiatieven ondersteunen we vanuit een positieve grondhouding.

Op een inclusieve wijze werken we mee aan het behoud van het mooie landschap voor alle partijen; zijnde inwoners, agrariërs en andere ondernemers, toeristen en recreanten, jonge mensen en senioren. Niet alleen voor nu, maar ook voor de toekomstige generaties.

Verder streven wij naar een evenementen aanbod dat bijdraagt aan het imago van de gemeente Gulpen-Wittem als interessante, ontspannende en duurzame (vakantie-)bestemming. Een

evenementenaanbod waarbij de verbinding wordt gezocht met andere beleidsdomeinen door evenementen naast doel ook als middel in te zetten om bij te dragen aan gemeentelijke ambities op het gebied van economie, cultuur, sport, toerisme en het sociaal domein. Hierbij willen wij een balans vinden in vraag en aanbod en de draagkracht in de gemeente. Dit alles vanuit duidelijk geformuleerde kaders en richtlijnen om de slagvaardigheid van evenementenorganisatoren te optimaliseren.

Gulpen-Wittem heeft een groot buitengebied. Dit buitengebied kent verschillende gebruikers en heeft verschillende functies. De rode draad voor Gulpen-Wittem is het behoud van het landschap voor een ieder en dus ook voor de agrariërs die daar voor een belangrijke mate vorm aan geven. Het landschap speelt een onmiskenbare rol bij het vinden van oplossingen voor het vasthouden en afvoeren van water (klimaatadaptatie).

Landbouw en landschap zijn thema's waarbij hun invloed bijna altijd groter is dan de eigen gemeentegrens. Daarom is regionale en grensoverschrijdende afstemming en samenwerking van groot belang.

Beleidskader

Kader

- Visie Vrijetijdseconomie: Bestemming Zuid-Limburg 2030
- Van groen hart tot groene long: Strategisch Actieplan Middengebied Zuid-Limburg 2019
- Toeristische visie gemeente Gulpen-Wittem: middenin het Heuvelland, maart 2016
- Plan V: voor een economisch vitaal Zuid-Limburg 2022
- Structuur Visie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (SVREZL) 2018
- Rapportage Verantwoord op weg 2021
- Beleidsnota evenementen Gulpen-Wittem 2022 - 2025

Wat willen we bereiken?

Doelen

- 1.** Verbeteren van de (verkeers)leefbaarheid binnen Gulpen-Wittem i.s.m. de omliggende gemeenten.
- 2.** Op strategisch niveau verder uitvoering geven aan de visie VTE (vrijetijdseconomie) en het uitvoeringsprogramma Middengebied Zuid-Limburg.
- 3.** Bijdragen aan een toekomstbestendige en vitale regionale economie.
- 4.** Toerisme van de toekomst: Zuid-Limburg als 'Green Destination' gericht op de kwaliteitstoerisme.
- 5.** Een goede (EU)regionale netwerkstructuur.
- 6.** Optimaliseren van de slagvaardigheid van evenementenorganisatoren.
- 7.** Kansen bieden aan initiatieven vanuit het Cittaslow gedachtengoed.
- 8.** Behoud van het landschap middels regionale samenwerking.

9. Stimulering van landbouwtransitie op het gebied van verduurzaming, korte ketens in de landbouw en reductie van stikstofuitstoot (klimaatmitigatie).

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten 2024

1.1 Vanuit toeristisch oogpunt adviseren bij het opstellen, vaststellen van het Uitvoeringsprogramma mobiliteit.

2.1 Realiseren van het Knopen-Lopen project.

2.2 Uitgangspunten voor het uitvoeringsprogramma VTE formuleren en bijbehorende organisatiestructuur in te richten.

2.3 Ontwikkelen en exploiteren van de Datahub Vrijetijdseconomie Limburg

3.1 Actief contact onderhouden met ondernemers en een constructieve samenwerking stimuleren.

3.2 Inzetten op een kwalitatieve versterking van de toeristische verblijfsaccommodaties middels een lokale aanpak om de hotelactiviteit in de gemeente Gulpen-Wittem te verbeteren en het opstellen van een ontwikkelkader.

4.1 Duurzame, kansrijke initiatieven ondersteunen, vanuit een positieve grondhouding.

5.1 Actief samenwerken in de (EU)regio op strategisch/operationeel niveau, waarbij we de samenwerking aangaan in het grensoverschrijdende Landschapspark.

6.1 Het opstellen van een uitvoeringsprogramma en een handboek evenementen opstellen voor de organisatoren van een evenement.

7.1 Uitdragen en versterken van het Cittaslow gedachtengoed i.s.m. onze ambassadeurs.

8.1 In kader van het programma "grenzeloos Bocagelandschap" is een regionale samenwerking opgezet, die we willen voortzetten en stimuleren in de uitvoering van de doelstellingen.

9.1 Ondersteunen van aanvragen voor duurzaamheidsinitiatieven.

9.2 Aansluiting zoeken bij de provinciale aanpak en kaders om de uitstoot van stikstof te verminderen en de natuur te verbeteren.

9.3 Inzetten van (een deel van) de financiële middelen die ter beschikking zijn gesteld vanuit het rijk in het kader van de watersnood van 2021.

Wat mag het kosten?

Baten en lasten Programma 3

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bestaand beleid						
Totaal Baten	2.394.265	2.123.249	2.452.315	2.953.391	2.969.213	2.985.556
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	229.277	243.320	332.380	334.668	339.057	343.461
- Materiële lasten	292.188	360.718	305.373	299.727	300.175	300.524
- Kapitaallasten	76.216	113.326	122.114	120.587	119.060	117.533
Totaal Lasten	597.681	717.364	759.866	754.981	758.291	761.517
Saldo Bestaand beleid	1.796.584	1.405.885	1.692.448	2.198.410	2.210.921	2.224.039
Nieuw beleid						
Totaal Baten	-	-	-	-	-	-
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	-	-	-	-	-	-
- Materiële lasten	-	-	-	-	-	-
- Kapitaallasten	-	-	-	-	-	-
Totaal Lasten	-	-	-	-	-	-
Saldo Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Stortingen in reserves	208.942	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	130.328	83.942	-	-	-	-
Saldo Totaal	1.717.970	1.489.827	1.692.448	2.198.410	2.210.921	2.224.039

Bestaand beleid

Baten

- Toeristenbelasting € 2.185.920
- Forensenbelasting € 251.695
- Leges (evenementen, week- en jaarmarkten) € 14.700

Lasten

Personele lasten

- Salarislasten eigen medewerkers € 332.380

Materiële lasten

- Subsidie VVV Zuid-Limburg € 135.345
- Budget bevordering toerisme € 64.545
- Bijdrage Stichting Limburg Economie Development € 42.750
- Budget jaar- en weekmarkten € 33.184
- Overige materiële lasten¹ € 29.549

Kapitaallasten

- Rente en afschrijving investeringen € 122.114

¹ o.a. Afdracht BSGW, bijdrage Grensinformatiepunt, subsidie Starterscentrum

Aandachtspunten

Aandachtspunten 2024

- 1.** De aanjaagkosten voor de organisatie van het uitvoeringsprogramma VTE worden gedekt uit de ESZL-gelden.

Programma 4

Onderwijs

De Kindercirkel

1.1.5 Programma 4: Onderwijs

Het programma Onderwijs omvat voor de gemeente Gulpen-Wittem de volgende taakvelden:

- Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- Onderwijshuisvesting

Programmasamenvatting

In dit programma staat voor-en vroegschoolse educatie, onderwijsbeleid, basisvaardigheden en onderwijshuisvesting centraal. Door onderwijs bieden we kansen aan kinderen, jongeren en volwassenen om zich optimaal te ontwikkelen. De ontwikkelingen en ambities vanuit het programma onderwijs raken het programma Sociaal Domein. Basisvaardigheden is een van de domein overstijgende thema's die integraal worden opgepakt binnen het Sociaal Domein.

Binnen de totale begroting van dit programma vallen de hoofdlijnen de volgende onderdelen: - onderwijshuisvesting (primair onderwijs en voorgezet onderwijs) - Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (inclusief VVE) - kinderopvang - Peuterspeelzaalwerk - leerlingenvervoer - leerplicht - laaggeletterdheid – volwasseneducatie.

Onderwijshuisvesting

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van het primair en voortgezet onderwijs. Gemeenten dragen onder andere de kosten van nieuwbouw en uitbreiding. In 2020 is door de gemeenteraad Integrale Huisvestingsplan 2020-2035 vastgesteld. Het huisvestingsplan omvat een visie op onderwijs en opvang, en de daarbij benodigde maatregelen voor de huisvesting. Tevens was hier een uitvoeringsagenda voor de periode 2020-2025 aan verbonden. Deze uitvoeringsagenda biedt zicht op de daadwerkelijke uit te voeren fysieke maatregelen in de periode tot 2025.

Onderwijsachterstandenbeleid

Het onderwijskansenbeleid vanuit de Rijksoverheid is erop gericht om (risico op) onderwijsachterstanden zo vroeg mogelijk te signaleren, te voorkomen en terug te dringen. Op lokaal niveau hebben gemeenten en onderwijs hier een wettelijke taak in. Hiertoe ontvangt de gemeente Gulpen-Wittem vanaf 2019 een geormerkt rijksbudget. Ook schoolbesturen ontvangen middelen voor onderwijsachterstandenbeleid. In 2022 is het nieuwe gemeentelijk onderwijs achterstanden beleid (GOAB) op- en vastgesteld. In hoofdlijnen richt het GOAB zich op het volgende:

- Voor- en vroegschoolse educatie
- Bestrijden onderwijsachterstanden voor leerlingen basisonderwijs (voor leerlingen met een spraak-taalachterstand)

Basisvaardigheden

In Nederland is 12% van de beroepsbevolking tussen de 16 en 65 jaar laaggeletterd. In de gemeente Gulpen-Wittem is dit percentage onder de beroepsbevolking 9%. In de landelijke aanpak is nu een

regierol weggelegd voor gemeenten om de aanpak van laaggeletterdheid zelf in te vullen met hun eigen beleid en budgetverantwoordelijkheid. In aansluiting op het regionale plan wil gemeente Gulpen-Wittem met het lokale uitvoeringsplan laaggeletterdheid in de gemeente in beeld brengen, verminderen en voorkomen. Dit plan is gebaseerd op drie beleidspijlers:

- Het voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen
- Eenvoudige taal gebruiken zodat iedereen mee kan doen
- Opsporen van inwoners met lage basisvaardigheden.

In 2024 en verder gaan we aan de slag met 3 domein overstijgende pijlers: positieve gezondheid, sociale basis en basisvaardigheden. Er is een relatie tussen lage basisvaardigheden, (positieve)gezondheid en sociale basis. Mensen met lage basisvaardigheden hebben vaker een minder sterke sociale basis en een slechtere gezondheid. Het verbeteren van de taalvaardigheid stimuleert om zelf de regie te nemen over hun gezondheid en sociale basis. Dit vergroot de zelfredzaamheid en het totale welbevinden waardoor de maatschappelijke kosten verminderd worden. Bij het versterken van de sociale basis werken (vrijwillige)organisaties samen en bieden zij gerichte en preventieve ondersteuning aan mensen die dat nodig hebben.

Beleidskader

Kader

- Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid 2022 - 2026
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Gulpen-Wittem 2022
- Regionaal plan Onderwijsvoorzieningen 2021 - 2026
- Integraal Huisvestingsplan 2020 - 2035

Wat willen we bereiken?

Doelen

- 1.** Kwalitatief goede onderwijshuisvesting.
- 2.** Verminderen van onderwijsachterstanden bij kinderen en (jong)volwassenen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten 2024

- 1.1** Uitvoering geven aan het integraal huisvestingsplan, in 2024 ligt de focus op de interne verbouwing van de Kindercirkel Gulpen. Daarnaast is de verwachting dat de verbouwing van het Sophianum begin 2024 is voltooid.
- 2.1** Evenals in 2023 zal gewerkt worden aan het versterken van de verbinding met de Jeugdwet op lokaal en regionaal niveau. Dit wordt o.a. gedaan door vanuit jeugd en onderwijs aan de slag

te gaan met de ontwikkelagenda voor de ambulante jeugdhulp. Hierbij zal ook input worden opgehaald bij ouders (en indien mogelijk ook kinderen) uit onze gemeente.

2.2 Uitvoering geven aan het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid, met in 2024 extra aandacht voor de afstemming met kinderopvang en het opstarten van knooppunten -9 maanden tot 4 jaar. Binnen het onderwijs wordt al gewerkt met knooppunten. Een knooppunt is een structuur waarin alle betrokken rondom een kind (ook ouders) samenwerken om ondersteuning integraal, oplossingsgericht en op maat te realiseren. Knooppunten vanaf de leeftijd van- 9 maanden zijn onderdeel van de basisstructuur Kansrijke Start.

2.3 Uitvoering geven aan uitvoeringsplan Nationaal Programma Onderwijs. Hierbij ligt de focus op het vergoten en verbeteren van de (kennis over) spraak-taalontwikkeling, basis vaardigheden, sociale vaardigheden en emotionele ontwikkeling.

2.4 Uitvoering geven aan het lokale plan van aanpak laaggeletterdheid. In 2024 ligt de focus voornamelijk op lokale bewustwording en acceptatie (organisaties en inwoners), duidelijke gemeentelijke communicatie en digitale toegankelijkheid (IDO).

Wat mag het kosten?

Baten en lasten Programma 4

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bestaand beleid						
Totaal Baten	771.860	224.305	224.305	224.305	224.305	224.305
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	77.616	79.240	81.912	81.912	81.912	81.912
- Materiële lasten	1.238.785	1.315.285	1.276.503	1.287.635	1.290.293	1.290.255
- Kapitaallasten	267.781	272.005	290.503	401.121	394.140	389.434
Totaal Lasten	1.584.182	1.666.530	1.648.918	1.770.667	1.766.345	1.761.601
Saldo Bestaand beleid	-812.321	-1.442.225	-1.424.613	-1.546.362	-1.542.040	-1.537.296
Nieuw beleid						
Totaal Baten	-	-	-	-	-	-
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	-	-	-	-	-	-
- Materiële lasten	-	-	-	-	-	-
- Kapitaallasten	-	-	-	-	-	-
Totaal Lasten	-	-	-	-	-	-
Saldo Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Stortingen in reserves	30.000	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	30.000	-	-	-	-
Saldo Totaal	-842.321	-1.412.225	-1.424.613	-1.546.362	-1.542.040	-1.537.296

Bestaand beleid

Baten

- Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid (GOAB) € 168.305
- Bijdragen huisvesting basisonderwijs € 40.000
- Verhuur gymzalen € 16.000

Lasten

Personele lasten

- Salarislasten eigen medewerkers € 81.912

Materiële lasten

- Huur Kindercirkel € 425.000
- Overdrachten onderwijshuisvesting en-beleid¹ € 393.416
- Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid € 168.305
- Overige materiële lasten² € 289.782

Kapitaallasten

- Rente en afschrijving investeringen € 290.503

¹ o.a. Leerlingvervoer en leerplichtzaken

² o.a. Werkbudgetten, verzekeringen, mutatie voorziening

Investerings

Binnen dit programma zijn de volgende investeringen in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025 – 2027 opgenomen:

Investing	Totaal Budget ¹
Integraal huisvestingsplan	2.613.409

¹ Investeringskredieten/budgetten zoals opgenomen in begroting 2024 en meerjarenraming 2025 – 2027

Programma 5

Sport, cultuur en recreatie

Samen doen

1.1.6 Programma 5: Sport, Cultuur en Recreatie

Het programma Sport, Cultuur en Recreatie omvat voor de gemeente Gulpen-Wittem de volgende taakvelden:

- Sportbeleid en activering
- Sportaccommodaties
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Musea
- Cultureel Erfgoed
- Media
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Programmasamenvatting

In dit programma staat het initiëren en in stand houden van voorzieningen op de gebieden van kunst, cultuur, cultureel erfgoed, sport, bibliotheekwerk, speelvoorzieningen en het onderhoud van het openbaar groen, het landschap en de natuur centraal. In samenhang met andere programma's levert dit programma een grote bijdrage aan de leefbaarheid en attractiviteit in en van onze gemeente.

In Gulpen-Wittem wordt er met partners invulling gegeven aan dromen en ambities, kansen en uitdagingen en concrete activiteiten om zoveel mogelijk inwoners te laten sporten en bewegen. Een leven lang. Sport en bewegen dragen in belangrijke mate bij aan ontspanning, ontmoeting, gezonde leefstijl, meedoen en plezier.

Wij ondersteunen en faciliteren vrijwilligers en verenigingen waar mogelijk om hun toekomstbestendig te houden. Verenigingen zijn immers het hart van de leefbaarheid. Daar waar verenigingen kiezen voor samenvoegingen begeleiden we de betreffende verenigingen.

Gulpen-Wittem is een parel op het gebied van cultureel erfgoed. Het in stand houden van dit erfgoed is van groot belang voor de (eigen) identiteit van de gemeente en draagt bij aan het aantrekken van de door ons gewenste toerist. Jaarlijks worden er steeds meer (geldelijke) aanvragen gedaan om bij te dragen aan het onderhoud voor religieus erfgoed, begraafplaatsen, historische kunstwerken, typische landschapselementen e.d. Ook is er steeds meer vraag naar informatie(voorziening) over ons gevarieerde erfgoed.

We streven naar het behoud van archeologie en instandhouding van klein niet-beschermd erfgoed, dat tevens past bij ons gebiedsgericht cultuurhistorisch kwaliteitsbeheer. Bovendien versterken we de kwaliteit in de leefomgeving door het behouden en promoten van ons cultureel erfgoed.

Beleidskader

Kader

- Regionaal sportakkoord, Heuvelland in beweging 2023
- Archeologiebeleid 2016
- Rijksregels m.b.t. rijks beschermde dorps en stadgezichten en rijksmonumenten
- Subsidieverordening 2021
- Lokaal sportakkoord 2023
- Groenbeleidsplan

Wat willen we bereiken?

Doelen

- 1.** Betere kansen voor onze jeugd om veilig, gezond en kansrijk op te groeien.
- 2.** Zoveel mogelijk inwoners laten sporten en bewegen.
- 3.** Het in stand houden van ons ruimtelijk (materieel) erfgoed.
- 4.** Doeltreffend groenbeheer met een goede instandhouding van het openbaar groen en eenduidige communicatie richting inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten 2024

- 1.1** Stimuleren van extra aandacht voor sport op en rondom scholen en kindcentra. Dit op een zo'n breed mogelijke manier zoals het organiseren van pauzesport, na schools sport aanbod en vakantie sport in samenwerking met lokale aanbieders zoals (sport) verenigingen.
- 1.2** Het uitvoeren van de JOGG-aanpak op de schoolomgeving waar de jeugd zich bevindt. Denk hierbij aan de peuterspeelzalen, kinderopvanglocaties, basisscholen en middelbare scholen. Naast thuis is dit de omgeving waar de jeugd zich het meest bevindt. Daarnaast inzetten op gezonde scholen en daarbij de focus leggen op het gebied van voeding, beweging en welbevinden.
- 1.3** Het organiseren van gezamenlijke regionale evenementen, zoals de peuter- en kleuter4daagse en de 7 dagen water challenge.
- 2.1** Bestaande interventies (zoals 'In Beweging') blijven uitvoeren om inwoners die niet actief zijn weer actief te krijgen.
- 2.2** Nieuwe beweeggroepen initiëren, stimuleren en faciliteren om inwoners te laten bewegen en voldoende sport- en beweegaanbod te realiseren.
- 2.3** De ketenaanpak van Valpreventie binnen de gemeente Gulpen-Wittem te ontwikkelen en organiseren.
- 2.4** Onderzoeken van vernieuwend sport en beweegaanbod.

2.5 Faciliteren van lokale verenigingen door middel van het vraaggericht aanbieden van verschillende services en verenigingsondersteuning zoals EHBO -cursus, Risico Inventarisatie en Evaluatie en "vrijwilligers binden en behouden".

2.6 Het twee keer per jaar organiseren van een sportcafé in samenwerking met de gemeente Eijsden-Margraten en Valkenburg aan de Geul.

3.1 Uitvoering geven aan het door de gemeenteraad vastgestelde Erfgoedbeleid.

4.1 Uitvoering geven aan het door de gemeenteraad vastgestelde Groenbeleidsplan.

Wat mag het kosten?

Baten en lasten Programma 5

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bestaand beleid						
Totaal Baten	958.434	144.678	144.678	144.678	144.678	144.678
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	872.202	821.523	745.135	745.830	740.121	740.285
- Materiële lasten	2.604.392	2.719.779	2.521.207	2.433.967	2.437.741	2.440.193
- Kapitaallasten	327.210	358.398	376.060	371.089	366.113	357.672
Totaal Lasten	3.803.804	3.899.700	3.642.402	3.550.887	3.543.974	3.538.150
Saldo Bestaand beleid	-2.845.370	-3.755.022	-3.497.724	-3.406.209	-3.399.296	-3.393.472
Nieuw beleid						
Totaal Baten	-	-	-	-	-	-
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	-	-	-	-	-	-
- Materiële lasten	-	-	91.500	75.000	105.000	75.000
- Kapitaallasten	-	-	-	-	-	-
Totaal Lasten	-	-	91.500	75.000	105.000	75.000
Saldo Nieuw beleid	-	-	-91.500	-75.000	-105.000	-75.000
Stortingen in reserves	370.000	684.768	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	287.560	850.000	-	-	-	-
Saldo Totaal	-2.927.810	-3.589.790	-3.589.224	-3.481.209	-3.504.296	-3.468.472

Bestaand beleid

Baten

- Verhuur sportaccommodaties € 122.200
- Specifieke Uitkering Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) € 14.078
- Overige baten¹ € 8.400

Lasten

Personele lasten

- Salarislasten eigen medewerkers € 408.529
- Ingeleend personeel (openbaar groen) € 336.606

Materiële lasten

- Groenonderhoud (openbaar groen, natuurbescherming) € 1.373.744
- Subsidies (o.a. verenigingen, evenementen, bibliotheek) € 562.060

- Onderhoud sportaccommodaties € 238.196
- Onderhoud en werkzaamheden musea en cultureel erfgoed € 134.452
- Historisch archief € 101.000
- Storting onderhoudsvoorziening NV/VTC € 100.000
- Overige materiële lasten² € 11.755

Kapitaallasten

- Rente en afschrijving investeringen € 376.060

¹ o.a. *Bijdrage Provincie natuurbescherming*

² *Kermissen en toeristische bewegwijzering*

Nieuw beleid

Lasten

Materiële lasten

- Bomenaanplant € 75.000
- Uitvoering van natuur- en landschapsontwikkeling € 16.500

Programma 6

Sociaal Domein

Samen kunnen we het zelf

1.1.7 Programma 6: Sociaal Domein

Het programma Sociaal Domein omvat voor de gemeente Gulpen-Witterm de volgende taakvelden:

- Samenkracht en burgerparticipatie
- Samenkracht en burgerparticipatie / Gulpen-Witterm helpt
- Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
- Inkomensregelingen
- WSW en beschut werk
- Arbeidsparticipatie
- Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Maatwerkdienstverlening 18-
- Jeugdhulp crisis / LTA / GGZ-verblijf
- Gesloten plaatsing
- Geëscaleerde zorg 18+
- Geëscaleerde zorg 18-
- Volksgezondheid

Programmasamenvatting

Het sociaal domein is een breed programma en bestaat op hoofdlijnen uit de volgende onderdelen:

- Jeugdhulp
- WMO
- Participatie
- Volksgezondheid

Het taakveld Sociaal Domein gaat over het in staat stellen van inwoners om mee te (blijven) doen in de samenleving. In de gemeente Gulpen-Witterm werken we aan een sterke lokale sociale basis, waarbij we de samen- en zelfredzaamheid van onze inwoners verstevigen. Enerzijds betreft het wettelijke taken die we al langer uitvoeren als gemeente. Denk hierbij aan de inkomensvoorziening om betrokkenen te voorzien in hun eerste levensbehoeften, participatie en re-integratie, maar ook woonvoorzieningen, hulpmiddelen en vervoersvoorzieningen en schuldhulpverlening.

In de gemeentelijke visie op het sociaal domein staan zelfredzaamheid, eigen kracht en onderlinge betrokkenheid voorop. Dit geldt voor alle genoemde onderdelen c.q. beleidsvelden. De gemeente faciliteert dit binnen de bestaande kaders en biedt samen met partners een palet aan algemene voorzieningen en individuele ondersteuning. Als gemeente zetten we hier dan ook op in: we versterken het handelen van onze inwoners en bieden waar mogelijk en noodzakelijk passende ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben. De komende periode pakken we verschillende thema's integraal op. Vanaf 2024 e.v. maken we de keuze om te werken aan de volgende domein overstijgende thema's:

- **Positieve gezondheid:** Gezondheid is breder dan de afwezigheid van ziekte en klachten. De visie van positieve gezondheid biedt een bredere kijk op gezondheid. Vanuit deze bredere kijk ligt het accent niet op ziekte, maar op mensen zelf, op hun veerkracht en wat nodig is om volwaardig deel te kunnen nemen: Sociale basis: Samen met onze partners versterken we de sociale basis. Dit om de gewenste beweging naar de voorkant goed te kunnen maken. Centraal staat een samenleving waarin plaats is voor iedereen. We leggen hierbij ook de verbinding met andere beleidsterreinen.
- **Basisvaardigheden:** Een goede beheersing van de basisvaardigheden is noodzakelijk om mee te kunnen blijven doen in de maatschappij. We investeren in de basisvaardigheden van onze inwoners.

In 2023 is er in het kader van de Specifieke uitkering (SPUK) Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) een integraal lokaal plan van aanpak opgesteld. Dit plan van aanpak beschrijft de regionale en lokale plannen, voor de 15 thema's binnen de SPUK GALA, waar de gemeente Gulpen-Wittem in de periode 2024-2026 mee aan de slag gaat op gebied van sport en bewegen, gezondheidsbevordering en sociale basis. Voor de SPUK Integraal Zorg Akkoord (IZA) is er een regionaal plan opgesteld. Gezien de ontwikkelingen rondom de SPUK GALA en SPUK IZA is ervoor gekozen om pas in 2024 een nieuw regionaal gezondheidsbeleid op te stellen en vast te laten stellen door de 16 Zuid-Limburgse gemeenten voor de periode 2024-2027.

Beleidskader

Kader
<p><u>Algemeen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Beleidsplan Sociaal Domein 'Iedereen doet mee' 2022 – 2024
<p><u>Jeugd</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Regiovisie Jeugdhulpregio Zuid- Limburg • Beleidskader Jeugd Zuid- Limburg • Verordening Jeugd gemeente Gulpen- Wittem • Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022 • Centrumregeling jeugdhulp Zuid- Limburg • Overeenkomst Gesloten en Intensief Klinische Jeugdhulp (GIKJ) • Samenwerkingsafspraken Veilig Thuis 'samenwerken aan veiligheid en herstel'
<p><u>WMO</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Beleidsplan Zicht op Thuis 2021 - 2024 • Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Gulpen-Wittem 2020 • Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Gulpen-Wittem 2019 • Centrumregeling (CR) verwerving WMO ondersteuning en Beschermd Wonen Maastricht-Heuvelland 2019 • Gemeenschappelijke (GR) Omnibuzz

Participatie

- Beleidsplan Armoede 2021 - 2025
- Beleidsplan Schuldhulpverlening 2022 - 2025
- Verordening beslistermijn schuldhulpverlening gemeente Gulpen-Wittem 2021 e.v.
- Beleidsregels Schuldhulpverlening gemeente Gulpen-Wittem 2022 e.v.
- Uitvoeringsplan 'Welkom in Maastricht-Heuvelland'
- Beleidsplan Participatiewet 2015
- Verordening re-integratie, participatie en tegenprestatie Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2016 e.v.
- Verordening cliëntenparticipatie Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2017 e.v.
- Afstemmingsverordening Participatiewet, OAW, IOAZ Maastricht-Heuvelland 2016 e.v.
- Beleidsregels Social Return Zuid-Limburg
- Beleidsregels terug- en invordering bedrijfskapitaal TOZO
- Beleidsregels vrijlating giften Participatiewet Maastricht-Heuvelland
- Uitvoeringsbesluit aanvullende bijzondere bijstand levensonderhoud 18 t/m 20 jaar Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2019 e.v.
- Uitvoeringsbesluit Hoogwaardig handhaven en debiteuren Participatiewet, IOAW, IOAZ Maastricht-Heuvelland 2016 e.v.
- Uitvoeringsbesluit krediethypotheek Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2016 e.v.
- Uitvoeringsbesluit vermogensvaststelling Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2016 e.v.
- Uitvoeringsbesluit inkomstenvrijlating parttime werkzaamheden Participatiewet, IOAW en IOAZ Maastricht-Heuvelland 2016 e.v.
- Uitvoeringsbesluit individuele inkomstenstoeslag Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2016 e.v.
- Centrumregeling Sociale Zaken Maastricht Heuvelland (SZMH)
- Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid Limburg (WOZL)

Volksgezondheid

- Regionaal Preventieakkoord Zuid-Limburg 2021
- Lokale preventieagenda Gulpen-Wittem
- Regionaal Gezondheidsbeleid 2020 – 2023

Wat willen we bereiken?

Doelen

Jeugd

- 1.** Een goed dekkend preventief aanbod voor jeugdhulp, zowel op lokaal als (sub)regionaal vlak.
- 2.** Normaliseren van jeugdhulp waarbij het verhogen van de eigen kracht en zelfredzaamheid van zowel ouders als jeugdigen centraal staat.
- 3.** Een goed aansluitende hulpverlening tussen onderwijs en jeugd door het leggen van de juiste verbindingen.

WMO

- 4.** Onze inwoners mogelijkheden bieden om zo lang mogelijk zelfstandig en in hun eigen vertrouwde omgeving te kunnen blijven wonen en te participeren in de samenleving.

Participatie

- 5.** Een bredere aanpak in het voorkomen van armoede.
- 6.** Verbeteren van de preventie en vroeg signalering binnen de schuldhulpverlening.
- 7.** Stimuleren van (begeleide) arbeidsparticipatie of arbeidsmatige dagbesteding.
- 8.** Een optimale aanpak om statushouders te laten inburgeren.

Volksgezondheid

- 9.** In 2030 de achterstand van Zuid-Limburg op het gebied van Volksgezondheid t.o.v. de rest van Nederland met 25% te hebben ingelopen, zodat kinderen gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten 2024

1.1 Uitvoering geven aan het Transformatieplan Jeugd waarbij met name bij de ambulante jeugdhulp meer wordt ingezet op preventie. In 2023 zijn wij o.a. gestart met het sub-regionale project 'Goed uit elkaar', waarbij wij gezamenlijk met CJG043 een onderzoek hebben gedaan naar echtscheidingen binnen de heuvelland gemeenten. In 2024 gaan we verder met het versterken van het preventieve aanbod op dit onderwerp.

1.2 De samenwerking met Stichting Trajekt nog meer intensiveren waarbij wordt ingezet op het leggen van een optimale sociale basis. In 2023 zijn wij gestart met een aantal sessies over het aanpassen van de subsidie aanvraag van aanbodgericht naar vraaggericht waarbij onze maatschappelijke opgaven centraal staan. In 2024 gaan wij aan de slag om deze vraaggerichte aanpak in de praktijk te brengen en verder door te ontwikkelen.

1.3 Doorontwikkelen van de samenwerking tussen team jeugd en onze partners zoals scholen en huisartsen. In 2023 zijn er gesprekken geweest tussen de scholen, de huisartsen, de contactpersonen van Team Jeugd en de beleidsmedewerker onderwijs. Hierin is de uitvoering

van het schoolmaatschappelijk werk geëvalueerd en zijn de taken en elkaars verwachtingen besproken. In het schooljaar 2023-2024 wordt hier uitvoering aangegeven, welke in 2024 zal worden geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

2.1 Het onderwerp 'Normaliseren' verder uitwerken (staat opgenomen in het Transformatieplan Jeugd) met onze collega-gemeenten en partners

2.2 Hulpvragen zo kortdurend en laagdrempelig mogelijk oppakken, maar zo lang en intensief als nodig. Om hulpvragen kortdurend en laagdrempelig op te pakken, is ook hier de versterking van het voorliggend veld van belang. Korte lijnen met partners zorgen ervoor dat signalen sneller worden opgepakt en lichte hulpvragen worden aangepakt alvorens ze zwaarder worden. Daarnaast is er een ontwikkelopdracht voor aanbieders om te investeren in de samenwerking waardoor er nog meer wordt aangesloten op hetgeen dat de jeugdige nodig heeft.

3.1 Inzetten op versterking van de verbinding tussen onderwijs en jeugd, samen met de regiogemeenten en de partners binnen het onderwijsveld.

3.2 Ontwikkelen c.q. aanpassen van het toetsingskader voor doelgroeparrangementen (DOJ). Scholen in het speciaal onderwijs kunnen een subsidie aanvraag doen voor doelgroeparrangementen. Deze zorgen voor een verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp en kunnen ook een preventieve werking hebben.

3.3 In 2024 inventariseren met de scholen of er een wens is om gebruik te maken van schoolarrangementen. Schoolarrangementen zijn gericht op versterking van de basisondersteuning op alle locaties basis- en voortgezet onderwijs en gericht op preventie.

4.1 Doorontwikkeling en eventuele uitbreiding van de seniorenprojecten, passend bij de behoeften van de inwoners.

4.2 Verder uitrollen van de aanpak van eenzaamheid

4.3 Vergroten van de bewustwording van de inwoners omtrent langer thuis blijven wonen en daarop vooruitlopende woningaanpassingen.

4.4 Het vaststellen van het lokale uitvoeringsplan WMO en de uitvoering daarvan.

4.5 Vaststellen van de lokale inclusieagenda en de uitvoering daarvan.

4.6 Verdere doorontwikkeling van mantelzorgondersteuning waarbij specifiek aandacht is voor de doelgroep jonge mantelzorgers

5.1 Nog meer inzetten op preventie en vroeg signalering van armoede met als doel om nog meer mensen die in armoede verkeren te bereiken. Hierbij is een belangrijke signalerende rol weggelegd voor een ieder die in aanraking komt met mensen die in armoede verkeren, zoals medewerkers binnen het Sociaal Domein (Jeugd, Sociale Zaken, WMO), maar ook voor huisartsen, scholen, verenigingen etc. Het versterken van dit netwerk wordt hierbij ook meegenomen.

5.2 Met jongeren in gesprek gaan en hen betrekken bij de beleidsvorming rondom het thema armoede (jongerenparticipatie).

6.1 In 2024 zal vroeg signalering op basis van ervaringen en ervaringscijfers nog verder verbeterd en doorontwikkeld worden (hoe ontstaan de schulden en hadden deze voorkomen kunnen worden?).

6.2 In 2023 is gestart met het breder communiceren van mogelijkheden om (vroeg signalering van) schulden onder de aandacht te brengen. Dit zal in 2024 voortgezet worden. Waar kun je terecht voor hulp en hoe kun je geholpen worden, welke (financiële) oplossingen zijn er?

7.1 Onderzoeken van arbeidsmogelijkheden en stimuleren van arbeidsparticipatie van de doelgroep met 0-50% arbeidsfitheid.

7.2 Inzetten op het vergroten van de arbeidsparticipatie van gevestigde statushouders.

8.1 Avondlessen aanbieden aan inburgeraars, zodat het inburgeren beter gecombineerd kan worden met werk en privé (opvang kinderen).

8.2 Aanbieden van duale trajecten aan inburgeraars. Dit zijn trajecten waarbij inburgering gecombineerd wordt met een traject naar werk of vrijwilligerswerk.

8.3 Mogelijkheden onderzoeken om de kinderopvang beter te laten aansluiten op de inburgering.

8.4 Zorgen voor opvang van de groep Oekraïense vluchtelingen en het regelen van de benodigde noodzakelijke faciliteiten (zoals zorg, onderwijs, inkomen & werk).

9.1 Uitvoering geven aan het regionaal gezondheidsbeleid 2020 - 2030.

9.2 Uitvoering geven aan de lokale preventie-agenda, door stimuleren bewegen, gezonde voeding (JOGG-aanpak) en gezond gedrag, met extra aandacht voor verantwoord alcohol gebruik.

9.3 Uitvoering geven aan de lokale en regionale opgaven uit het Gezond en Actief Leven Akkoord.

Wat mag het kosten?

Baten en lasten Programma 6

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bestaand beleid						
Totaal Baten	3.782.068	2.654.068	2.489.987	2.539.987	2.489.987	2.489.987
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	979.910	1.037.599	1.241.171	1.287.210	1.299.013	1.300.894
- Materiële lasten	13.249.974	14.776.319	13.570.425	13.429.020	13.402.192	13.270.512
- Kapitaallasten	185.898	184.071	191.737	189.214	186.673	402.776
Totaal Lasten	14.415.782	15.997.989	15.003.333	14.905.444	14.887.878	14.974.182
Saldo Bestaand beleid	-10.633.714	-13.343.921	-12.513.346	-12.365.457	-12.397.891	-12.484.195
Nieuw beleid						
Totaal Baten	-	-	132.933	132.933	128.888	128.888
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	-	-	-	-	-	-
- Materiële lasten	-	-	132.933	132.933	128.888	128.888
- Kapitaallasten	-	-	-	-	-	-
Totaal Lasten	-	-	132.933	132.933	128.888	128.888
Saldo Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Stortingen in reserves	60.000	1.533.704	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	251.023	400.400	15.400	15.400	15.400	15.400
Saldo Totaal	-10.442.691	-14.477.225	-12.497.946	-12.350.057	-12.382.491	-12.468.795

Bestaand beleid

Baten

- Gebundelde doeluitkering BUIG € 2.300.687
- Eigen bijdrage sociale uitkeringen € 142.000
- Overige baten¹ € 47.300

Lasten

Personele lasten

- Salarislasten eigen medewerkers € 1.132.355
- Ingeleend personeel (kernenbeleid, schuldhulpverlening, vrijwilligerswerk) € 108.816

Materiële lasten

- Sociale uitkeringen Algemene en Bijzondere Bijstand € 2.698.687
- PGB en uitkeringen in natura WMO € 2.542.500
- PGB en uitkeringen in natura Jeugdhulp € 2.528.500
- Bijdrage Sociale werkvoorziening € 1.748.278
- Bijdrage inkomensregelingen € 883.543
- Bijdrage GGD € 703.452
- Bijdrage Maatschappelijk werk € 455.500
- Bijdrage WMO € 447.548
- Bijdrage Arbeidsparticipatie € 426.500
- Bijdrage Samen Doen € 210.000
- Bijdrage Clientondersteuning (MEE Zuid-Limburg) € 155.000
- Bijdrage Veilig Thuis (GGD) € 138.956
- Bijdrage Schuldhulpverlening € 149.700
- Bijdrage Mantelzorg € 110.000
- Overige bijdrages² € 152.850
- Overige materiële lasten³ € 219.411

Kapitaallasten

- Rente en afschrijving investeringen € 191.737

¹ Verhuur gemeenschapsvoorzieningen en bijdragen Samen Doen

² o.a. Kinderopvang, Vreemdelingen, Gemeenschapsvoorzieningen

³ o.a. Huren, uitvoeringskosten, belastingen, werkbudgetten, AED voorziening

Nieuw beleid

Baten

- Specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) € 132.933

Lasten

Materiële lasten

- Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) € 132.933

Investerings

Binnen dit programma zijn de volgende investeringen in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025 – 2027 opgenomen:

Investing	Totaal Budget ¹
Investeringsplan accommodatiebeleid	3.000.000

¹ Investeringskredieten/budgetten zoals opgenomen in begroting 2024 en meerjarenraming 2025 – 2027

Aandachtspunten

Aandachtspunten 2024

- 1.** Spreidingswet (asielzoekers, statushouder, Oekraïners): op dit moment (september 2023) is het onduidelijk of de Spreidingswet nog behandeld gaat worden in de Eerste en Tweede Kamer gezien de val van het kabinet. Opvang van vluchtelingen blijft een constant aandachtspunt.
- 2.** Verordening jeugd: vanwege recentelijke jurisprudentie en de regionale beleidsontwikkelingen is het herzien van de verordening jeugd in 2024 noodzakelijk.
- 3.** Samenvoeging re-integratie-keten Maastricht Heuvelland: in 2024 wordt besluitvorming verwacht inzake het onderzoek naar de mogelijk samenvoeging van Podium24 – Annex – MTB.

Programma 7

Volksgezondheid en milieu

Natuurwerkdag in Eys

1.1.8 Programma 7: Volksgezondheid en Milieu

Het programma Volksgezondheid en Milieu omvat voor de gemeente Gulpen-Wittem de volgende taakvelden:

- Riolering
- Afval
- Milieubeheer
- Begraafplaatsen en crematoria

Programmasamenvatting

In dit programma staat de algehele gezondheid van onze inwoners, milieubeheer en duurzaamheid centraal. Voor de gemeente Gulpen-Wittem zijn relevante thema's en aandachtspunten binnen dit programma:

Afval

In de komende jaren zal de gemeente, vanuit de circulaire economie gedachte, richting geven aan het beheer van grondstoffen. Hierbij verandert de dienstverlening van afvalinzameling en afvalverwerking naar grondstoffenbeheer. Uitgangspunten hierbij is het behouden en verbeteren van de kwaliteit en service richting onze inwoners.

Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg

De Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg geeft uitvoering aan de landelijke afspraken die zijn gemaakt over de (kwaliteit van de) uitvoering van vergunningverlening en toezicht en handhaving in de fysieke leefomgeving. Het gaat hier in eerste instantie om bedrijfsactiviteiten die een aanzienlijke milieubelasting (kunnen) hebben op de omgeving en externe veiligheid aspecten kennen (de zogenaamde basistaken). Door een bundeling van kennis en expertise wordt de kwaliteit verhoogd en is kennis voor gemeenten beschikbaar die er voorheen niet was of extern ingehuurd werd.

Omgevingswet

De Omgevingswet is een nieuwe wet die tot voor kort nog volop in ontwikkeling was. Hoewel steeds duidelijker wordt welke consequenties deze nieuwe wet heeft voor onze organisatie, is ook nog veel onduidelijk. Dit omdat de effecten en impact van deze nieuwe wet pas duidelijk zullen worden als deze op 1 januari 2024 in werking is getreden en er meer ervaring is opgedaan met de wet.

Zo is duidelijk dat de bodemtaken van de provincie naar de gemeente komen. Alle gemeenten worden onder het regiem van de Omgevingswet bevoegd gezag voor bodem. Gemeenten zijn dan primair beheerder van de bodemkwaliteit voor hun grondgebied. Door deze bevoegdheidswijziging komen alle taken en de daarmee gepaard gaande kosten voor de bodem(sanering) bij de gemeenten te liggen.

Ook dienen ten gevolge van de invoering van de Omgevingswet alle inrichtingen (bedrijven) omgezet te worden naar milieu belastende activiteiten (mba) op een locatie. Daar waar voorheen werd

gesproken van een inrichting waarin het gehele bedrijfsproces via een vergunning of melding werd gereguleerd, wordt een bedrijfslocatie nu opgeknipt in verschillende mba's. Voor deze omzetting is ook extra inzet nodig de komende jaren.

Energietransitie

Ook op het gebied van de energietransitie komen er nieuwe taken op ons af waarvoor wij de expertise niet in huis hebben. Volgens het regeerakkoord 2021 – 2025 wordt de klimaatverandering gezien als een van de grootste uitdagingen voor onze generatie. Een en ander betekent dat een goed klimaatbeleid kansen biedt om een duurzame en sterke economie op te bouwen. Om deze aanpak te doen slagen is afstemming tussen overheden, bedrijfsleven en samenleving noodzakelijk. Niet alleen op basis van vrijblijvendheid, maar ook op basis van bepaalde maatwerkafspraken zullen we ervoor moeten zorgen dat de Nederlandse industrie hierbij bepaalde duurzame normen stelt.

Een van de consequenties van deze energietaakstelling is dat we er rekening mee moeten houden dat de landelijke energieaanpak bij alle bedrijven in de nabije toekomst meer aandacht moet gaan krijgen en daarmee ook zal leiden tot een toename van inzet op dit milieuaspect in de komende jaren.

Externe veiligheid

Op het gebied van externe veiligheid komen er ook nieuwe taken op de gemeente af. Zo dienen wij een nieuw landelijk register (Register Externe Veiligheid) bij te gaan houden waarin externe veiligheidsaspecten worden geregistreerd. Bijvoorbeeld aandachtsgebieden voor ontploffingsgevaar of gebouwen met kwetsbare functies.

Water

Binnen dit thema willen we het milieu en de volksgezondheid beschermen door te zorgen voor adequate afvalwaterinzameling en transport naar de rioolwaterzuiveringsinstallaties. Verbetering van de oppervlakte waterkwaliteit is daarbij één van onze doelstellingen naast het voorkomen van wateroverlast bij (hevige) regenbuien. We realiseren ons daarbij dat waterbeheer geen lokale aangelegenheid is en onze gemeentegrenzen en zelfs landsgrenzen overschrijdt. En dat het hoge maatschappelijke kosten veroorzaakt. De wateroverlast in juli 2021 heeft duidelijk gemaakt, dat er maatregelen nodig zijn om Gulpen-Wittem te beschermen tegen wateroverlast. Het provincie breed Programma Waterveiligheid en Ruimte is gestart. De Provincie Limburg werkt hierin samen met het Rijk, het Waterschap Limburg en alle Limburgse gemeenten om het watersysteem meer robuust te maken, water en bodem sturend te maken bij ruimtelijke ontwikkelingen en meer klimaatbewustzijn en zelfredzaamheid te creëren bij inwoners.

In de uitvoering heeft dit thema een relatie met programma 2, vooral daar waar het gaat om de vernieuwing en het onderhoud aan ons rioolstelsel. Daarnaast zijn er relaties met datzelfde programma, daar waar het gaat om een veilige leefomgeving. En met programma 8, daar waar het gaat om veiligheid en milieutechnische aspecten van bedrijfseigendommen en particulier eigendom.

Samen Groen

Met het programma "Samen Groen" blijven we werken aan een duurzame toekomst. Samen Groen is een platform voor bewoners, bedrijven en andere stakeholders die actief willen werken aan een

duurzaam Gulpen-Wittem. Als gemeente willen we ze veel en zo snel mogelijk het verduurzamen van de huidige woningvoorraad stimuleren. Dit gaan we doen door te informeren, stimuleren en krachten te bundelen.

Duurzaamheid is een breed begrip met een grote verscheidenheid aan raakvlakken en sub-thema's. Daarom zijn aan onze inwoners een aantal keuzes voorgelegd om mee aan de slag te gaan. De deelnemers hebben drie thema's gekozen binnen duurzaamheid: Mobiliteit, circulariteit en natuur. Binnen deze thema's worden de komende jaren initiatieven ontpleoid. In fysieke bijeenkomsten worden deze vormgegeven. De gemeente faciliteert en communiceert door bijeenkomsten te organiseren, te zorgen voor inhoudelijke kennis, goede voorbeelden te delen en meer deelnemers te werven. Hiervoor wordt samengewerkt met de aanverwante teams binnen de gemeentelijke organisatie. Ook wordt rekening gehouden met, en ingespeeld op, lopende projecten en aanverwante activiteiten. Denk aan het thema mobiliteit of het landschapsbeheer, thema natuur.

Stakeholders, soms met ogenschijnlijk tegengestelde belangen, komen met elkaar in gesprek en werken samen aan oplossingen. Denk bijvoorbeeld aan agrariërs en natuurorganisaties. De initiatieven starten steeds kleinschalig en zijn in de basis van dien aard dat ze op termijn zichzelf in stand kunnen houden. Rekening wordt gehouden met een iteratief proces waarbij een eerste poging vast mag lopen. Een lokaal initiatief kan dienen als voorbeeld of 'pilot' voor een vervolg op andere locaties in de gemeente.

Sommige initiatieven vragen om een financiële kickstart. Ook kunnen communicatiemiddelen gewenst zijn of kan specifieke kennis gevraagd zijn. Om vorm te geven aan de rol van facilitator en communicator en de continuïteit van Samen Groen te verzekeren wordt rekening gehouden met structurele uitgaven.

Stikstof

Tot slot is de stikstofproblematiek, net zoals in heel Nederland, een actueel thema binnen de gemeente. Op dit moment wordt er bekeken of en hoe wij dit thema in samenwerking met het Middengebied of de regio verder kunnen oppakken.

Beleidskader

Kader
<ul style="list-style-type: none">
• Grondstoffenplan 2022 - 2026
• Regionale energiestrategie (RES 1.0) 2021 - 2023
• Transitievisiewarmte (TVW) 2021 - 2030
• Laadpalenbeleid 2022 - 2030
• Nationaal klimaatakkoord 2019
• Gemeenschappelijke regeling RUD ZL
• Omgevingswet
• Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)
• Klimaatadaptatiestrategie Gulpen-Wittem 2023 -2027
• Omgevingsprogramma Water Gulpen-Wittem 2023 - 2027

Wat willen we bereiken?

Doelen

- 1.** Inzameling van schone grondstoffen waarbij het voorkomen van afval nadrukkelijk aandacht krijgt.
- 2.** Bewustwording (creëren) bij onze inwoners over de mogelijkheden voor afvalscheiding en grondstoffenbeheer.
- 3.** Een duurzame woningvoorraad, waarbij het gebruik van fossiele brandstoffen steeds verder wordt teruggedrongen.
- 4.** Beschikbaarheid over voldoende hernieuwbare energie en capaciteit binnen de regio.
- 5.** Duurzame mobiliteit voor onze inwoners en bezoekers.
- 6.** Beschikbaarheid over duurzame accommodaties.
- 7.** Samen met de omgevingsdienst RUD Zuid-Limburg werken aan een veilige en gezonde leefomgeving.
- 8.** Een veilige en klimaatrobuuste leefomgeving.
- 9.** Een duurzame en gezonde ecologische toestand van onze beken (conform de doelen van de Europese Kader Richtlijn Water die in 2027 bereikt dienen te worden).
- 10.** Een duurzame gemeente (middels het programma Samen Groen).

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten 2024

- 1.1** Invulling geven aan de projecten ter bevordering van kwalitatieve afvalscheiding in samenwerking met Rd4 en de overige deelnemende gemeenten.
- 1.2** Een nieuwe aanbesteding uitvoeren mb.t. de verwerking van PMD in samenwerking met Afvalsamenwerking Limburg.
- 2.1** Uitvoeren van een educatieprogramma voor de basisschoolleerlingen.
- 2.2** Inzetten van communicatiemiddelen en het stimuleren van burgerparticipatie.
- 3.1** De gemeente heeft eind 2021 de transitievisie warmte opgesteld. Vanuit de visie is een uitvoeringsprogramma opgesteld, waarmee we stap voor stap richting een aardgasvrije samenleving gaan.
- 3.2** In 2023 zal een revolverend fonds worden opgezet die vanaf 2024 in zal gaan. Hiervoor is structureel budget vanaf 2024 opgenomen.
- 3.3** Opstellen van campagnes voor het verduurzamen van de woningen in samenwerking met de woonwijzerwinkel.
- 3.4** Samenwerken met de coöperaties in de opgave om hun woningvoorraad binnen onze gemeente te verduurzamen.
- 3.5** Verbinden van mensen uit een buurt om collectieve oplossingen te onderzoeken.
- 4.1** Stimuleren van zonne-energie op (grote) daken o.a. via energicoöperaties dan wel collectiviteit.

- 4.2** Stimuleren van de kleinere doelgroepen zoals monumenten, ouderen met particuliere woningen, en VVE's en deze van informatie voorzien.
- 5.1** Zorgen voor een dekkend laadpalennetwerk, waarbij de uitrol plaatsvindt op basis van laadbehoefte.
- 5.2** Intern stimuleren van het inzetten van duurzame mobiliteit voor zowel woon-werkverkeer als dienstreizen.
- 6.1** Voor alle accommodaties inzichtelijk maken welke stappen noodzakelijk zijn om te komen tot een duurzame accommodatie. Deze worden in een stappenplan en meerjarenonderhoudsprogramma opgenomen.
- 7.1** Uitvoering geven aan de nieuwe wettelijke taken die op ons afkomen.
- 7.2** Verbeteren samenwerking met de RUD ZL
- 8.1** Vergroten van de fysieke robuustheid van het watersysteem
- 8.2** De raad periodiek informeren over de voortgang van het provincie brede Programma Waterveiligheid en Ruimte.
- 8.3** In overleg met het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg een kosten baten analyse uit te voeren naar de invloed van het verder vergroten van de bergingscapaciteit vijver Molenweg in Gulpen en de vijver Klein Gulpen.
- 9.1** Afkoppelen, bufferen en infiltreren van schoon regenwater in de grond en vertraagd afvoeren naar de beken.
- 9.2** Bufferen en vertraagd afvoeren van afvalwater naar de rioolwaterzuivering.
- 9.3** Integraal uitvoeren van projecten in samenwerking met andere programma's zoals wegen en verkeer.
- 10.1** Betrekken van de juiste stakeholders, het voorzien in de nodige informatie en het wegnemen van drempels om actief aan de slag te gaan. Fysieke samenkomsten organiseren en mensen bij elkaar brengen.
- 10.2** Extern delen van goede voorbeelden en het werven van nieuwe deelnemers (Samen Groen 'pioniers'). Intern zorgdragen voor goede onderlinge uitwisseling van informatie en afspraken.

Wat mag het kosten?

Baten en lasten Programma 7

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bestaand beleid						
Totaal Baten	4.042.585	4.137.874	4.608.265	4.846.788	5.056.150	5.170.913
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	405.626	380.264	548.868	560.822	569.186	577.778
- Materiële lasten	3.303.646	3.091.720	2.649.047	2.727.740	2.804.057	2.822.095
- Kapitaallasten	724.961	797.815	1.086.105	1.229.292	1.515.785	1.551.978
Totaal Lasten	4.434.233	4.269.799	4.284.020	4.517.854	4.889.028	4.951.851
Saldo Bestaand beleid	-391.648	-131.925	324.244	328.935	167.123	219.062
Nieuw beleid						
Totaal Baten	-	-	-	-	-	-
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	-	-	-	-	-	-
- Materiële lasten	-	-	-	-	-	-
- Kapitaallasten	-	-	-	-	-	-
Totaal Lasten	-	-	-	-	-	-
Saldo Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Stortingen in reserves	305.149	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	197.498	539.919	-	-	-	-
Saldo Totaal	-499.299	407.994	324.244	328.935	167.123	219.062

Bestaand beleid

Baten

- Rioolheffing € 2.325.807
- Afvalstoffenheffing € 2.056.157
- Mutatie voorzieningen riolering en afval € 211.301
- Leges (lijkbezorgingsrechten) € 15.000

Lasten

Personele lasten

- Salarislasten eigen medewerkers € 544.394
- Ingeleend personeel (uitvoering milieubeleidsplan) € 4.474

Materiële lasten

- Bijdrage Rd4 (inzameling huisvuil) € 1.736.989
- Werkbudgetten riolering € 331.901
- Bijdrage RUD € 202.965
- Overige materiële lasten¹ € 307.901
- Overige bijdrages² € 69.291

Kapitaallasten

- Rente en afschrijving investeringen € 1.086.105

¹ o.a. Werkbudgetten, (energie)projecten milieubeheer, watersysteemheffing, verduurzaming

² Energieloket, afdracht rioolrecht en afvalstoffenheffing

Investeringsen

Binnen dit programma zijn de volgende investeringen in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025 – 2027 opgenomen:

Investing	Totaal Budget¹
Rioleringen (onderhoud en investeringen)	9.392.943
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen	2.941.526
Maatregelen wateroverlast	220.012
Algemene begraafplaats	309.550

¹ *Investeringskredieten/budgetten zoals opgenomen in begroting 2024 en meerjarenraming 2025 – 2027*

Programma 8

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Vakwerkhuisjes gemeente Gulpen-Wittem

1.1.9 Programma 8: Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Het programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing omvat voor de gemeente Gulpen-Wittem de volgende taakvelden:

- Ruimtelijke ordening
- Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
- Wonen en bouwen

Programmasamenvatting

In dit programma staat het voorzien in de woningbehoefte van burgers en de inrichting van het grondgebied in onze gemeente centraal. Daarbij sturen wij op een aantrekkelijk, veilig, gezond, bruikbaar en energiezuinig woon- en leefklimaat van een goede ruimtelijke kwaliteit én kwalitatieve huisvesting voor onze burgers. Daar waar in programma 2 (wegen) en programma 5 (groen) de kwalitatieve inrichting van de gemeentelijke eigendommen (ofwel kapitaalgoederen) centraal staat, gaat het in dit programma veel meer om de beïnvloeding van de ruimtelijke kwaliteit van eigendommen van onze burgers en bedrijven. De Omgevingswet die op 1 januari 2024 in zal gaan biedt het wettelijk kader voor dit taakveld. Hoewel de Omgevingswet meerdere programma's raakt, is het begrotingstechnisch onder het programma 8 ondergebracht.

Daar waar we in de voornoemde programma's dan ook de rol van beheerder van de openbare ruimte hebben, zijn we in dit programma (nog) vooral kaderstellend / handhavend als vergunningverlener of als handhaver, waarbij bestemmings-/omgevingsplannen en (omgevings)visie op ruimtelijke kwaliteit en wettelijke kaders onze belangrijkste hulpmiddelen zijn. Deze rolinvulling gaat fundamenteel wijzigen. Met de komst van de omgevingswet worden wij meer en meer facilitator. De facilitator die zijn informatievoorziening naar de burgers op orde moet hebben, zodat de burgers hun rol in de toekomst kunnen pakken.

Ruimtelijke Ordening

Met de komst van de Omgevingswet op 1 januari 2024 verandert er veel in de wijze waarop we vergunningsaanvragen en meldingen moeten afhandelen. Er komt een nieuw landelijk loket (DSO) voor het indienen van aanvragen, processen verlopen anders, we worden bevoegd gezag voor nieuwe taken, we gaan van 26 wetten naar 1 wet, lokale systemen veranderen, etc. Kortom: we dienen anders te gaan werken dan voorheen. Onze werkwijze ten aanzien van vergunningverlening dienen we hierop aan te passen. Zo gaan we werken met een casemanager voor complexe aanvragen en gaan we van integraal naar samenhangend werken. Hiervoor worden op de werkvloer een aantal nieuwe overleggen en samenwerkingsvormen geïntroduceerd. Ook dienen we meer en meer te gaan samenwerken met onze ketenpartners en andere gemeentelijke disciplines om tot weloverwogen besluiten te komen. Tevens wordt het zaakgericht en digitaal werken versterkt. Al met al een behoorlijke verandering die er op ons afkomt. De grootste verandering van de Omgevingswet zit hem naast de cultuurverandering vooral in de digitalisering. De Omgevingswet is daarom bovenal een digitaliseringswet. Naast de verandering in de vergunningverleningsprocessen gaat de Omgevingswet ook een verandering te weeg brengen rondom de ruimtelijke planvormen. Het

omgevingsplan zal straks alle regels omvatten die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving en vervangt de huidige bestemmingsplannen en de lokale verordeningen die regels bevatten over de fysieke leefomgeving. Gelijkzeitig met de nieuwe Omgevingswet wordt de Wet kwaliteitsborging (Wkb) voor het bouwen ingevoerd. Deze wet heeft als doel de kwaliteit van de bouw te verbeteren en de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit beter te beleggen. Met de introductie van deze nieuwe wetgeving wordt er een knip gemaakt in de huidige omgevingsvergunning voor het bouwen. Dit wordt opgesplitst in een technische vergunning en een ruimtelijke vergunning. Voor een deel van de technische vergunning komt een bouwmelding in de plaats. Een deel van de technische toetsing die voorheen door de gemeente gebeurde, komt nu bij een externe kwaliteitsborger te liggen. Met het gedeeltelijk wegvallen van deze taken bij de gemeente zullen de legesopbrengsten ook teruglopen. Echter komen er door deze nieuwe wet ook weer nieuwe taken op de gemeente af. Omdat dit meldingen betreffen, mogen we hiervoor geen leges meer in rekening brengen

Naast de implementatie van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging zijn er binnen dit taakveld nog andere maatschappelijke opgaves die in het ruimtelijk domein een plek vinden. In dat kader zijn o.a. de regionale samenwerking rondom het plan van aanpak NOVI-ZL, NOVEX-ZL, Panorama Zuid-Limburg, RES en de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg te noemen.

Volkshuisvesting

Gemeente Gulpen-Wittem staat voor een omvangrijke opdracht op het gebied van Volkshuisvesting (VHV) in de periode 2023-2030.

In 2023 is onderzoek uitgevoerd naar de nut en noodzaak van/voor het aanstellen van een Beleidsmedewerker VHV/Wonen aan de hand van de huidige situatie, de omvang van de VHV-taken als ook de ambities vanuit het coalitieakkoord. Voor 2024 zal in ieder geval invulling gegeven gaan worden aan:

1. Herziening Woonvisie
2. Herziening Nota Grondbeleid
3. Huisvestingsverordening
4. Input leveren voor de Woonzorgvisie welke vanuit Samenleving -op termijn- moet worden opgepakt

De gevolgen van de val van het Kabinet in 2023 voor de volkshuisvestingsplannen zijn nog onbekend, maar betekenen dat bepaalde wetsvoorstellen en wetswijzigingen (nog) niet doorgevoerd worden. In het onderzoek is uitgegaan van de situatie dat alle wetswijzigingen en wetsvoorstellen uiteindelijk doorgang vinden.

In het verlengde hiervan geldt dat naar verwachting vanuit migratie (Oekraïners, statushouders en asielzoekers) alsmede de opbouw van onze bevolkingssamenstelling, o.a. steeds ouder wordende en zelfstandig wonende ouderen, samengestelde gezinnen, meer 1-persoonshuishoudens etc., de taken en opgaven op het gebied van volkshuisvesting alleen maar zullen toenemen.

Anderzijds heeft de gemeente onafhankelijk van de val van het kabinet reeds een VHV-opdracht via de Woondeal Limburg en Prestatieafspraken. Ook zal de gemeente in 2026 het Volkshuisvestingsprogramma gereed hebben.

Gulpen-Wittem is een sterk vergrijzende gemeente. Wij willen echter ook voor de jeugd een aantrekkelijke gemeente zijn waar zij met plezier willen (blijven) wonen. Dat is ook goed voor de

leefbaarheid en het instandhouding van voorzieningen. Wij zetten dus niet alleen in op woningen voor senioren maar zeker ook voor starters.

Geografie

Ook de geografie valt onder dit programma: het vertalen van de buitenruimte op de (basis) kaart Tot slot vallen (onder andere) de wettelijk verplichte basisregistraties adressen en gebouwen (BAG), grootschalige topografie (BGT) en ondergrond (BRO) onder dit programma.

Beleidskader

Kader

- Omgevingsplan
- Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)
- Wet kwaliteitsborging voor het Bouwen (Wkb)
- Welstandnota
- De Lokale Woonvisie 2018 - 2025
- Grondnota 2013
- Prestatieafspraken 2018 - 2023
- Bestemmings(omgevings)plannen
- Intergemeentelijke structuurvisie
- Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg
- Structuurvisie ruimtelijke economie Zuid-Limburg
- Klimaat- en energievise
- Plan van aanpak NOVI-ZL
- Visie van groen hart tot groene long
- Beleid VTH
- Informatievise Gulpen-Wittem 2022
- GEO-visie 2022 - 2024
- Omgevingsvisie Lijn50

Wat willen we bereiken?

Doelen

- 1.** Bijdragen aan een veilige, gezonde, bruikbare en energiezuinige fysieke leefomgeving van een goede ruimtelijke kwaliteit door het verlenen van vergunningen en het houden van toezicht hierop.
- 2.** Voldoen aan de wettelijke taken die binnen 'Bouwen en Wonen' op ons afkomen.
- 3.** Verbeterde beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen.
- 4.** Versterkte leefbaarheid en veiligheid van onze inwoners en bijdragen aan duurzaamheid.
- 5.** Voldoen aan de wettelijke taken en verplichtingen die de Omgevingswet met zich meebrengt.

- 6.** Versterking van de aanpakken voor verduurzaming van de industrie en economie, stedelijke transformatie en het landschap met optimale benutting van grensoverschrijdende kansen binnen de NOVI Zuid-Limburg.
- 7.** Versterking van de regionale samenwerking rondom het thema 'Wonen' binnen de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg.
- 8.** Meer woningen voor senioren en starters.
- 9.** Een kwalitatief goed, beschikbaar en toekomstbestendig informatielandschap. Waarbij er voldaan wordt aan de formele en wettelijke verantwoordelijkheden o.a. op het gebied van de GEO basisadministraties.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten 2024

- 1.1** Afhandelen van ingediende aanvragen omgevingsvergunning en meldingen binnen de nieuwe wettelijke kaders.
- 1.2** Toetsen van aanvragen voor het omgevingsoverleg inclusief de advisering van de gemeentelijke adviescommissie.
- 1.3** Toezicht houden op de verleende omgevingsvergunningen.
- 2.1** Afhandelen en beoordelen meldingen in het kader van de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (Wkb).
- 3.1** Een proactief woonbeleid voeren door te stimuleren, te bemiddelen en waar nodig te reguleren.
- 3.2** Vaststellen van het nieuwe woonbeleid (waaronder de herziening Woonvisie, Nota Grondbeleid, Huisvestingsverordening en input leveren voor de Woonzorgvisie).
- 3.3** Uitvoering geven aan reguliere grondzaken.
- 3.4** Handelen als private partij bij reguliere grondtransacties (Partij Oost en Reijmerstok).
- 4.1** Er worden nieuwe meerjarige Prestatieafspraken 2024, 2025 en 2026 opgesteld met de woningcorporaties en de huurdersbelangenverenigingen. Deze worden jaarlijks geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd.
- 5.1** Opstellen van de Omgevingsvisie en het omgevingsplan.
- 5.2** Inrichten en aanpassen van bedrijfsprocessen om deze 'Omgevingswet proof' te maken.
- 5.3** Opstellen van toepasbare regels ter verbetering van de dienstverlening.
- 5.4** Praktijkervaringen opdoen onder de Omgevingswet per 1-1-2024.
- 5.5** Implementeren en door ontwikkelen van RX mission (zowel technisch als functioneel).
- 5.6** Verzorgen van opleidingen en cursussen rondom de Omgevingswet.
- 5.7** Verzorgen van externe Ondersteuning t.b.v. uitvoering Omgevingswet (o.a. participatie/communicatietrajecten, extra werkdruk, piekbelasting, ondersteuning DSO).
- 5.8** Inregelen geo/gisbeheer i.v.m. noodzakelijke regie op (wijzigingen) omgevingsplan en toepasbare regels.
- 6.1** Inhoudelijke bijdrage leveren aan de regionale samenwerking rondom NOVI-ZL / Panorama ZL.
- 7.1** Inhoudelijke bijdrage leveren aan de regionale samenwerking rondom het thema 'Wonen'.

7.2 uitvoering geven aan het regionale actieplan Wonen Zuid-Limburg.

7.3 nadere uitwerking en uitvoering van de regionale woondeal.

8.1 Ondersteunen van aanvragen van particuliere initiatieven.

8.2 Het oppakken c.q. afronden van woningbouwprojecten in een aantal kernen.

8.3 Onderzoek naar de mogelijkheden van functiewijziging van vrijkomende c.q. leegstaande gebouwen.

9.1 Realiseren van een integrale basiskaart, die een weerspiegeling is van de fysieke werkelijkheid 'buiten' en die door eenieder gebruikt kan worden.

9.2 Aansluiten van de gemeentelijke GEO basisadministraties binnen de Gemeenschappelijke Regeling 'Het Gegevenshuis'.

Wat mag het kosten?

Baten en lasten Programma 8

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bestaand beleid						
<i>Totaal Baten</i>	257.645	297.205	666.000	666.000	666.000	666.000
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	647.604	1.025.294	974.489	945.634	947.108	947.108
- Materiële lasten	239.949	686.999	782.794	478.925	498.648	488.697
- Kapitaallasten	12.294	105.307	58.419	134.251	233.054	230.997
<i>Totaal Lasten</i>	899.847	1.817.600	1.815.702	1.558.810	1.678.810	1.666.802
Saldo Bestaand beleid	-642.202	-1.520.395	-1.149.702	-892.810	-1.012.810	-1.000.802
Nieuw beleid						
<i>Totaal Baten</i>	-	-	32.000	-	225.000	-
<i>Lasten</i>						
- Personele lasten	-	-	-	-	-	-
- Materiële lasten	-	-	-	-	-	-
- Kapitaallasten	-	-	-	-	-	-
<i>Totaal Lasten</i>	-	-	-	-	-	-
Saldo Nieuw beleid	-	-	32.000	-	225.000	-
Stortingen in reserves	522.000	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	220.000	522.000	400.000	-	-	-
Saldo Totaal	-944.202	-998.395	-717.702	-892.810	-787.810	-1.000.802

Bestaand beleid

Baten

- Leges (voornamelijk bouwleges) € 666.000

Lasten

Personele lasten

- Salarislasten eigen medewerkers € 732.489
- Ingeleend personeel (o.a. Omgevingswet, RX Mission) € 242.000

Materiële lasten

- Deelname GR Gegevenshuis € 198.300

- Omgevingswet participatie, aanvullende taken € 170.000
- Opstellen en voorbereiden omgevingsvisie en -plan en bijbehorende taken (opstellen regels, training, cursus etc.) € 125.000
- Inregelen GEO/GIS beheer € 85.000
- Kadastrale informatie € 59.655
- Omgevingsvergunningen € 56.318
- Overige materiële lasten¹ € 88.521

Kapitaallasten

- Rente en afschrijving investeringen € 58.419

¹ *Werkbudgetten Ruimtelijke Ordening*

Nieuw beleid

Baten

- Verkoop gemeentelijke gronden¹ € 32.000

¹ *Dit betreft het 'netto' resultaat van de verkoop, dus na aftrek van de boekwaarde grondexploitaties*

Aandachtspunten

Aandachtspunten 2024

- 1.** Herzien van de Woonvisie, de Nota Grondbeleid, de huisvestingsverordening en input leveren voor de Woonzorgvisie welke vanuit Samenleving -op termijn- moet worden opgepakt.

1.1.10 Totale baten en lasten

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de totale baten en lasten van het programmaplan en een nadere verbijzondering hiervan. Deze verbijzondering bestaat uit een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, een overzicht van de kosten van overhead, het bedrag aan vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien. Deze onderdelen dienen in het kader van het BBV verplicht in het programmaplan opgenomen te worden.

Totale baten en lasten per programma

In de volgende tabel staan de totale lasten en baten per programma. Deze gegevens komen overeen met de grafieken per programma.

Programma	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0 Bestuur en Ondersteuning	32.644.539	35.541.381	34.627.079	36.402.261	34.748.758	35.739.380
1 Veiligheid	466.507	122.600	122.600	122.600	122.600	122.600
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	225.864	83.662	83.662	83.662	83.662	83.662
3 Economie	2.394.265	2.123.249	2.452.315	2.953.391	2.969.213	2.985.556
4 Onderwijs	771.860	224.305	224.305	224.305	224.305	224.305
5 Sport, Cultuur en Recreatie	958.434	144.678	144.678	144.678	144.678	144.678
6 Sociaal domein	3.782.068	2.654.068	2.622.920	2.672.920	2.618.875	2.618.875
7 Volksgezondheid en Milieu	4.042.585	4.137.874	4.608.265	4.846.788	5.056.150	5.170.913
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	257.645	297.205	698.000	666.000	891.000	666.000
Totaal van baten	45.543.768	45.329.022	45.583.823	48.116.605	46.859.242	47.755.970
0 Bestuur en Ondersteuning	11.942.736	14.390.735	13.809.946	13.701.434	13.637.404	13.558.739
1 Veiligheid	2.551.348	2.343.958	2.544.558	2.594.040	2.642.646	2.689.787
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	1.837.148	2.309.469	2.417.258	2.556.556	2.695.407	2.807.533
3 Economie	597.681	717.364	759.866	754.981	758.291	761.517
4 Onderwijs	1.584.182	1.666.530	1.648.918	1.770.667	1.766.345	1.761.601
5 Sport, Cultuur en Recreatie	3.803.804	3.899.700	3.733.902	3.625.887	3.648.974	3.613.150
6 Sociaal domein	14.415.782	15.997.989	15.136.266	15.038.377	15.016.766	15.103.070
7 Volksgezondheid en Milieu	4.434.233	4.269.799	4.284.020	4.517.854	4.889.028	4.951.851
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	899.847	1.817.600	1.815.702	1.558.810	1.678.810	1.666.802
Totaal van lasten	42.066.761	47.413.144	46.150.436	46.118.606	46.733.671	46.914.049
Saldo van baten en lasten	3.477.007	-2.084.122	-566.612	1.997.999	125.571	841.921
Stortingen in de reserve	-2.181.487	-4.116.882	-	-872.000	-	-
Onttrekkingen aan de reserve	2.234.207	4.199.663	649.337	248.594	26.492	26.492
Totaal resultaat	3.529.727	-2.001.341	82.725	1.374.593	152.063	868.413

Algemene dekkingsmiddelen

In dit overzicht lichten wij de algemene dekkingsmiddelen toe. Algemene dekkingsmiddelen zijn de inkomsten van een gemeente, waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dat betekent dat de gemeente deze vrij kan besteden, in tegenstelling tot de specifieke dekkingsmiddelen.

Omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
NV Enexis	268.001	504.137	86.630	150.660	150.660	150.660
NV BNG	59.371	59.010	59.010	59.010	59.010	59.010
OZB woningen	2.843.109	2.893.462	2.995.166	3.100.432	3.209.384	3.209.384
OZB niet woningen	1.317.407	1.333.730	1.377.742	1.423.207	1.470.174	1.470.174
Algemene uitkeringen gemeentefonds	24.235.647	24.472.907	27.516.989	29.093.495	27.360.348	28.500.832
Toeristenbelasting	2.039.868	1.846.292	2.185.920	2.671.680	2.671.680	2.671.680
Forensenbelasting	329.730	257.257	251.695	267.011	282.833	299.176
Totaal resultaat	31.093.133	31.366.795	34.473.151	36.765.495	35.204.089	36.360.917

In 2024 hebben we meer middelen vrij ter beschikking dan in 2023. Het totale verschil is € 3.106.356. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door een substantieel hogere algemene uitkering in 2024 dan in 2023. Daarnaast zijn ook de belastingen gestegen. Voor de OZB volgt dit de vaste indexatie. Voor de toeristenbelasting komt de stijging voort uit de verhoging van € 0,25 in 2024 en € 0,75 vanaf 2025 en verder, plus de invoering van toeristenbelasting voor kinderen vanaf 6 jaar. In deze begroting vormt de septembercirculaire 2023 de basis voor de opgenomen cijfers 2024.

Voor de dividenduitkeringen NV Enexis en NV BNG wordt aangesloten bij het voorgestelde dividend per aandeel zoals dit in de begrotingsbrief van de Provincie Limburg is opgenomen. Afhankelijk van het daadwerkelijke dividend wordt dit in het begrotingsjaar bijgesteld. Dit verklaart het beduidend hogere bedrag in begrotingsjaar 2023.

Overhead

Overhead zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Al deze kosten zijn verantwoord onder het taakveld 0.4 'Overhead'. Het zijn de kosten voor personeel, gemeentelijke gebouwen en voertuigen, ICT en algemene kosten. In de onderstaande tabel is de uitsplitsing van dit taakveld weergegeven.

Omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Algemene kosten	50.082	59.482	60.482	60.482	60.482	60.482
Gemeentelijke gebouwen	632.633	926.536	728.941	775.351	725.838	723.340
Hardware en Software	1.420.178	1.655.743	1.681.997	1.662.480	1.730.786	1.717.861
Klein materieel buitendienst	19.920	29.179	29.760	29.880	30.660	30.185
Ondernemingsraad	15.653	27.017	27.736	27.736	27.736	27.736
Personeel	5.916.967	7.608.081	7.023.861	6.979.827	6.819.204	6.819.833
Telefonie	43.956	120.781	141.807	155.747	154.215	152.684
Voertuigen	193.533	249.070	337.664	334.981	332.294	315.240
Werkbudget	396.412	220.585	308.051	308.051	308.051	308.051
Totaal resultaat	8.689.333	10.896.474	10.340.299	10.334.536	10.189.266	10.155.412

Vennootschapsbelasting

Als gevolg van de invoering van de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' zijn gemeenten verplicht vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen als zij een fiscale onderneming hebben. Deze wet is, mede onder druk van de Europese Commissie, ingevoerd om een gelijk speelveld te maken tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. De vennootschapsbelasting is opgenomen onder taakveld 0.9 'Vennootschapsbelasting'. Voor de gemeente Gulpen-Wittem is de enige activiteit die Vpb-plichtig is exploitatie van grond.

Onvoorzien

Een post voor onvoorziene uitgaven is bedoeld voor het opvangen van onvoorzienbare, niet uitstelbare en onvermijdbare uitgaven, die ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet waren voorzien. Het BBV schrijft voor dat een bedrag voor onvoorzien in de begroting dient te worden opgenomen en dit apart inzichtelijk gemaakt dient te worden. Het bedrag wordt geraamd voor de begroting in zijn geheel.

Omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Onvoorzien	-	10.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal resultaat	-	10.000	25.000	25.000	25.000	25.000

1.2 Paragrafen

De paragrafen zijn bedoeld om een goed inzicht te geven in de financiële positie en het financiële beheer van de gemeente. Dit doen we door onderwerpen, die versnipperd in de begroting staan, te bundelen in een kort overzicht. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting. Het BBV schrijft zeven paragrafen voor:

1. Lokale heffingen (paragraaf 1.2.1).
2. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing (paragraaf 1.2.2).
3. Onderhoud kapitaalgoederen (paragraaf 1.2.3).
4. Financiering (paragraaf 1.2.4).
5. Bedrijfsvoering (paragraaf 1.2.5).
6. Verbonden partijen (paragraaf 1.2.6).
7. Grondbeleid (paragraaf 1.2.7).
8. Openbaarheidsparagraaf (paragraaf 1.2.8).

1.2.1 Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de door onze gemeente geheven belastingen, heffingen

en leges. De paragraaf geeft inzicht in de tariefontwikkeling, de opbrengsten, de lokale lastendruk,

de waardeontwikkeling van onroerende zaken en de kostendekking van heffingen.

Overzicht van de lokale heffingen

De gemeenteraad kan besluiten tot het invoeren, aanpassen of afschaffen van een gemeentelijke belasting. In Gulpen-Wittem zijn de volgende belastingen van kracht:

- onroerendezaakbelastingen;
- forensenbelasting;
- toeristenbelasting;

Voor het in gebruik geven van gemeentelijke eigendommen of voor de door de gemeente verleende diensten kan de gemeente een vergoeding vragen. Dat noemen we dan 'rechten'. In de gemeente worden de volgende rechten geheven:

- rioolheffing;
- reinigingsheffingen (te onderscheiden in de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht);
- lijkbezorgingrechten;
- marktgelden;
- leges (zijnde vergoedingen voor diensten die de gemeente verleent).

Het beleid lokale heffingen

De kaders voor de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen zijn vooral te vinden in de Gemeentewet, de Wet Waardering Onroerende Zaken, de Wet Milieubeheer, de Algemene Wet betreffende Rijksbelastingen, de Algemene Wet Bestuursrecht en de Invorderingswet 1990. De belastingverordeningen van de gemeente zijn hierop gebaseerd. Daarnaast is een aantal uitvoeringszaken geregeld in beleids- en uitvoeringsregels. De gemeentelijke kaders waren vastgesteld in de 'Nota Lokale Heffingen 2023-2026'. De geactualiseerde 'Nota Lokale heffingen 2023-2026' (G.23.00615) werd in de vergadering van 20 april 2023 door de gemeenteraad vastgesteld.

Nota Lokale Heffingen

Op 20 april 2023 stelde de raad de Nota Lokale Heffingen 2023-2026 vast. Hiermee heeft de raad het beleidskader aangegeven.

Belastingopbrengsten

In deze begroting 2024 wordt, in overeenstemming met de 'Nota Lokale Heffingen 2023-2027' en in consistentie met het beleid van de afgelopen jaren gekozen voor een zo beperkt mogelijke stijging van de tarieven.

	2021	2022	2023 o.b.v. imoc+*	2024
OZB	2,7 %	2,7 %	3,3 %	4,2 %
Rioolheffing	3,0 %	3,0 %	3,3 %	6,0 %
Afvalstoffenheffing	3,0 %	3,0 %	3,3 %	13,1 %

Tabel I. Procentuele stijging tarief / opbrengst conform Nota Lokale Heffingen 2020 - 2024

* imoc+: als grondslag voor de indexering van de belastingtarieven voor het begrotingsjaar wordt een gemiddelde gehanteerd van de imoc (d.i. de prijsindex van de materiële overheidsconsumptie) enerzijds en van de loonontwikkeling voor gemeenteambtenaren anderzijds, beide zoals deze door het CPB (o.a. in de meicirculaire) worden gepresenteerd.

Voor 2024 presenteert het CPB in haar CEP een prognose van 4,20 %, echter, zoals vorenstaand staatje laat zien, stijgt de lastendruk voor 2024 met meer dan 4,20 %: voor de onroerende-zaakbelastingen geldt, dat het 'netto' tarief stijgt met 4,20 %. Hoewel voor de riol- alsook voor de afvalstoffenheffing geldt, dat hiervan alle (lees: 100 %) lasten mogen worden 'doorbelast in het tarief, beperkt onze gemeente de 'doorbelasting tot 95 % respectievelijk 96 %, waardoor verdere stijgingen van deze tarieven voor de burgers voorkomen kunnen worden. Deze 'extra' stijgingen vinden hun oorzaak in de oorlog in Oekraïne, als gevolg waarvan inflatie in het algemeen enorm is aangewakkerd met rentepercentages, energie en loonkosten in het bijzonder.

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)

Per 1 januari 2015 heeft de gemeente Gulpen-Wittem de heffing en inning van de lokale belastingen en de uitvoering van de wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) ondergebracht in de GR Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW). De heffing van de leges, de marktgeden en de lijkbezorgingsrechten zijn niet uitbesteed. De samenwerking tussen gemeenten en waterschappen biedt mogelijkheden tot een efficiëntere inrichting en uitvoering van de belastingheffing en -inning. Naast deze heffing en inning voert BsGW voor Gulpen-Wittem de kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing uit. De bevoegdheden van de gemeenteraad op het gebied van lokaal belastingbeleid en lokale belastingverordeningen zijn door de toetreding tot de BsGW niet gewijzigd. De gemeenteraad blijft bevoegd tot het vaststellen van de verordeningen, de soorten belastingen, de grondslagen voor de belastingen en de tarieven.

1. Onroerendezaakbelastingen

De beleidsuitgangspunten die vastgesteld waren in de Nota Lokale Heffingen waren als volgt:

- a) Nagestreefd wordt dat de ontwikkeling van de WOZ-waarde niet leidt tot extra opbrengst, bovenop de hierboven genoemde indexeringsgrondslag. Bij de jaarlijkse vaststelling van het tarief wordt de gewenste prijsindex (op basis van de imoc+, voor 2024) zijnde 4,20 % gecorrigeerd met de ontwikkeling van de WOZ-waarde. Dit geldt gemeentebreed en niet voor individuele objecten. De onroerende zaakbelastingen (OZB) is een zogenaamd algemeen dekkingsmiddel: er is geen relatie tussen de belastingheffing en een bepaalde taak of verleende dienst van / door de gemeente. Over onroerende zaken heft de gemeente de volgende onroerende zaakbelastingen:

- Gebruikersbelasting, betalen alleen degenen die onroerende zaken gebruiken, die niet in hoofdzaak tot woning dienen.
- Eigenarenbelasting legt de gemeente op aan degenen die eigenaar zijn van onroerende zaken (zowel woningen als niet-woningen).

De hoogte van de belasting is afhankelijk van de waarde van de onroerende zaak (de WOZ-waarde). De WOZ-waarde van ieder object wordt jaarlijks vastgesteld. De uitvoering van de wet WOZ is opgedragen aan BsGW. De onroerende zaakbelastingen voor 2024 is verschuldigd over de WOZ-waarde met peildatum 1 januari 2023.

De marktontwikkeling, zoals indicatief genoemd in de meicirculaire gemeentefonds 2023, van de WOZ-waarden tussen 1 januari 2022 en 31 december 2023 bij "woningen" wordt, op basis van informatie van de Waarderingskamer, geschat op 3,0 %. Voor "niet-woningen" wordt de waardeontwikkeling over dezelfde periode geschat op 2,0 %. Dit zijn echter gemiddelden voor héél Nederland. De waardeontwikkeling voor woningen en niet-woningen binnen de gemeente Gulpen-Wittem zijn ten tijde van het schrijven van deze begroting nog niet bekend. In onderstaande tabel wordt dan ook voor wat betreft het begrotingsjaar 2024 gerekend met 3 % voor woningen 2 % voor niet-woningen. Omdat de daadwerkelijke waardeontwikkeling pas op na de raadsvergadering van 9 november 2023 door BsGW bekend wordt gemaakt, zal met een separaat raadsvoorstel de definitieve tariefstelling voor de OZB aan u worden aangeboden.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Woningen	2.794	2.893	3.008
Niet-woningen gebruikers	495	513	543
Niet-woningen eigenaren	794	821	866
Totaal	4.083	4.127	4.417

Tabel II Opbrengst onroerendezaakbelastingen in € 1.000

Voor de heffing in het betreffende belastingjaar (2024) geldt de waarde peildatum 1 januari van het voorafgaande jaar (1 januari 2023). Het tarief van de onroerendezaakbelasting wordt berekend aan de hand van een percentage van de WOZ-waarden. Het tarief wordt voor 2024 gecorrigeerd met het percentage van de stijging of daling van de WOZ-waarde-ontwikkeling, zodat de netto stijging gemiddeld op +/- 4,20 % uit komt: een hogere stijging van de WOZ-waarden wordt gecompenseerd door een lager OZB-tarief (een eventuele daling van de WOZ-waarden betekent een extra stijging van het tarief).

Deze geprognosticeerde ontwikkeling van de WOZ-waarden in combinatie met een wenselijke geachte prijsindex ad 4,20 %, resulteert in de tarieven voor de OZB, zoals in de navolgende tabel gepresenteerd:

	Belastingjaar 2022	Belastingjaar 2023	Belastingjaar 2024 (o.b.v. + 4,20%)
woningen:			
- eigenarenbelasting	0,1408 %	0,1242 %	0,1257 %
niet-woningen:			
- gebruikersbelasting	0,2980 %	0,3015 %	0,3080 %
- eigenarenbelasting	0,3877 %	0,3922 %	0,4007 %

Tabel III ontwikkeling tarief onroerendezaakbelastingen in % van de WOZ-waarde

De definitieve bepaling van de tarieven voor 2024 wordt gebaseerd op de meest actuele / beschikbare gegevens met betrekking tot de waardeontwikkeling, zoals BsGW deze medio november beschikbaar zal stellen: hierbij blijft het uitgangspunt een toename van + 4,20 % waarbij een grotere stijging van de (gemiddelde) WOZ-waarde wordt gecompenseerd door een lager tarief voor de OZB, een en ander zoals vorenstaand aangegeven.

2. Forensenbelasting

De gemeente heft forensenbelasting van personen die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, er gedurende het jaar meer dan negentig malen nachtverblijf houden of er op meer dan negentig dagen van dat jaar voor zichzelf of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Forensenbelasting	260	257	251

Tabel IV Opbrengst forensenbelastingen in € 1.000

Voorgesteld wordt dat (net zoals bij de onroerende-zaakbelastingen gebeurt) bij de bepaling van het tarief voor 2024 rekening wordt gehouden met enerzijds de wenselijke geachte prijsindex alsook met de ontwikkeling van de WOZ-waarden, zodat gecorrigeerd eveneens een stijging van 4,20 % wordt gerealiseerd. Wanneer deze zelfde systematiek voor het berekenen van het tarief voor 2024 wordt toegepast op de forensenbelasting (d.i. immers ook een belasting op het bezit van een onroerende zaak, maar dan voor *niet-in-de-gemeente-ingezetenen*), dan komt het tarief voor 2024 uit op 0,87 % (was 0,86 % in 2023). Daarnaast is een vast tarief van toepassing, waardoor het totaal-tarief voor de forensenbelasting per jaar voor elke gemeubileerde woning voor 2024 bedraagt € 280 (ongewijzigd) plus een opslag ad 0,87 % (was 0,86 %) van de WOZ-waarde van de woning. Omdat de daadwerkelijke waardeontwikkeling pas op na de raadsvergadering van 9 november 2023 door BsGW bekend wordt gemaakt, zal met een separaat raadsvoorstel de definitieve tariefstelling voor de OZB aan u worden aangeboden.

De verhoging van het tarief in 2022 leidde tot een stijging van de opbrengst van de forensenbelasting; een intensieve controle van het aantal forensenwoningen begin 2022 leidde daarenboven tot een aantal extra belastbare forensenwoningen, hetgeen tot extra opbrengsten leidde. Door uw raad werd bij iedere behandeling van de belastingverordeningen ingegaan op de

effecten, zowel de voordelige als de nadelige, die de voorgestelde wijzigingen hebben op de betreffende belastingplichtigen. De verhogingen van het tarief voor de forensenbelasting, in 2020 en in 2022 werden ingegeven door aangenomen amendementen. Besluitvorming werd in beide gevallen dan ook voorafgegaan door intensieve discussies, waarbij uiteenlopende argumenten door de voor- en tegenstanders werden aangedragen. Steeds werd gezocht naar een aanvaardbare balans tussen de krapte op woningmarkt, waarbij het o.a. uiterst lastig is voor starters en/of mensen uit de eigen gemeente om een betaalbare woning te kopen, enerzijds versus anderzijds een nog draagbaar tarief voor de forensenbelasting. Naast de argumenten vóór het verhogen van de forensenbelasting (vanuit vorenstaand streven, o.a. door woningen beschikbaar te houden voor de lokale woningmarkt en om te voorkomen, dat woningen alleen in de populaire weekenden en vakanties bewoond worden en voor de rest van het jaar leeg staan) werd ook meegewogen, dat de verhoging van de forensenbelasting een forse financiële claim legt op de eigenaren van deze woningen, die mogelijk al jarenlang in het bezit zijn van de betreffende woning. Ondanks de weloverwogen besluitvorming met betrekking tot de tariefstelling van de forensenbelasting maakt ieder jaar een aantal woonforensen de gang naar de rechter om hun bezwaren tegen de hoogte van het tarief kenbaar te maken.

3. Toeristenbelasting

Voorgesteld wordt om het tarief voor de toeristenbelasting voor 2024 ten opzichte van 2023 te verhogen van € 2,00 naar € 2,25 per overnachting. Het tarief werd voor het laatst in 2022 verhoogd (van € 1,70 in 2021) naar € 2,00.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Toeristenbelasting	1.861	1.846	2.185

Tabel V Opbrengst toeristenbelasting in € 1.000

4. Rioolheffing

De beleidsuitgangspunten voor de rioolheffing zijn als volgt:

1. De uitvoering van het Waterprogramma Gulpen-Wittem 2023 - 2027 wordt bekostigd vanuit de rioolheffing, waarbij voortdurend de aandacht gericht blijft op kostenbesparing om de verhoging van de tarieven te minimaliseren.
2. Jaarlijks zal bij de aanbidding van de begroting worden geadviseerd over een aanpassing van de tarieven.

Rioolheffing wordt geheven van eigenaren en gebruikers van een perceel van waaruit water (direct of indirect) op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd dan wel belang heeft bij de nakoming van de gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater-, hemel- en grondwater. Onderstaande tabel VI geeft inzicht in de opbouw van de lasten en de baten uit de heffing voor de rioolheffing en het dekkingspercentage; dit is een mate waarin de baten bijdragen in de totale lasten, die de gemeente maakt in het kader van de rioolheffing; wettelijke voorschriften bepalen dat de gemeentelijke baten in beginsel structureel niet hoger mogen zijn dan de lasten.

	Begroting 2023	Begroting 2024
Afschrijvingskosten	542	645
Rentekosten	351	539
Uitbestede werkzaamheden	309	350
Salariskosten + overhead	419	588
Extracomptabele bijtelling BTW	169	218
Energiekosten	22	63
Betaalde belastingen – bijdragen GR	53	57
Kosten riolering (totaal)	1.865	2.460
Opbrengsten rioolheffing	2.200	2.326
<i>Tabel VI Dekking Rioolheffing in € 1.000</i>	117,96%	94,56%

Alle rioolinvesteringen en onderhoud aan het riool zijn gebaseerd op het in 2022 door de Raad vastgestelde Waterprogramma Gulpen-Wittem 2023 – 2027.

Op basis van een meerjarige doorrekening (waarbij salariskosten + overhead, rentelasten en energiekosten stijgen) en rekening wordt gehouden met een jaarlijkse tariefstijging van 6%, wordt een dekkingsgraad tussen de 95% en 97% gehaald. De tekorten die hierdoor tussen de 3% en 5% liggen, kunnen gedekt worden uit de voorziening riolering. Voor een geprognostiseerd verloop van deze voorziening, zie hoofdstuk 2, paragraaf 2.5 van deze begroting.

	2022	2023	2024
woningen	€ 266,25	€ 268,90	€ 285
niet-woningen	€ 530	€ 535	€ 567
grootwaterverbruikers	€ 1.520	€ 1.535	€ 1.627

Tabel VII Tarief rioolheffing in € 1

5. Reinigingsheffingen

De beleidsuitgangspunten zijn als volgt:

1. Op begrotingsbasis wordt gestreefd naar 100 % kostendekkende tarieven. Hierbij prevaleert kostenbeheersing boven tariefsverhogingen;
2. Overschotten en tekorten op rekeningbasis worden verrekend met de Voorziening Afvalverwijdering;
3. Jaarlijks zal bij de aanbidding van de begroting worden geadviseerd over een aanpassing van de tarieven;
4. Continueren van de vermindering van afvalstoffenheffing wegens medische indicatie.

Onze gemeente kent twee reinigingsheffingen: de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten.

De afvalstoffenheffing wordt geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan huishoudelijke afvalstoffen worden ingezameld. De inwoners betalen afvalstoffenheffing niet alleen voor het ophalen van huishoudelijk afval, maar ook voor het gebruik mogen maken van het milieupark. Deze betreft een gemeentelijke taak. Anders is het voor de reinigingsrechten: dit betreft géén wettelijke gemeentelijke taak en deze worden geheven van bedrijven waarvoor de gemeente op verzoek afvalstoffen inzamelt.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Kosten inzameling en verwerking	1.673	1.854	2.124
Overhead	16	17	10
Kosten (totaal)	1.689	1.871	2.134
Opbrengsten	1.793	1.871	2.056
Dekkingspercentage	106,1%	100%	96,35%

Tabel VIII. Dekking reinigingsheffingen in € 1.000

In de vorenstaande tabel staan de baten en lasten en het dekkingspercentage met betrekking tot de reinigingsheffingen. De stijging van de kosten voor inzameling en verwerking, wordt veroorzaakt door een hogere bijdrage aan de RD4. De stijging van kosten bij de RD4 zijn voornamelijk hogere energiekosten, salariskosten en verwerkingskosten. Bij een tariefstijging van 13% wordt een dekkingspercentage van 96,35% gehaald. De resterende 3,65% (ad. € 77.802) kunnen gefinancierd worden uit de voorziening afvalstoffenheffing. Voor een verloop van de voorziening afvalstoffenheffing, zie hoofdstuk 2, paragraaf 2.5 van deze begroting.

Invoering volume / frequentiesysteem

Per 1 januari 2018 is in de gemeente Gulpen-Wittem voor de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten het zogenaamde "Diftar" ingevoerd. Diftar staat voor gedifferentieerd afvaltarief. In Gulpen-Wittem bestaat de heffing uit een vast deel, gebaseerd op een vast bedrag (het vastrecht) en een variabel deel, gebaseerd op het aantal aanbiedingen van de restafvalcontainer. Binnen de gemeente wordt per huishouden het aantal aanbiedingen geregistreerd van de restafvalcontainer. Hoe meer aanbiedingen c.q. ledigingen van de restafvalcontainer, hoe hoger het variabele deel van de afvalstoffenheffing is. Omgekeerd levert een betere afvalscheiding en het aanbieden van minder restafval een lagere variabele afvalstoffenheffing op.

Afvalbeleid

Bij het volume / frequentiesysteem geldt voor de afrekening met de burger naast een vast tarief per aansluiting een tarief voor het aanbieden van restafval in minicontainers.

De gehanteerde beleidsuitgangspunten zijn als volgt:

1. Beleidsmatig is ervoor gekozen dat het variabele (ledigings-) tarief voor het aanbieden van gft-afval, € 0,00 bedraagt, dit ter stimulering van het gescheiden inzamelen van gft-afval;
2. Het vaste tarief bestaat uit een gedeelte ter dekking van de kosten die Rd4 maakt alsook voor de kosten die de gemeente maakt;
3. Met de inkomsten van de variabele tarieven worden de verwerkingskosten voor gft- en restafval afgedekt. Zijn de begrote inkomsten uit de variabele heffing hoger dan de kosten voor de verwerking van het ingezamelde gft-restafval, dan kan de gemeente dit bedrag in mindering brengen op de vaste kosten. Hierdoor daalt het vaste tarief;
4. Zowel het vaste- als het variabele tarief worden door de BsGW opgelegd en geïnd. Rd4 draagt zorg voor de registratie van de inzamelmiddelen en ledigingen op adresniveau.

	2023	2024
Vast tarief per perceel per belastingjaar:		
Eenpersoonshuishouden	164,25	185,60
Meerpersoonshuishouden	228,65	258,35
Recreatiewoning of 2e woning	243,00	274,60
Het vaste tarief wordt als volgt vermeerderd per lediging:		
Container restafval 140 liter	9,05	10,25
Container gft-afval 140 liter	0,00	€ 0,00
Container gft-afval 240 liter	0,00	€ 0,00
Voor huishoudens die zijn aangewezen op een verzamelcontainer wordt het vaste tarief vermeerderd per aanbieding van maximaal 60 liter huishoudelijke afvalstoffen.	2,25	€ 2,55

Tabel IX Tarief reinigingsheffingen 2023 en 2024 in €

6. Lijkbezorgingrechten

De beleidsuitgangspunten werden in de nota 'Lokale Heffingen 2023-2026' opnieuw geformuleerd. Op basis van de "Verordening Lijkbezorgingsrechten Gulpen-Wittem 2024" worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en over de door de gemeente verleende diensten in verband met de begraafplaats. De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de diensten gebruik maakt.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten begraafplaats	29	15	16
Overhead en kapitaallasten	21	10	21
Baten lijkbezorgingsrechten	10	15	15
Dekkingspercentage	20 %	60%	41%

Tabel X Dekking lijkbezorgingrechten in € 1.000

Zoals uit vorenstaande opstelling blijkt, wordt slechts deels dekking gevonden in de tarieven van de lijkbezorgingsrechten ter dekking van de jaarlijkse totale gemeentelijke lasten.

7. Marktgeden

De beleidsuitgangspunten zijn in de nota 'Lokale Heffingen 2023-2026' opnieuw geformuleerd. Onder de naam "marktgeden" wordt in de gemeente Gulpen-Wittem een recht geheven voor het innemen van een standplaats op het daartoe aangewezen marktterrein gedurende de voor de markt bestemde tijd. Het marktgeld wordt geheven van degene die de plaats op het marktterrein inneemt voor het plaatsen, uitstellen of verkopen van goederen en voorwerpen.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Kosten houden van markten	45	62	33
Opbrengsten marktgeden	25	20	15
Dekkingspercentage	55%	32 %	45 %

Tabel XI Dekking marktgeden in € 1.000

De heffing gebeurt volgens de "Marktverordening Gulpen-Wittern", welke in de loop van 2024 geactualiseerd zal worden. Hierin zijn de tarieven uitgedrukt in een vaste bijdrage per marktdag en een bijdrage per strekkende meter standplaats per marktdag.

	Belastingjaar 2022	Belastingjaar 2023	Belastingjaar 2024
	Per marktdag	Per marktdag	Per marktdag
weekmarkt in Gulpen	€ 1,65	€ 1,65	€ 1,65
	+ 1,20 per m ¹	+ 1,20 per m ¹	+ 1,20 per m ¹
weekmarkt Epen of Mechelen	0,65 per m ¹	0,65 per m ¹	0,65 per m ¹

Tabel XII Tarief marktgeden in € 1

8. Leges

Onder de naam "leges" wordt een aantal verschillende rechten geheven voor, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. In tabel XVI zijn de belangrijkste leges vermeld, namelijk de opbrengsten voor parkeervergunningen, omgevingsvergunningen en uitgiftes in het kader van burgerzaken.

€ * 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Parkeervergunning	13	9	9
Burgerzaken	166	125	210
Omgevingsvergunningen	257	221	650
Leges APV	3	6	6
Totaal	439	361	875

Tabel XIII Opbrengsten parkeren, burgerzaken en leges

€ * 1.000	Lijkbezor- gingsrechten	Burger- zaken	Omgevings- vergunningen	Leges APV
(personeels-)lasten	16	458	355	19
Overhead en overige	21	90	498	1
Totale kosten	37	548	853	20
Baten	15	210	650	6
Dekkingspercentage	41 %	38%	76 %	30 %

Tabel XIV Kostendekking lijkbezorgingsrechten, burgerzaken en leges 2024

De legesverordening bestaat uit drie hoofdstukken (Algemene Dienstverlening (publiekszaken), Dienstverlening in het kader van de Omgevingswet (Bouwen en Ruimtelijke Ordening) en Dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijnen); 2023 stond met name in het teken van een volledig hernieuwde Omgevingswet (Hoofdstuk 2): De Omgevingswet is een Nederlandse wet die een verregaande vereenvoudiging van het stelsel van wetgeving voor de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving (omgevingsrecht) behelst, door tientallen wetten en honderden regels te bundelen in één nieuwe wet. De wet betekent een aanzienlijke inhoudelijke reductie van regels op het terrein van water, lucht, bodem, natuur, infrastructuur, gebouwen en cultureel erfgoed. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is verschillende malen uitgesteld. Voor het eerst in 2017 en in 2023 werd besloten dat de wet definitief van kracht wordt met ingang van 2024.

De Omgevingswet brengt o.a. grote verschuivingen mee in de gemeentelijke activiteiten, zoals dat meer activiteiten meldingsplichtig (in plaats van vergunningsplichtig) worden, maar ook dat een aantal technische- en toezichtstaken (die tot nu toe door de gemeente werden gedaan) naar externe partijen worden verlegd, daarnaast komen er ook taken voor de gemeente bij. De omgevingswet brengt (in het eerste c.q. de eerste jaren vanaf invoering) grote onzekerheid met zich mee, zo is het uiterst lastig om in te schatten hoe vaak een aanvraag wordt gedaan voor diensten, die nieuw zijn opgenomen in de Omgevingswet. Landelijk heerste lang de gedachte, dat de legesinkomsten voor gemeenten sterk zullen dalen als gevolg van de Omgevingswet, maar een eerste grondige analyse duidt zelfs op meer baten voor onze gemeente dan in de 'oude' / bestaande situatie. Een goede monitoring en evaluatie van de aanvragen (en hiermee gepaard gaande) leges in het kader van de nieuwe Omgevingswet is hierbij van groot belang.

In vorenstaand staatje zijn van enkele gemeentelijke heffingen de begrote lasten en (de verhouding tot) de baten opgenomen. Voor de 'Omgevingsvergunningen' bedragen de 'traditionele' baten € 321.000, maar een eerste grondige analyse, rekening houdend met de 'nieuwe' Omgevingswet zou tot begrote baten ad € 650.000 leiden, een en ander echter met een grote onzekerheidsmarge. Niet alleen de baten vallen in deze analyse hoger uit, ook de lasten nemen aanzienlijk toe.

Hoewel het is toegestaan om alle (lees: 100% van de) lasten van de leges toe te rekenen, wordt voorgesteld om 'slechts' 76 % van de lasten in de tarieven 'door te rekenen', teneinde de verhoging van de lasten enigszins te beperken.

9. Kwijtschelding en reductie afvalstoffenheffing

Met ingang van 1 januari 2018 is de "Regeling kwijtschelding afvalstoffenheffing" van toepassing.

Op grond van deze regeling kan onder bepaalde voorwaarden kwijtschelding worden verleend voor de afvalstoffenheffing. Voor de overige heffingen in de gemeente Gulpen-Wittem zijn geen regelingen voor kwijtschelding. Op de regeling kwijtschelding afvalstoffenheffing zijn bij het beoordelen van aanvragen de normen en bepalingen, zoals vastgelegd in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990, overeenkomstig van toepassing, met dien verstande dat voor de kosten van bestaan wordt gehanteerd 100% van de bijstandsuitkeringen voor de categorie waartoe de belastingplichtige hoort. De kwijtschelding van de afvalstoffenheffing is van toepassing op het vast en het variabel deel van de gemeentelijke belasting zoals genoemd in de tarieventabel behorende bij de "Verordening afvalstoffenheffing en reinigingsrechten Gulpen-Wittem 2024".

Voor het vaste deel kan kwijtschelding worden verkregen tot 100% van het tarief conform tarieventabel. Het variabel deel is de belasting van € 10,25 berekend per lediging van de container bestemd voor fijn huishoudelijk restafval. Hiervoor kan kwijtschelding worden verleend tot een maximum van € 75,00 per jaar. Dit komt neer op 7 ledigingen per jaar. De uitvoering van de heffing, invordering en de kwijtschelding afvalstoffenheffing is ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (GR BsGW). Voor 2024 en volgende jaren wordt een bedrag van € 55.000 aan kwijtschelding geraamd.

Vermindering van afvalstoffenheffing wegens medische indicatie

In de verordening afvalstoffenheffing en reinigingsrechten Gulpen-Wittem 2024 wordt (evenals voorgaande jaren) een bepaling voorgesteld voor vermindering van afvalstoffenheffing wegens

medische indicatie. Op grond van deze verordening bestaat de mogelijkheid voor belastingplichtigen om vermindering aan te vragen voor het vaste of het variabele deel van de afvalstoffenheffing. Men komt voor vermindering in aanmerking indien een belastingplichtige of een huisgenoot vanwege een chronische ziekte of handicap extra medisch afval moet aanbieden aan de gemeentelijke inzameldienst. Voorgesteld wordt deze reductie te continueren in de verordening van 2023. De vermindering bedraagt 60% van de totaal verschuldigde belasting als gevolg van het aantal aangeboden ledigingen restafval, met een maximum van € 60,00 per belastingjaar.

10. Geraamde inkomsten / meerjarenraming

Baten	Rekening	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
60.061/062 Onroerende-zaakbelasting	4.081	4.226	4.417	4.611	4.786	4.948
67.020 rioolheffing	2.166	2.201	2.326	2.465	2.613	2.770
67.030 afvalstoffen en reinigingsrecht	1.699	1.872	2.056	2.202	2.266	2.311
63.040 toeristenbelasting	1.877	1.846	2.186	2.186	2.186	2.186
6.37.00 leges	436	371	885	885	885	885
63.030 marktgeden	25	20	15	15	15	15
63.040 forensenbelasting	266	257	251	267	282	299
67.050 lijkbezorgingsrechten	10	15	15	15	15	15
60.064 baatbelasting	5	0	0	0	0	0
Totaal	10.565	10.808	12.151	12.646	13.048	13.429

Tabel XV Totaaloverzicht belastingbaten 2024 e.v. * € 1.000

11. Lokale lastendruk

Om een beeld te krijgen van de ontwikkeling van de lokale lastendruk zijn de belastingen in ogeschouw genomen die elke inwoner in elk geval moet betalen. Het gaat om de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Verder is uitgegaan van een gezin van drie personen (meerpersoonshuishouden). Voor de afvalstoffenheffing is uitgegaan van 12 ledigingen per jaar. De bedragen zijn afgerond op één euro.

Tabel XVI Lokale lastendruk huurders (% stijging/daling t.o.v. voorgaand jaar)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Afval vast	148	152	157	206	217	228	258
Afval variabel	71	77	77	98	95	100	113
Totaal	219	229	234	296	312	328	371
Stijging/daling	3%	5%	2%	26%	3%	5,1%	13,1%

Tabel XVII Lokale lastendruk eigenaren (% stijging/daling t.o.v. voorgaand jaar)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
OZB	322	329	335	388	390	398	415
riool	246	246	253	261	266	269	285
afval	219	229	234	296	312	328	371

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal	787	804	822	944	968	995	1.071
Stijging/daling	3%	2%	2%	15%	2,5%	3,1%	7,1%

Tabel XVIII Ontwikkeling gemiddelde WOZ-waarde per woonruimte in € 1.000

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
WOZ	212	220	241	267	277	303	330
(166: 100)	127%	132%	144%	160%	166%	182 %	198 %

Voor de WOZ-waarde ontwikkeling in 2023 is uitgegaan van een verwachte waardestijging van 3 % voor woningen en 2 % voor niet-woningen. BsGW maakt de definitieve waardeontwikkeling medio november bekend.

Vergelijking lastendruk 2023 provinciaal gemiddelde en lijn-50 gemeenten

In de tabellen XIX en XX is de lokale belastingdruk 2023 opgenomen voor huurders en woning-eigenaren van de gemeente Gulpen-Wittem. Tevens zijn ter vergelijk de gegevens van de omliggende lijn-50 gemeenten en de gemiddelde lastendruk van de provincie Limburg opgenomen.

Bron: Provincie Limburg, Belastingoverzicht 2023 (maart 2023)

Tabel XIX Vergelijk lokale lastendruk 2023 huurders regio; gemiddelden in Limburg in € 1

	Provincie Limburg	Lijn 50	Lijn 50	Lijn 50
Huurders	Gemiddeld	Gulpen-Wittem	Eijsden-Margraten	Vaals
Totaal	383	328	431	468

Tabel XX Vergelijk lokale lastendruk 2023 woningeigenaren regio; gemiddelden in Limburg in € 1

Bron:	Provincie Limburg	Provincie Limburg	Provincie Limburg	Provincie Limburg
Eigenaren	Gemiddelde provincie	Lijn-50 Gulpen-Wittem	Lijn-50 Eijsden-Margraten	Lijn-50 Vaals
OZB-tarief	0,1206%	0,1242%	0,1095%	0,1262%
WOZ-Waarde	287.844	324.946	377.105	216.874
OZB-aanslag	347	403	413	274
Riool	231	269	412	197
Afval	299	328	304	404
Totaal	877	1.000	1.129	875

1.2.2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing weerspiegelt halfjaarlijks in welke mate het vermogen van de gemeente Gulpen-Wittem toereikend is om in de toekomst mogelijke financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het gemeentelijk beleid daarvoor noodzakelijkerwijs aangepast moet worden. Door de financiële risico's te beheersen en het weerstandsvermogen hierop af te stemmen, wordt normaliter voorkomen dat de gemeente door elke nieuwe financiële tegenvaller gedwongen wordt tot het nemen van substantiële bezuinigingsmaatregelen. Om het weerstandsvermogen zorgvuldig te kunnen beoordelen, is het noodzakelijk om de aanwezige gemeentelijke weerstandscapaciteit volledig in samenhang te analyseren met zowel de omvang van de gemeentelijke risico's alsook de achtergrond van de gemeentelijke risico's.

Het kader voor een gemeentelijk beleid

Het kader voor een gemeentelijk beleid voor het weerstandsvermogen en de risicobeheersing wordt door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) gevormd. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten in afzonderlijke paragrafen worden vastgelegd, waaronder het weerstandsvermogen (art. 9. en art. 26. BBV). Het Besluit Begroting en Verantwoording definieert het weerstandsvermogen als volgt:

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en mogelijkheden, waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken;
- alle risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die voor de gemeente van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie (art 11 BBV).

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording bevat de paragraaf weerstandsvermogen minimaal:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Een praktische toelichting voor de toepassing van dit wettelijk kader door de gemeente Gulpen-Wittem heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) beschikbaar gesteld in de vorm van de Handreiking duale begroting. Deze handreiking laat zien hoe de gemeentelijke begroting en de daaropvolgende jaarrekening goed op de rolverdeling tussen raad en college in het duale tijdperk zouden moeten kunnen aansluiten. Dit geldt eveneens voor de kaderstelling en de uitvoering met betrekking tot het weerstandsvermogen in het duale tijdperk.

Door het aanwenden van de twee onderstaande methoden kan een gemeente invulling geven aan zowel de kaderstelling alsook de uitvoering van het weerstandsvermogen:

- Methode 1. De paragraaf weerstandsvermogen bevat zowel de beleidsmatige kaderstelling alsook de uitvoering ervan.

Methode 2. Een aparte nota voor de beleidsmatige kaderstelling en in de paragraaf weerstandsvermogen de planning en verantwoording van de uitvoering, de voortgang en een beoordeling van de actualiteit van het beleidsmatige kader.

De gemeente Gulpen-Wittem maakt structureel gebruik van bovenstaand genoemde methode 2.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De (beschikbare) weerstandscapaciteit is de verzamelnaam voor de beschikbare bronnen waaruit de niet-voorzien financiële tegenvallers bekostigd kunnen worden. Het gaat hierbij om de financiële buffers die vrijgemaakt kunnen worden in het eigen vermogen respectievelijk de gemeentelijke exploitatie om kosten, die zowel zonder enige financiële dekking alsook onverwacht én substantieel zijn, te dekken zonder dat dit gevolgen heeft voor zowel het bestaande beleid alsook de uitvoering van de huidige taken door de gemeente Gulpen-Wittem.

De functie van weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit kan op 2 manieren worden ingezet:

1. De weerstandscapaciteit wordt gebruikt om structurele tegenvallers met meerjarige effecten af te dekken.
2. De weerstandscapaciteit wordt gebruikt om incidentele tegenvallers met uitsluitend effecten voor het lopende jaar af te dekken.

Primair wordt de weerstandscapaciteit gerelateerd aan financiële risico's die zich in het desbetreffend lopende jaar kunnen voordoen. De meerjarige effecten van structurele tegenvallers worden betrokken in de politieke besluitvorming bij de eerstvolgende behandeling van de gemeentelijke begroting.

Incidentele versus structurele weerstandscapaciteit

Ten behoeve van het inzicht in het duurzame karakter van het vermogen teneinde financiële tegenvallers te kunnen opvangen, wordt expliciet onderscheid gemaakt in incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van de gemeentelijke taken. Kort samengevat zijn dit de direct beschikbare en zodoende onmiddellijk aan te wenden middelen voor financiële tegenvallers. De structurele weerstandscapaciteit betreft de financiële middelen die structureel ingezet kunnen worden om financiële tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen zonder dat dit bij de gemeente Gulpen-Wittem ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken.

De componenten van weerstandscapaciteit

De gemeente Gulpen-Wittem hanteert, zoals in gemeenteland alom gebruikelijk is, als onderdeel van de beschikbare structurele en incidentele weerstandscapaciteit de volgende componenten:

Structurele weerstandscapaciteit:

- onbenutte belastingcapaciteit;

- onvoorzien;
- resultaat na bestemming.

Incidentele weerstandscapaciteit:

- vrij aanwendbare deel van de algemene reserve;
- stille reserves.

Stille reserves behoren over het algemeen tot de weerstandscapaciteit, voornamelijk wanneer sprake is van verhandelbare activa. Bij een verkoop van activa (bijvoorbeeld gemeentelijke gebouwen) is doorgaans sprake van een verschil tussen de boekwaarde en de marktwaarde (de verkoopprijs), te weten een zogenaamde boekwinst of -verlies. De positieve nog niet gerealiseerde c.q. ongerealiseerde verschillen tussen de huidige boekwaarden en de actuele marktwaarden vormen de zogenaamde stille reserves die uiteindelijk bij een verkoop definitief tot uitdrukking gaan komen. Er zijn verschillende elementen bepalend voor de aanwezigheid respectievelijk de hoogte van stille reserves. De keuze van de toegepaste afschrijvingsperiode heeft grote invloed op de hoogte van de boekwaarde van vaste activa. Door activa in een korte periode af te schrijven, zal de boekwaarde van de activa sneller verminderen terwijl de economische waarde tegelijkertijd veel minder daalt. Daarnaast wordt de marktwaarde sterk beïnvloed door het wel of niet courant zijn van de activa en de specifieke onderhoudssituatie. Bij de gemeente Gulpen-Wittem wordt geen rekening gehouden met eventuele stille reserves. De post stille reserves wordt zodoende structureel op € 0 bepaald.

De **bestemmingsreserves** worden niet tot het weerstandsvermogen gerekend. Deze reserves kennen reeds een min of meer definitieve bestemming. Inzet van de gemeentelijke bestemmingsreserves zou een aanpassing van het beleid vereisen.

Beschikbare weerstandscapaciteit gemeente Gulpen-Wittem

De toepassing van bovenstaand genoemde uitgangspunten met betrekking tot de beschikbare weerstandscapaciteit maakt dat de weerstandscapaciteit van de gemeente Gulpen-Wittem er als volgt uit ziet:

Bedragen in € 1.000	Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022*
<i>Structurele weerstandscapaciteit:</i>			
Onbenutte belastingcapaciteit	211	61	795
Onvoorzien	25	25	14
Resultaat na bestemming	83	19	3.530
<i>Totaal structurele weerstandscapaciteit</i>	<i>319</i>	<i>106</i>	<i>4.339</i>
<i>Incidentele weerstandscapaciteit:</i>			
Vrij aanwendbare deel van de algemene reserves	5.645	3.787	3.787
Stille reserves	0	0	0
<i>Totaal incidentele weerstandscapaciteit</i>	<i>5.645</i>	<i>3.787</i>	<i>3.787</i>

Bedragen in € 1.000	Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022*
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	5.964	3.893	8.126

* (zie pagina 7 Addendum jaarrekening 2022 d.d. 22 juni 2023)

Risico's en benodigde weerstandscapaciteit

Voor het begrip risico wordt de volgende definitie gehanteerd: *"Een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente Gulpen-Wittem"*.

Het manifesteren van een risico kan ertoe leiden dat de nagestreefde realisatie van de doelstellingen van de gemeente Gulpen-Wittem (uitvoeren van de geplande programma's met bijbehorende producten en activiteiten) in mindere mate dan wel in het geheel niet haalbaar is. Het is derhalve van belang dat de doelstellingen van de programma's in de begroting eenduidig en goed meetbaar i.c. 'smart' zijn vastgelegd én in voldoende mate (intern) bekend zijn.

Risico's kunnen onderverdeeld worden in structurele en incidentele risico's en in externe en interne risico's.

Structurele risico's zijn risico's die zich uitstrekken over meerdere jaren.

Incidentele risico's zijn risico's die zich normaliter slechts een keer in een bepaald jaar voordoen. Over het algemeen betreft het hierbij voornamelijk risico's met financiële aspecten.

Externe risico's komen vooral voort uit de omgeving van de gemeente Gulpen-Wittem. Dit betreft bijvoorbeeld economische ontwikkelingen, ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, wijzigingen in de wet- en regelgeving, maar ook natuurgeweld en beïnvloeding van / door belanghebbende.

Interne risico's moeten doorgaans gezocht worden op de volgende vlakken:

- * organisatorisch (bijvoorbeeld: integriteit, procesmanagement, klachtenafhandeling);
- * arbeid (bijvoorbeeld: arbeidsomstandigheden, bezetting, kwaliteit, competenties);
- * financieel (bijvoorbeeld: debiteuren, treasury, garantstellingen, activabeleid);
- * informatie (bijvoorbeeld: communicatie, juistheid, volledigheid en tijdigheid, post / archief);
- * imago (bijvoorbeeld: gemeente, politiek / bestuurlijk);
- * milieu (bijvoorbeeld: verontreiniging, vergunningen);
- * product (bijvoorbeeld: tijdige realisatie, kostenoverschrijdingen);
- * juridische aansprakelijkheid (bijvoorbeeld: onderhoudsplicht bij wegen, speelvoorzieningen e.d., planschade);
- * proces (bijvoorbeeld: naleving procedures, inkoop en aanbesteding, projectmanagement);
- * materieel (bijvoorbeeld: gebruik, onderhoud, beschikbaarheid, afschrijving).

Om te kunnen bepalen naar welke risico's binnen de gemeente de meeste aandacht dient uit te gaan, is aan elk risico een specifieke prioriteit meegegeven. Risico's die de grootste invloed op het realiseren van de doelstellingen hebben, krijgen vanzelfsprekend de hoogste prioriteit toebedeeld. Voor de prioriteitsbepaling is voor alle geïnventariseerde risico's een inschatting gemaakt van zowel wat de waarschijnlijkheid is dat een risico zich daadwerkelijk voordoet alsook een inschatting van wat de mogelijke schadeomvang hierbij kan zijn. Op basis daarvan is aan elk risico afzonderlijk een prioriteit gegeven. Voor het prioriteren van de risico's zijn de volgende stappen gezet:

1. Het omschrijven van de gevolgen in grote lijnen als het genoemde risico zich voordoet;

2. Het schatten van de kans (de waarschijnlijkheid) dat het risico zich voordoet;

De score is toegekend op basis van ervaringen. De subjectiviteit die aan deze inschatting gekoppeld is, is deels ondervangen door de inschatting door meerdere medewerkers tegelijkertijd, geheel onafhankelijk van elkaar, te laten maken en zodoende ook anderen dan uitsluitend de direct betrokkene(n) te betrekken bij het identificeren en actualiseren van risico-informatie. Hierbij wordt de onderstaande scoretabel gebruikt:

Kans	Score
Gering (minder als 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

3. Het bepalen hoe ernstig de gevolgen zijn.

Hiervoor zijn de onderstaande scoringstabellen gebruikt:

<u>Impact op politiek, product of doelstelling</u>	<u>Score</u>
Gering	1
Beperkt	2
Groot	3
<u>Financieel gevolg</u>	<u>Score</u>
Gering (< 0,1% omzet = < € 30.000)	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = Tussen € 30.000 en € 150.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 150.000)	3

4. Het berekenen van de risicoscores:

De risicoscore is per impactcategorie berekend door de kans-score te vermenigvuldigen met de gevolgscore. Hoe hoger de uitkomst, hoe groter het risico. Met deze methode wordt voorkomen dat risico's met lage financiële gevolgen worden verwaarloosd. Deze risico's kunnen door een mogelijk hogere kans dat de gebeurtenis zich voordoet alsnog een hogere score (en dus prioriteit) krijgen dan wanneer men zonder deze methode risico's prioriteert.

5. Het toepassen van een ranking:

Op volgende wijze zijn de risico's per impactcategorie voorzien van een ranking:

Ranking	Gevolg
Score 10 en hoger.	Hoog risico. Als het een financieel risico betreft, dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
Score hoger dan 5, maar lager dan 10.	Beperkt risico. Als het een structureel financieel risico betreft, wordt dit voor 25% meegeteld voor het aanhouden van een weerstandsvermogen (spreiding over 4 jaar).
Score van 5 en lager	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft, worden die binnen de reguliere bedrijfsvoering geacht gedragen te kunnen worden.

In de navolgende tabellen wordt het risicoprofiel van de gemeente Gulpen-Wittem, dat de basis voor zowel de beheersing van de essentiële risico's alsook het bepalen van de behoefte aan weerstandscapaciteit voor de financiële risico's vormt, aangevuld met de benodigde weerstandscapaciteit per afzonderlijk risico.

Risico's met een hoge kans van voordoen:*Incidenteel*

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risico-score (kans x impact)	prognose bruto bedrag	benodigde weerstandscapaciteit in €	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
		Financieel				
Onjuist genomen besluiten met mogelijke imagoschade en aansprakelijkheidsschade	Onvoldoende kennis(deling) m.b.t. afdelingsspecifieke bijzondere wet- en regelgeving	10	30.000	30.000	I	Algemeen bestuur
Planschade	Wijziging bestemmingsplan	10	50.000	50.000	I	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
Extra kosten of claims uit onderhandelingsproces privaatrechtelijke sfeer	Onderhandelingsrisico's onvoldoende doordacht en ondervangen	10	50.000	50.000	I	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
Grote financiële nadelen; publicitaire/politieke gevolgen; calamiteit	Onvoldoende informatievoorziening naar college	15	100.000	100.000	I	Paragraaf Weerstandsvermogen
Stilstand / terugval; de aanwezige kennis verdwijnt	Uitval eenpitters; beperkte flexibiliteit; uitstroom door vergrijzing	15	150.000	150.000	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
Doelstellingen op langere termijn niet behalen	Regelmatig ad-hoc werk	15	100.000	100.000	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
Beveiligingsincidenten i.k.v. gemeentelijke Informatieveiligheid	Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) van kracht. De kans op beveiligingsincidenten blijft ten alle tijde reëel.	15	100.000	100.000	I	Paragraaf Bedrijfsvoering

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risico-score (kans x impact)	prognose bruto bedrag	benodigde weer- standscapacitei t in €	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
		Financieel				
Mogelijke sancties vanuit Europa op basis van de Wet Hof	Door de Wet Hof zijn sancties mogelijk voor gemeenten indien zij gezamenlijk boven hun deel van de Europese norm van 3% uitkomen. Het Rijk kan besluiten (een gedeelte van) de boete door te belasten aan gemeenten.	10	50.000	50.000	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
Energieprijsstijging	De impact van de energieprijsstijging is aanzienlijk. Er is grote onzekerheid m.b.t. de ontwikkelingen op de energiemarkt en het verbruik	15	400.000	400.000	I	Algemeen Bestuur
Waardering van de materiële vaste NV VTC-activa	Vanwege het feit dat een gebiedsvisie ontwikkeld wordt, kan het standpunt ten aanzien van duurzame exploitatie van het zwembad onderhevig zijn aan wijzigingen hetgeen van invloed kan zijn op de waardering	15	2.654.000	2.654.000	I	
TOTAAL			3.684.000	3.684.000		

Structureel

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risico-score (kans x impact) Financieel	Prognose bruto bedrag	benodigde weerstand- capaciteit in € (financiële risico's)	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
Wet Markt en Overheid (op 1 juli 2012 in werking getreden)	Om onwenselijke concurrentievervalsing te voorkomen, moeten alle overheden zich aan 4 wettelijke gedragsregels houden, te weten kostendoorberekening, bevoordelingsverbod, gegevens-gebruik en functiescheiding	10	50.000	50.000	S	Paragraaf Weerstandsvermogen
TOTAAL			50.000	50.000		

Risico's met een gemiddelde kans van voordoen

Incidenteel

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risico-score (kans x impact)	Prognose bruto bedrag	Benodigde weerstandscapaciteit in € (financiële risico's)	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
		Financieel				
Onbevoegd genomen besluiten met mogelijke imago- en/of aansprakelijkheidsschade	Onvoldoende kennis m.b.t. toepassing gemeenterecht, delegatie en mandatering	6	30.000	7.500	I	Algemeen bestuur
Procedurefouten; gemeente krijgt niet wat ze hebben wil	Besluitvorming door politieke 'haast' kan invloed hebben op zorgvuldigheid en kwaliteit	6	90.000	22.500	I	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
Financieel nadeel verzekeringsportefeuille	Te laag verzekerd bedrag dan wel het geheel ontbreken van een noodzakelijke (tijdelijke dan wel doorlopende) gemeentelijke verzekering in de verzekerings-portefeuille (o.a. door het ontbreken van een eigen gemeentelijk verzekeringsbeleid)	9	200.000	50.000	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
Fraude / integriteitschending	Uitblijven kwetsbaarheidsanalyses; onvoldoende integriteitspreventie of integriteitsbesef	6	90.000	22.500	I	Paragraaf Bedrijfsvoering

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risico-score (kans x impact) Financieel	Prognose bruto bedrag	Benodigde weerstand- capaciteit in € (financiële risico's)	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
juridische aansprakelijkheid / aanbestedingsprocedure en schadeclaims / nieuwe Aanbestedingswet	Het overtreden van de regels voor Europese aanbesteding, onduidelijke afspraken, ongeschikte / onuitvoerbare gunning / selectiecriteria etc. Aanbestedingstrajecten moeten objectief, transparant en proportioneel zijn; voldoet de uitleg voor een keuze/partij niet aan het gelijkheidsbeginsel of proportionaliteitsprincipe, dan hebben marktpartijen grond voor een juridische procedure.	9	200.000	50.000	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
Schadevergoeding / hogere kosten wegens contractfouten of onduidelijkheden	Fout in contract of onduidelijke afspraken	6	90.000	22.500	I	Paragraaf Bedrijfsvoering

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risico-score (kans x impact) Financieel	Prognose bruto bedrag	Benodigde weerstand- capaciteit in € (financiële risico's)	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
Boete in kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	Niet nakomen van de verplichtingen en/of overtreding van de beginselen van de AVG	9	250.000	62.500	I	Paragraaf Bedrijfsvoering
Garantstelling Ministerie van Defensie	Werkzaamheden aan defensiepijpleiding Givelderweg 1 en 3	6	20.000	5.000	I	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
Borgstelling WSW	Rijk en gemeenten staan beide voor 50% borg bij het niet aan de verplichtingen kunnen voldoen door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw	6	50.000	12.500	I	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
TOTAAL			1.020.000	255.000		

Structureel

RISICO	VEROORZAKENDE GEBEURTENIS	Risicoscore (kans x impact) Financieel	Prognose bruto bedrag	Benodigde weerstand- capaciteit in € (financiële risico's)	I / S	PROGRAMMA / paragraaf
Financieel nadeel open einde regelingen	Niet begrote ontwikkeling aantal cliënten / kosten voorzieningen	9	150.000	37.500	S	Sociale voorziening en maatschappelijke ontwikkelingen
Risicomangement	Ontbreken structureel risicomangement beheer	6	30.000	7.500	S	Paragraaf Weerstandvermogen
Invoering vennootschapsbelasting voor gemeenten	De gemeenten moeten vennootschapsbelasting betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken	6	20.000	5.000	S	Paragraaf Bedrijfsvoering
TOTAAL			200.000	50.000		

Een confrontatie van de benodigde weerstandscapaciteit in de gemeente Gulpen-Wittem met de beschikbare weerstandscapaciteit geeft het volgende beeld:

Weerstandscapaciteit	Beschikbaar		Benodigd	
Structureel	A	€ 319.026	B	€ 100.000
Incidenteel	C	€ 5.644.503	D	€ 3.939.000
Totaal	E	€ 5.963.529	F	€ 4.039.000

Weerstandsvermogen	Ratio
Structureel (A / B)	3,19
Incidenteel (C / D)	1,43
Totaal (E / F)	1,48

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de volgende ratio:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{ratio weerstandsvermogen}$$

Gemeentelijk beleid weerstandsvermogen

Met de vaststelling van de Nota weerstandsvermogen en risicomangement heeft de gemeenteraad van Gulpen-Wittem het beleidskader betreffende het aanhouden van weerstandsvermogen benoemd. De toepassing van dit beleidskader is gericht op het borgen van de continuïteit van het bestaande beleid en dienstverlening in het geval van substantiële onvoorziene financiële tegenvallers, het borgen van het imago van de gemeente en het beheersen van overige risico's.

Wat betreft de waarde van de ratio weerstandsvermogen is er sprake van een momentopname, zowel ten aanzien van de beschikbare capaciteit als de benodigde capaciteit. De ratio wordt permanent beïnvloed door de wijziging van risico-informatie (nieuwe besluiten of wijziging van de feitelijke omstandigheden met inherente gevolgen voor de kans of de impact, beheersmaatregelen, de omvang van componenten van de weerstandscapaciteit).

Aan de ratio weerstandsvermogen wordt de volgende betekenis gegeven:

Ratio	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,5 – 2,0	ruim voldoende
1,0 – 1,5	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

De gemeente Gulpen-Wittem streeft ernaar om het weerstandsvermogen binnen de bandbreedte van 'voldoende' – 'ruim voldoende' te houden.

In het geval de overallratio (structureel en incidenteel) van de streefwaarde afwijkt, zullen door het college aan de raad maatregelen voorgesteld worden om uiteindelijk weer op, bovenstaand reeds aangegeven, streefwaarde te komen. Voor de gemeente Gulpen-Wittem kan op basis van het

huidige risicoprofiel worden geconcludeerd dat het weerstandsvermogen overall (structureel en incidenteel) met een waarde van 1,48 is voldoende tot ruim voldoende is. Het vermogen om **incidentele nadelen** op te vangen is met een waarde van 1,43 voldoende. Het vermogen om **structurele nadelen** op te vangen op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit moet met een waarde van 3,19 op dit moment als uitstekend bestempeld worden.

Zoals eerder verwoord, is de waarde van de ratio weerstandsvermogen een momentopname; zowel ten aanzien van de beschikbare weerstandscapaciteit alsook ten aanzien van de benodigde weerstandscapaciteit. Daarnaast geldt dat de manier van kwantificering van de risico's over het algemeen tamelijk ruwe inschattingen betreft. Inherent gevolg hiervan is dat de uitkomsten van de analyse een geschatte indicatie van mogelijke tegenvallers weergeven. Doordat de ratio bij voortdurende beïnvloed wordt door de toevoeging en/of wijziging van risico-informatie (nieuwe besluiten of feitelijke omstandigheden met gevolgen voor de kans of de impact, beheersmaatregelen, de omvang van componenten van de weerstandscapaciteit) is in het kader van de gemeentelijke financiële weerbaarheid vooral een gedegen vertrouwen in het gemeentelijk meerjarig financieel perspectief bij alle betrokkenen onontbeerlijk.

BBV Indicatoren

In het kader van het BBV is een aantal indicatoren nader gedefinieerd en verplicht gesteld. Deze indicatoren schetsen voor onze gemeente het volgende beeld. Het gaat om de volgende:

BBV Indicatoren	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Solvabiliteit	16%	9%	8%	9%	8%	9%
Grondexploitatie	1%	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	5%	5%	2%	1%	4%	2%
Schuldquote	98%	118%	155%	166%	170%	166%
Netto schuldquote	92%	113%	150%	160%	165%	161%
Belastingcapaciteit			114%	118%	123%	127%

Solvabiliteit: dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatie: De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitatie is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

Structurele exploitatieruimte: Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Schuldquote: dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen

Netto schuldquote: gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.

Belastingcapaciteit: De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen om bijvoorbeeld opgetreden risico's op te vangen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente.

Aansprakelijkheidsstellingen

In de nasleep van het faillissement van Licom NV is de gemeente aansprakelijk gesteld door derden. Niet alleen de gemeente Gulpen-Wittem, maar alle aandeelhoudende gemeenten zijn hoofdelijk aansprakelijk in een geclaimd verlies. Het verweer tegen deze aansprakelijkheidsstelling voeren de gemeenten gezamenlijk. Wij hebben de claim afgewezen. We verwachten dat een civiele procedure zal volgen. We zien de uitkomst van dit proces met vertrouwen tegemoet.

1.2.3 Onderhoud Kapitaalgoederen

De gemeente Gulpen-Witterm is qua oppervlakte uitgestrekt (ruim 7.300 ha.) en een groot deel hiervan is bij de gemeente als openbare ruimte in beheer. Veel activiteiten vinden er plaats zoals wonen, recreëren en werken. Voor deze activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig: wegen, rioleringen, openbare verlichting, openbaar groen, gebouwen, civiele kunstwerken en buitensportaccommodaties. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de financiële lasten. Het beheer van de openbare ruimte is van oudsher een van de belangrijkste taken van de gemeente. Deze openbare ruimte bestaat uit een aantal kapitaalgoederen, dat als volgt gerubriceerd kan worden:

- wegen (programma 2);
- civieltechnische kunstwerken (programma 2);
- openbare verlichting (programma 2);
- riolen en gemalen (programma 7);
- openbaar groen (programma 5);
- accommodaties (programma 5);
- buitensport accommodaties (programma 5).

Al deze kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continue budgettaire middelen vraagt. Deze paragraaf biedt inzicht in de stand van zaken met betrekking tot de kwaliteit en het onderhoud van de kapitaalgoederen. Aan de orde komen het beleidskader, de daaruit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting.

De gemeente kiest ervoor om het onderhoud van de kapitaalgoederen planmatig aan te pakken. Dit heeft als voordeel dat onderhoud tijdig wordt uitgevoerd en storingen en uitval beperkt blijven. Door werkzaamheden tijdig te plannen besparen we ook kosten en is het organisatorisch beter beheersbaar. Naast het onderhouden van de bestaande kapitaalgoederen zullen van tijd tot tijd investeringen nodig zijn ter vervangingen van technisch afgeschreven zaken. Soms vragen ook nieuwe zaken om investeringen.

Wegen

Onder het wegbeheer valt het onderhoud van de wegen, straten, pleinen, parkeerterrein en veldwegen (halfverhardingen). Het gaat om het totale (half)verharde oppervlak dat de gemeente in onderhoud heeft. In totaal heeft de gemeente ongeveer 156 ha aan verharde wegen en pleinen in beheer.

Daarnaast hebben we 27 ha onverharde of half verharde wegen. De verhardingen zijn te onderscheiden in:

Oppervlak in ha	Oppervlak in ha
Asfalt	106
Elementen (tegels, klinkers, etc.)	48
Beton	2
Halfverharding (veldwegen)	27
totaal	183

Er is een Omgevingsprogramma wegen 2023 - 2027 opgesteld. Dit is 20 oktober 2022 vastgesteld door de Raad.

Het programma bevat de uitvoeringskaders voor het wegbeheer en beschrijft de onderhoudsniveaus. Er is daarbij gekozen voor rationeel wegbeheer volgens de CROW-normering. Rationeel wegbeheer houdt in, dat de beheerder planmatig het onderhoud van wegen aanpakt. Dit gebeurt op basis van visuele inspecties, gedragsmodellen en de daaruit volgende prioriteiten volgorde.

De Raad heeft ervoor gekozen om de openbare verhardingen te beheren en onderhouden op een B/C kwaliteit (goed/voldoende). Bij dit kwaliteitsniveau wordt aan alle wettelijke eisen voldaan, waarbij de bereikbaarheid en leefbaarheid niet in het geding komt en waarbij de kans op ongevallen klein is.

Bedragen in € 1.000	2024	2025	2026	2027
kapitaallasten lopende investeringen	290	460	598	719
kapitaallasten gerealiseerde investeringen	496	483	465	459
storting onderhoudsfonds	398	398	398	398
Personeelslasten	412	396	400	399
overige kosten	186	186	186	186
<i>Exploitatie</i>	<i>1.782</i>	<i>1.923</i>	<i>2.047</i>	<i>2.161</i>

Civieltechnische kunstwerken (bruggen)

De gemeente Gulpen-Wittem beheert 150 civiele kunstwerken zoals bruggen en duikers. De totale vervangingswaarde van het areaal is circa € 8 miljoen. Voor deze kunstwerken is een beheerplan voor de periode 2020 – 2024 opgesteld. Bij het vaststellen van het beheerplan is er voor kwaliteitsniveau/beleidsprofiel R gekozen. Bij dit kwaliteitsniveau wordt aan alle wettelijke eisen voldaan, waarbij de bereikbaarheid en leefbaarheid niet in het geding komt en waarbij de kans op ongevallen klein is.

In 2019 hebben inspecties plaatsgevonden om de conditie van de civiele kunstwerken te bepalen. Uit deze toestandsinspecties is gebleken dat 90% van het areaal voldoet aan het gekozen kwaliteitsniveau. Op basis van deze resultaten is het "beheerplan civiele kunstwerken 2020 – 2024" tot stand gekomen. In dit beheerplan zijn de inspectieresultaten geprioriteerd en voorzien van een uitvoeringsjaar. Dit beheerplan dient nog als leidraad voor het uitvoeren van onderhoud. Het afgelopen jaar zijn er onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan diverse civiele kunstwerken. Voor het aankomende jaar (2024) staan er onderhoudswerkzaamheden gepland voor een aantal civiele kunstwerken. Door het uitvoeren van periodieke inspecties en (eventueel) nader technisch onderzoek wordt de toestand van de civiele kunstwerken gemonitord.

Bedragen in € 1.000	2024	2025	2026	2027
Storting onderhoudsfonds	62	62	62	62
<i>Totaal exploitatie</i>	62	62	62	62

Openbare verlichting

Ook het beheer van de openbare verlichting is een taak van de gemeente. Niet alleen heeft de openbare verlichting een functie uit het oogpunt van veiligheid maar ook de esthetische vormgeving krijgt steeds meer aandacht. In Gulpen-Wittem staan ongeveer 2.967 lichtmasten.

Bij de vervanging van de verlichting kiezen we voor duurzame energiezuinige Ledverlichting. Door planmatig onderhoud en vervanging wordt achterstallig onderhoud tegen gegaan en kunnen de laatste ontwikkelingen voor energiezuinige verlichting meegenomen worden. Er is een Beleidsplan Openbare Verlichting 2018-2022 vastgesteld. De daarmee samenhangende investeringen en kosten zijn opgenomen in de navolgende tabel.

Bedragen in € 1.000	2024	2025	2026	2027
kapitaallasten lopende investeringen	8	12	12	12
kapitaallasten gerealiseerde investeringen	52	52	51	50
Onderhoud	114	114	114	114
Energie	50	50	50	50
<i>Totaal exploitatie</i>	224	228	227	226

Er wordt een Beleidsplan Openbare Verlichting 2024 – 2027 voorbereid ter vaststelling. De financiële consequenties worden na vaststelling van het Beleidsplan, via een aparte begrotingswijziging in 2024 of via de Bestuursrapportage 2024 voorgelegd aan de Raad.

Riolen en gemalen

Onder het rioolbeheer valt het onderhoud van de riolen, inspectieputten, rioolgemalen, overstorten en randvoorzieningen. De vervanging en de aanleg van nieuwe voorzieningen rekenen we ook daartoe. In totaal heeft de gemeente ongeveer 178,5 km in beheer. De riolen zijn te onderscheiden in:

	Lengte in km
Hemelwaterriool	33,7
Droogweerriool (= vuilwaterriool)	17,9
Gemengd riool (= hemelwater + vuilwater)	112,5

	Lengte in km
Drainage	1,4
Persleidingen	13,7
totaal	179,2

Daarnaast heeft de gemeente nog 50 gemalen, 23 individuele behandelingen afvalwater (IBA) en 5 bergbezink-voorzieningen. In oktober 2022 wordt het nieuwe Waterprogramma voor de periode 2023 – 2027 vastgesteld. Het plan bevat een investeringsplanning en er zijn bedragen geraamd voor het reguliere onderhoud.

Het onderhoud wordt uitgevoerd conform schema. Geconstateerde schades ca. 5% worden in de daarop volgende jaren gerepareerd dan wel vervangen.

Binnen de planperiode (2023- 2027) van het waterprogramma wordt 14,1 miljoen geïnvesteerd.

Deze investeringen dragen bij aan het beperken van wateroverlast, het realiseren van de Kader richtlijn water doelen, het integraal werken en/ of structurele vervangingen.

Inspecties worden uitgevoerd conform de NEN normen, wateroverlast locaties worden bepaald op basis van stresstesten, de maatregelen ten behoeve van de kader richtlijn water doelen worden bepaald op basis van een ecologische beoordeling in combinatie met het Basis Rioleringsplan (BRP).

Bedragen in € 1.000	2024	2025	2026	2027
kapitaallasten lopende investeringen	240	364	506	555
kapitaallasten gerealiseerde investeringen	844	834	818	808
Onderhoud	304	310	317	323
Energie	63	64	66	67
Bijdrage BsGw	15	16	16	17
Betaalde belastingen	42	42	42	42
Personeelslasten	294	300	306	312
ICT-kosten (riool-gerelateerd)	28	28	29	29
<i>Totaal exploitatie</i>	<i>1.830</i>	<i>1.958</i>	<i>2.100</i>	<i>2.153</i>

De kosten van de riolering verhalen we op de gebruiker met de rioolheffingen. Voor deze heffing verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.

Openbaar groen

De gemeente Gulpen-Wittem is met haar vijfsterren landschap, onderdeel van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Een belangrijk deel van de kwaliteit van dit landschap wordt gevormd door de aanwezigheid van unieke natuurwaarden en een karakteristieke groenstructuur. Vanuit haar positie als Cittaslow-gemeente stuurt Gulpen-Wittem, op het behouden en versterken van een

duurzame leefomgeving in een kwalitatief hoogwaardig landschap. In verband met het huidige biodiversiteitsvraagstuk, de klimaatopgave, de energie- en landbouwtransitie, de woningbouwopgave en het mobiliteitsvraagstuk die allemaal aandacht vragen en allemaal in meer of mindere mate raken aan het groenbeleid van de gemeente, heeft gemeente Gulpen-Wittem besloten haar groenbeleid in 2023 geheel te actualiseren. Op basis van nieuwe areaalgegevens en de afname van de inzetbaarheid van het eigen groenbedrijf, zal het groenbeheer vanaf 2024 grotendeels worden uitgevoerd door derden. Deze integrale en alomvattende aanpak hebben een stijging van de kosten voor het onderhoud van het openbaar groen tot gevolg.

Bedragen in € 1.000	2024	2025	2026	2027
kapitaallasten lopende investeringen	13	13	13	13
kapitaallasten gerealiseerde investeringen	21	21	21	19
Onderhoud	1.561	1.465	1.330	1.330
Brandstofkosten	16	16	16	16
Personeelslasten	526	526	519	518
<i>Totaal exploitatie</i>	<i>2.137</i>	<i>2.041</i>	<i>1.899</i>	<i>1.896</i>

Accommodaties

Als we het over de accommodaties hebben, dan gaat het over het onderhoud en beheer van de gemeentelijke gebouwen. Dit onderhoud wordt zowel planmatig als correctief opgepakt zodat storingen en uitval tot een minimum beperkt blijven. De daarmee samenhangende kosten en investeringen zijn, op basis van de huidige MJOP's 2017 – 2026 opgenomen in de navolgende tabel. We hebben een externe partij ingehuurd die voor ons zowel het correctief als preventief onderhoud, op basis van de vastgestelde meerjaren onderhoudsplannen monitort en tijdig laat uitvoeren. De kosten daarvan bedragen € 72.000 per jaar.

Bedragen in € 1.000	2024	2025	2026	2027
kapitaallasten lopende investeringen		13	13	242
kapitaallasten gerealiseerde investeringen	416	410	404	399
gebouwen beheerder	77	42	42	42
storting onderhoudsfonds	140	140	150	150
belastingen	57	57	57	57
Correctief onderhoud	50	50	50	50
<i>Totaal exploitatie</i>	<i>740</i>	<i>712</i>	<i>716</i>	<i>940</i>

In de 1^e helft van 2024 zullen de nieuw op te stellen Duurzame Meerjaren Onderhoudsplannen (DMJOP) 2023-2032 en de daarmee samenhangende financiële vertaalslag aan de Raad worden voorgelegd.

Buitensportaccommodaties

Naast de gebouwen heeft de gemeente ook de zorg voor buitensportaccommodaties. We hebben 15 natuurgrasvelden, 2 kunstgrasvelden, 6 tennisblokken en 1 tennis oefenkooi. In Gulpen, Mechelen en Wijlre hebben we een voetbalaccommodatie en een tennisaccommodatie en in Slenaken, Eys en Partij hebben we alleen voetbalaccommodaties. Voor de buitensportaccommodaties is in 2017 een Meerjarig onderhoudsplan vastgesteld. Dit meerjarig onderhoudsplan zal zsm herzien moeten worden.

Bedragen in € 1.000	2024	2025	2026	2027
kapitaallasten lopende investeringen	23	41	41	42
kapitaallasten gerealiseerde investeringen	61	60	60	57
Onderhoud	176	178	178	178
Belastingen	16	16	16	16
<i>Totaal exploitatie</i>	<i>276</i>	<i>295</i>	<i>295</i>	<i>293</i>

Samenvatting

In de volgende tabel staan de totale exploitatiekosten van de kapitaalgoederen.

Bedragen in € 1.000	2024	2025	2026	2027
Wegen	1.782	1.923	2.047	2.161
Civiele kunstwerken	62	62	62	62
Openbare verlichting	224	228	227	226
Riolen en gemalen	1.830	1.958	2.100	2.153
Openbaar groen	2.137	2.041	1.899	1.896
Accommodaties	740	712	716	940
Buitensport accommodaties	276	295	295	293
Totaal	7.051	7.219	7.346	7.731

1.2.4 Financiering

In de begroting worden de baten en lasten met elkaar in evenwicht gebracht. Dit evenwicht wordt gemaakt per boekjaar. Het streven is dat de baten in enig boekjaar gelijk zijn aan de lasten. In werkelijkheid vinden er betalingen plaats: inkomsten en uitgaven. Ook al zijn de baten en lasten in het boekjaar gelijk, de inkomsten en uitgaven vinden vaak niet tegelijkertijd plaats. Om het tijdsverschil tussen inkomsten en uitgaven te overbruggen is er behoefte aan financiering. Bij financiering maken we een onderscheid tussen de korte (lees: tot één jaar), en de lange termijn (lees: één jaar of langer). Grofweg gezegd is de financiering op de korte termijn bedoeld om het tijdsverschil tussen de jaarlijkse betalingen en ontvangsten te overbruggen. De financiering op de lange termijn is bedoeld voor de structurele financieringsbehoefte, bijvoorbeeld voor het doen van investeringen. Investerings uitgaven die we nu doen en waarvan we de lasten over meerdere jaren in de toekomst spreiden. Periodiek wordt een financieringsbehoefte opgesteld, aan de hand waarvan de meerjarige rentekosten worden begroot.

Jarenlang was de situatie, dat de Europese Centrale Bank (ECB) de rente systematisch extreem laag hield (ter bevordering van de economie), met zelfs negatieve rente tot gevolg, waardoor over aangetrokken geldleningen zelfs rente (door de gemeente) werd ontvangen. Met name door spanningen in de wereld (ingegeven door de Russische inval in Oekraïne in februari 2022) zijn tekorten o.a. in grondstoffen maar ook in beschikbare arbeid ontstaan, als gevolg waarvan prijzen (vooral van energie en voedsel) oplopen. In het verlengde van deze ontwikkelingen lopen ook de renteniveaus momenteel sterk op, eveneens sinds het eerste kwartaal 2022.

Aangezien onze gemeente een netto-lenende gemeente is, wordt ernaar gestreefd om het vaste deel van de financieringsbehoefte middels langlopende leningen aan te trekken en het fluctuerende deel op te vangen met kortlopende kredieten. Ook is het streven om geen (renteloze) tegoeden aan te houden.

Liquiditeitspositie

Schatkistbankieren

Met ingang van 2013 is het verplicht schatkistbankieren voor gemeenten ingevoerd. Dat houdt in dat gemeenten met ingang van 2014 overtollige middelen bij het Rijk (in 's Rijks schatkist) moeten stallen. Doordat de decentrale overheden hun tegoeden onderbrengen in de schatkist van het Rijk hoeft de Nederlandse Staat minder geld te lenen op de financiële markten, waardoor de overheidsschuld daalt. Zodra de gemeente een substantieel positief saldo op de rekening courant heeft, wordt het saldo geparkeerd op onze rekening bij de schatkist. Aangezien onze gemeente een netto lenende is, wordt ernaar gestreefd om structureel geen tegoeden in 's Rijks schatkist te stallen.

Financiering op de korte termijn

Voor de financiering op de korte termijn maken we gebruik van een rekening courant-faciliteit bij de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Op onze rekening courant mag tot een bedrag ad € 2 miljoen "rood" worden gestaan. Norm voor de structurele financiering op korte termijn is de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5 % van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Rekening houdend met de meerjarenraming bedraagt onze kasgeldlimiet:

bedragen in € 1.000	2024	2025	2026	2027
begrotingstotaal lasten	46.000	47.000	46.700	46.900
kasgeldlimiet 8,5 % (afgerond)	4.000	4.000	4.000	4.000

Dit wil zeggen dat we in 2024 afgerond maximaal € 4 miljoen aan schulden met een looptijd van korter dan één jaar mogen hebben. Indien we structureel (lees: het derde achtereenvolgende kwartaal) een groter tekort hebben, dient een deel hiervan omgezet te worden in een lening met een lange(re) looptijd (consolideren).

Kasgeldlimiet Stappen (1 - 4) (Bedragen x EUR 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottende middelen (+) of netto schuld (-)	Kasgeld- limiet	Ruimte onder de kasgeldlimie t (6a)= (5>4)	Over- schrijving kasgeldlimiet (6a= (5<4)
(1) - (2) = (3)						
3e kwartaal 2022	-€ 4.000	€ 430	-€ 3.570	€ 3.675	n.v.t.	-€ 105
4e kwartaal 2022	-€ 4.333	€ 218	-€ 4.116	€ 3.675	n.v.t.	€ 441
1e kwartaal 2023	-€ 9.081	€ 395	-€ 8.685	€ 3.675	n.v.t.	€ 5.010
2e kwartaal 2023	-€ 11.667	€ 925	-€ 10.742	€ 3.675	n.v.t.	€ 7.067
(5)						
Berekening kasgeldlimiet (5)						
(7)	Begrotingstotaal 2023	€ 43.239				
(8)	Percentage regeling	8,50%				
(5) = (7) x (8)	Kasgeldlimiet		€ 3.675			

Financiering op de lange termijn (opgenomen / aangetrokken gelden)

Financiering op de lange termijn wordt ook "vaste schuld" genoemd. Deze vaste schuld is bedoeld voor het financieren van investeringen. Door een investering verwerft de gemeente een goed dat we een actief noemen. De vaste activa worden over de levensduur afgeschreven. In 2023 heeft de raad opnieuw de termijnen vastgesteld waarop de verschillende vaste activasoorten worden afgeschreven. De afschrijvingen worden als (kapitaal)last opgenomen in de begroting. Aangezien deze bedragen wél lasten zijn, maar géén uitgaven, worden deze in beginsel gebruikt om de vaste schuld af te lossen. Bij nieuw aan te trekken leningen worden de looptijd en het aflossingsschema steeds zo gekozen, dat een grote spreiding in jaarlijkse rente-en aflossingsverplichtingen zorgt voor minimale (herfinancierings-) risico's.

Niet alleen de omvang van de vaste schuld is van belang, ook het deel van de vaste schuld dat in enig jaar afgelost moet worden, danwel aan renteherziening toe is, is van belang. Als in enig jaar de rente herzien wordt van een substantieel deel van de leningen, verandert de rentelast voor de gemeente in dat jaar overeenkomstig. Vooral in een periode met rentestijgingen kan de gemeente daardoor met hogere financiële (rente-)lasten worden geconfronteerd. Om dit te voorkomen is de renterisiconorm ingevoerd. In enig jaar mag het renterisico niet meer zijn dan 20 % van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. In de volgende tabel staat daarvan de berekening.

RENTERISICONORM EN RENTERISICO'S VAN DE VASTE SCHULD				
<i>(Bedragen x EUR 1.000)</i>	2024	2025	2026	2027
Renterisico op vaste schuld	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
1. Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
2a. Aflossingen op opgenomen leningen o/g	-2.224	-2.226	-2.228	-2.230
2b. Aflossingen op verstrekte leningen u/g	60	62	64	66
2. Netto aflossingen (2a - 2b)	-2.164	-2.164	-2.164	-2.164
3. Renterisico op vaste schuld (1 + 2)	-2.164	-2.164	-2.164	-2.164
Renterisiconorm				
4a. Begrotingstotaal	46.045	46.991	46.734	46.914
4b. Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
4. Renterisiconorm	9.209	9.398	9.347	9.383
Toets Renterisiconorm				
4. Renterisiconorm	9.209	9.398	9.347	9.383
3. Renterisico op vaste schuld	-2.164	-2.164	-2.164	-2.164
5. Ruimte(+)/ Overschrijding(-) (4 - 3)	7.045	7.234	7.183	7.219

Uit de tabel blijkt dat we ruimschoots binnen de norm voor het renterisico blijven. Langlopende gelden worden aangetrokken voor een lange rentevaste periode met een grote spreiding in het aflossings-schema. Hierdoor wordt het renterisico zeer beperkt. Onze gemeente kent een ambitieus investeringsprogramma voor de komende jaren. Dit zal gepaard gaan met een aanzienlijke aanvullende financieringsbehoefte. Met het aantrekken van leningen, om in deze financieringsbehoefte te voorzien, wordt (krachtens de wet FiDo) gewacht totdat de realisatie van de investeringen aanstaande is.

Rentelasten en renteresultaat

De gemeente heeft geldleningen opgenomen en betaalt daar rente over. Een deel van die rentelast wordt doorberekend. Wanneer meer rente wordt doorberekend dan er wordt betaald, ontstaat er een (boekhoudkundig) renteresultaat.

Bedragen in € 1.000	2024	2025	2026	2027
Externe rentelasten				
te betalen rente op lopende lange leningen	-598	-552	-506	-460
te betalen rente op nieuwe lange leningen	-311	-407	-503	-523
te betalen rente op kortlopende leningen	-136	-120	-120	-120
	<u>-1.045</u>	<u>-1.079</u>	<u>-1.129</u>	<u>-1.103</u>
Externe rentebaten				
te ontvangen rente op verstrekte leningen	39	37	35	33
	<u>39</u>	<u>37</u>	<u>35</u>	<u>33</u>
(1) saldo rentelasten en rentebaten	-1.006	-1.042	-1.094	-1.070
rente grondexploitaties	0	0	0	0
(2) Doorberekende rente	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Rente over Eigen Vermogen	0	0	0	0
Rente over voorzieningen	0	0	0	0
(3) Rente Eigen Vermogen en Voorzieningen	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
(4) Aan taakvelden toe te rekenen rente (1) - (2) - (3)	-1.006	-1.042	-1.094	-1.070
Aan taakvelden toegerekende rente	<u>1.080</u>	<u>1.307</u>	<u>1.384</u>	<u>1.407</u>
renteresultaat	74	265	290	337

Het is een wettelijke verplichting volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) om de rente toe te rekenen aan de taakvelden met behulp van een (rente)omslag. Het rente omslagpercentage dat we voor de begroting 2024 zullen gebruiken is 1,75 %.

Financiering op de lange termijn (verstreckte / uitgezette gelden)

Door de gemeente worden ook geldleningen verstrekt. Dit gebeurt alleen indien dat ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak noodzakelijk is. Bij de woningcorporaties hebben we nog enkele langlopende geldleningen uitstaan waarvan de hoofdsom op 1 januari 2024 € 679.785 bedraagt. De aflossing van deze leningen verloopt volgens schema. Het gaat hier om leningen die bij de BNG zijn opgenomen en één op één zijn door verstrekt. In 2020 werd een 30-jarige lening ad € 1.258.166 verstrekt aan Enexis; deze lening kent geen jaarlijkse aflossingen, maar wordt per de einddatum ineens geheel afgelost. Tot slot loopt er een lening aan RKMVC waarvan de restantschuld op 1 januari 2024 € 10.000 bedraagt.

De financieringsbehoefte

Het belang van een adequate beheersing van de geldstromen wordt steeds groter, temeer daar de activiteiten van de gemeente complexer worden en de bedragen die hiermee gemoeid zijn groter. Een (periodieke en voortschrijdende) analyse van de bestaande liquiditeitspositie alsook een goed (meerjarig) inzicht in de ontwikkeling hiervan zijn dan ook van groot belang. Hiermee kan tijdig geanticipeerd (en de juiste maatregelen getroffen) worden. Op basis van de geldstromen vanuit de meerjarenbegroting wordt periodiek de meerjarige liquiditeitspositie en daarmee financieringsbehoefte van onze gemeente opgesteld. Naast de rente- en aflossingsverplichtingen op de bestaande leningenportefeuille wordt hierbij rekening gehouden met de geldstromen uit hoofde van voorgenomen investeringen en de reguliere (geprognosticeerde) exploitatie. Voor wat betreft de gemeentelijke investeringen wordt meerjarig rekening gehouden met een 'onderuitputting' van 50 %: deze is gebaseerd op een zeer ambitieus investeringsprogramma, afgezet tegen de ervaringen uit de afgelopen jaren. De navolgende tabel laat de financieringsbehoefte en rentekosten voor de komende jaren van onze gemeente zien.

<i>Prognose liquiditeitsbehoefte 2024 - 2027</i>		<i>afgeleide Rentekosten</i>				
	2023	2024	2025	2026	2027	
Beginsaldo	-9.097.942	-4.000.000	-4.000.000	-4.000.000	-4.000.000	
Kasgeldlimiet	-€ 4.000.000	-€ 4.000.000	-€ 4.000.000	-€ 4.000.000	-€ 4.000.000	
<i>Financieringsbehoefte Begrotingsjaar</i>						
Herfinanciering (Rente & Aflossing) leningen	20.359	-3.488.629	-3.714.231	-4.182.273	-4.485.844	
Gemeentelijke exploitatie	-1.383.295	5.596.950	5.832.761	4.442.944	5.507.477	
Investerings (incl. grondexploitatie)	-923.038	-4.803.050	-7.237.667	-3.735.089	-1.871.300	
Financieringsbehoefte BRUTO	-€ 11.383.916	-€ 6.694.729	-€ 9.119.136	-€ 7.474.418	-€ 4.849.667	
waarvan kort :	-€ 4.000.000	-€ 4.000.000	-€ 4.000.000	-€ 4.000.000	-€ 4.000.000	
rentepercentage:	3,85%	3,40%	3,00%	3,00%	3,00%	
Rente kortlopende leningen	-€ 162.500	-€ 136.000	-€ 120.000	-€ 120.000	-€ 120.000	
waarvan lang (10 jaar lineair dalend) :	-€ 7.383.916	-€ 2.694.729	-€ 5.119.136	-€ 3.474.418	-€ 849.667	
rentepercentage:	3,80%	2,75%	2,75%	2,75%	2,75%	
Rente nieuwe langlopende leningen	-€ 140.294	-€ 303.612	-€ 379.288	-€ 454.942	-€ 460.073	
Rente u.h.v. bestaande leningen	-€ 643.723	-€ 598.030	-€ 552.123	-€ 506.227	-€ 460.264	
Totale Rente per jaar	-€ 946.517	-€ 1.037.642	-€ 1.051.411	-€ 1.081.169	-€ 1.040.337	

Ten aanzien van de financieringsbehoefte is er een keuze tussen het aantrekken van (middel-) lange en / of kortlopende leningen, waarbij door de wetgever kaders worden gesteld door middel van de kasgeldlimiet respectievelijk de renterisiconorm.

Het EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de collectieve sector (Rijk, medeoverheden en sociale fondsen). In het Verdrag van Maastricht (1992) is afgesproken dat het EMU-tekort van een land maximaal 3% BBP (bruto Binnenlands product) mag bedragen. Hierbij is gebruik gemaakt van definities en conventies van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen (ESR 1995). Deze definities bepalen wat het EMU-saldo en het EMU-tekort van de gehele overheid is: Rijk, Sociale Fondsen en overige publiekrechtelijke lichamen (lokale overheid). In de volgende tabel is de berekening gemaakt van het EMU-saldo van onze gemeente. Zoals uit vorenstaande berekening blijkt, is alleen sprake van een minimale overschrijding in 2024 ten opzichte van de voor de gemeente Gulpen-Wittem geldende referentiewaarde.

Bedragen in €* 1.000	2024	2025	2026	2027
exploitatiesaldo vóór toevoeging aan cq onttrekking uit reserves	€ 581	€ 3.137	€ 1.342	€ 2.161
+ afschrijvingen ten laste van exploitatie	€ 2.382	€ 2.696	€ 3.101	€ 3.346
+ dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	-€ 303	-€ 303	-€ 316	-€ 323
- onttrekkingen aan voorzieningen ten gunste van de exploitatie	€ 211	€ 164	€ 162	€ 74
- bruto investeringsbedragen beleidplan 2024-2027	-€ 5.021	-€ 7.455	-€ 3.728	-€ 1.864
- boekwinst desinvesteringen vaste activa	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
- uitgaven aankoop grond en uitgaven bouw- en woonrijp maken	-€ 8	-€ 8	-€ 8	-€ 8
+ opbrengst verkoop grond	€ 225	€ 225	€ 0	€ 0
= berekend EMU-saldo	-€ 1.932	-€ 1.544	€ 554	€ 3.388
Begrotingstotaal lasten	€ 46.045	€ 46.991	€ 46.734	€ 46.914
referentiewaarde	-€ 1.842	-€ 1.880	-€ 1.869	-€ 1.877

1.2.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf geven wij de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering voor 2024 weer. Daarbij gaan we uit van een brede definitie van bedrijfsvoering : de wijze waarop we onze organisatie hebben ingericht om de doelstellingen zo effectief en efficiënt mogelijk te realiseren.

Gulpen-Wittem als werkgever

We ervaren in 2023 sterk de gevolgen van de overspannen arbeidsmarkt en de positie van gemeenten daarin, dit zal ook in 2024 niet veranderen. De Raad van State (RvS) wees er vorig jaar al op dat de krapte in de arbeidsmarkt de aanpak van maatschappelijke opgaven bedreigt, met mogelijk grote gevolgen voor de welvaart. De loonstijging van gemiddeld 9,1% van het afgelopen jaar bevestigt dat de modellen die de kabinetsbijdrage voor de loonruimte bepalen, indirect ook voor gemeenten, niet meer voldoen aan de behoeften van de veranderende arbeidsmarkt en aan vernieuwing toe zijn.

Werkgevers in bijna alle branches en dus ook bij de overheid hebben steeds meer moeite om vacatures kwalitatief goed ingevuld te krijgen en zittende medewerkers te behouden. Het verloop van personeel bij de gemeente Gulpen-Wittem is relatief groot (afgelopen jaar hebben 18 medewerkers de organisatie verlaten en zijn er 19 nieuwe medewerkers aangetrokken peildatum 17 augustus 2023). Het behouden van personeel wordt steeds moeilijker. Het vinden, boeien, vitaal houden en binden van onze medewerkers is onze topprioriteit voor 2024. Vandaar dat we gericht gaan inzetten op de volgende thema's in 2024 :

Arbeidsvoorwaarden

In 2023 hebben we een pakket aan secundaire arbeidsvoorwaarden opgesteld die per 1 januari 2024 geïmplementeerd kunnen worden. Dit om de aantrekkelijkheid van de gemeente Gulpen-Wittem als werkgever te vergroten. Hierin is onder andere een vergoeding reiskosten woon-werkverkeer opgenomen aangezien we hier direct onze positie op de arbeidsmarkt mee verbeteren. In de begroting 2023 is vanaf 2024 € 150.000 structureel voor opgenomen ten behoeve van het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden.

Arbeidsmarktcommunicatie en onboarding

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het binnenhalen en behouden van goede medewerkers onze topprioriteit in 2023 en 2024. Bijna de helft van de Limburgse werkgevers kampt in 2023 volgens het CBS met moeilijk of niet vervulbare vacatures. Wij zijn daar helaas geen uitzondering op. Sommige projecten stagneren omdat er gewoon geen geschikte mensen voor te vinden zijn, soms kunnen we ze wel inhuren via gespecialiseerde bureaus, maar daar staan dan wel extra kosten tegenover. Om onze aantrekkingskracht te vergroten, hebben we onze arbeidsvoorwaarden geoptimaliseerd. Ook in 2024 heeft het versterken van onze positie op de arbeidsmarkt nog steeds topprioriteit. We hebben in 2023 ons aanvalsplan arbeidsmarkt gelanceerd. Dit behelsde o.a. de tijdelijke inzet van een professioneel recruitment bureau en het aanstellen van een P&O Adviseur die gespecialiseerd is in recruitment.

Zodoende zijn we er in 2023 in geslaagd om de meeste vacatures in te vullen. Ons unique selling point is volgens onze medewerkers en sollicitanten de informele cultuur, de leuke sfeer binnen de teams en de inhoudelijk interessante werkzaamheden. Iets dat we graag willen vasthouden en reden waarom dat we in 2024 nog meer gaan inzetten op organisatie- en teambuildingsactiviteiten.

Verder gaan in 2024 proactief aan de slag met het werven en inzetten van traineeships en stagiaires. Per 2024 beschikken wij ook over een nieuw onboardingsprogramma om medewerkers beter te begeleiden en in te werken binnen de complexe wereld van een gemeente. Dit is met name van belang gezien het groeiende aantal nieuwe medewerkers zonder gemeentelijke ervaring.

MTO/vergroten werkgeluk/beleving medewerkers

We willen graag de leukste werkgever in de regio zijn en daar hebben we in 2023 de eerste aanzet voor gegeven door het houden van een medewerkers tevredenheidsonderzoek (MTO).

Voornaamste aandachtspunt dat door medewerkers genoemd werd in het MTO waren een te hoge werkdruk en niet meer bij het takenpakket passende arbeidsvoorwaarden. In 2023 zijn we zowel op organisatie als op teamniveau met de resultaten aan de slag gegaan. Onze secundaire arbeidsvoorwaarden zijn inmiddels aangepast en we zetten op diverse fronten (zie overige punten) in op het verminderen van werkdruk en het vergroten van het werkplezier.

In 2024 gaan we samen verder met de uit het MTO opgehaalde informatie en zetten we verdere stappen naar een meer open, transparante en lerende organisatie waar medewerkers graag willen komen en blijven werken. Medio 2026 is een volgend MTO gepland om onze inspanningen te evalueren.

Invoering Omgevingswet/organisatie ontwikkeling

Onze organisatie is voortdurend in ontwikkeling om de kansen en bedreigingen die op ons pad komen het hoofd te bieden. Ook in 2024 hebben we de nodige uitdagingen. Zo wordt op 1 januari 2024 de omgevingswet ingevoerd. Dit heeft een enorme impact op onze werkprocessen met name binnen de teams Omgeving en VTH. We hebben in 2023 de nieuwe werkprocessen, de daaruit voortvloeiende taken en competenties die daar bij horen omschreven. In 2024 gaan we experimenteren met deze input en deze zo nodig nog bijstellen om uiteindelijk te komen tot een definitieve nieuwe werkwijze en inrichting van onze organisatie.

In 2024 gaan we ook organisatie breed verder met het meer structureren van werkprocessen, het verbeteren van de onderlinge samenwerking en het vergroten van het persoonlijk leiderschap/zelf organiserend vermogen van onze medewerkers.

Verzuim / arbeidsomstandigheden / gezondheidsbeleid

Het ziekteverzuim was in Nederland in 2023 met 5,7% in het eerste kwartaal nog historisch hoog. Dit zien we ook in onze eigen verzuimcijfers terug. Ons verzuim was hoog in 2022 8,76% maar er lijkt in 2023 wel een daling te zijn ingezet naar op dit moment 7,79% (peildatum 17-8-2023). We hebben bij Gulpen-Witterm met name langdurig verzuim. Daarnaast hebben we ook mensen die in hun derde ziektejaar zitten en dan nog steeds op ons verzuimpercentage drukken. In een kleine organisatie als de onze heeft 1 zieke meer of minder natuurlijk wel meteen effect op het percentage. We gaan in 2024 aan de slag met de aandachtspunten die naar voren kwamen uit het Medewerkers Tevredenheidsonderzoek waarvan het belangrijkste punt de ervaren hoge werkdruk

was. Dit gaan we doen we door pro-actiever aan de slag te gaan met verzuimpreventie, het bevorderen van vitaliteit en het verlagen van de ervaren werkdruk door het verminderen van de regeldruk, jobcarving, het voeren van "goede gesprekken" en het maken van duidelijke werkafspraken.

Talent ontwikkeling / scholing / duurzame inzetbaarheid

Door de invoering van "het goede gesprek" eind 2022 wordt er gericht ieder jaar stil gestaan bij de opleidingsbehoefte c.q. noodzaak van de individuele medewerker.

In 2024 willen we naast de mogelijkheden die we nu bieden voor individuele opleidingen gaan inzetten op het aanbieden van in company trajecten op het gebied van bestuurskunde, AVG, Integriteit, Persoonlijk leiderschap, Energiemanagement, Vitaliteitsworkshops en Digitale vaardigheden. Op die manier kunnen we laagdrempelig meer mensen laten deelnemen aan trainingen met lagere kosten.

Informatievoorziening en automatisering

Net als in de voorgaande jaren blijft het de komende periode uitdagend om de noodzakelijke ontwikkelingen af te stemmen op de intern beschikbare capaciteit. ICT-ontwikkelingen en wettelijke verplichtingen volgen elkaar in een toenemende hoeveelheid en tempo op en zorgen voor een omvangrijk en almaar groeiend projectenportfolio. Er worden voortdurend keuzes in het portfolio gemaakt op basis van prioritering. In de huidige complexe arbeidsmarktomstandigheden is het vinden en behouden van medewerkers die succesvol in dit speelveld kunnen opereren geen sinecure. De beschikbare veranderkracht en daarmee de voortgang van noodzakelijke en belangrijke ICT-projecten staat hierdoor onder druk. Er zijn afgelopen jaar versterkingen middels vacature-invulling gerealiseerd, echter door interne en externe veranderingen is nog steeds onzeker of noodzakelijke versterkingen door vacature-invulling kunnen worden bereikt. De intern beschikbare capaciteit is leidend voor de fasering en progressie van de automatiseringsprojecten en -activiteiten. Dit is tevens van toepassing op de invulling van nieuwe wettelijke verplichtingen en het doorvoeren van verbeteringen vanuit audits die worden uitgevoerd op de al geldende wettelijke verplichtingen.

Beschikbaarheid en toekomstbestendigheid informatielandschap

We werken continu aan de beschikbaarheid en toekomstbestendigheid van ons informatielandschap. We verbeteren de (digitale) dienstverlening naar onze burgers. Daarbij zoeken wij actief naar samenwerking met (regionale) partners. Daarnaast bieden aan- of inbestedingen ons de kans om de stap te maken naar de meest recente stand van de techniek en onderliggende werkprocessen te optimaliseren en efficiënter te maken. Een belangrijk deel van het project voor 2023 is doorgeschoven naar 2024 zijnde het voorbereiden van de gemeentelijke ICT infrastructuur op een migratie naar een nieuwe leverancier/partner en zal derhalve in 2024 verder plaatsvinden. Daarnaast wordt vanuit het verbeterplan "Maatregelen verbeteren kwaliteit archief & informatiebeheer 2022-2025" gewerkt aan noodzakelijke verbeteringen op informatiebeheer.

Digitale veiligheid

Als gemeente zijn we bronhouder en hoeder van belangrijke data van onze inwoners en ondernemers. We volgen in dit verband nauwgezet de richtlijnen uit de Baseline Informatieveiligheid

Overheid (BIO). De dreiging die vanuit externe actoren op de gemeente afkomt neemt toe. Het is daarom cruciaal dat we de beveiliging van onze informatiesystemen, zowel fysiek als digitaal, blijvend op een hoog niveau houden. Het afgelopen jaar zijn flinke vernieuwingen gerealiseerd, o.a. in de vorm van nieuwe werkplekken voor de interne organisatie. Voor de nabije toekomst voorzien we een toename van het werken met op de cloud gebaseerde systemen. De komende jaren blijft het veilig op orde brengen en houden van het gemeentelijke informatielandschap dan ook een speerpunt van beleid.

Voldoen aan wettelijke verplichtingen

Een aantal nieuwe wetten, waaronder de Wet Open Overheid (Woo), de Wet Digitale Toegankelijkheid, de Wet Elektronische Publicaties (WEP), de Omgevingswet, Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) zijn de afgelopen periode van kracht geworden en bevinden zich in verschillende fases van implementatie.

Op archiefgebied wordt aan de hand van het verbeterplan "Maatregelen verbeteren kwaliteit archief & informatiebeheer 2022-2025" gewerkt aan de modernisering van het gemeentelijke informatiebeheer. Daarnaast zal ingevolge de jaarlijkse ENSIA Audit, waarvan de eisen vanuit de BIO verder wordt verzaamd, worden gebouwd aan verhoging van de informatieveiligheid en een verdere professionalisering van de interne processen.

Digitale doorontwikkeling

Ook in 2024 faciliteren we de digitale doorontwikkeling van de interne organisatie. We sluiten slim aan bij verplichte autonome en (wettelijke) ontwikkelingen. We werken hierbij steeds meer data-gedreven, op basis van actuele, transparant verkregen gegevens. Hierdoor verstevigen we onze grip op de interne werkprocessen en voorzien we management, college en raad van relevante stuurinformatie waarop zij hun uitvoerende en controlerende taak kunnen baseren.

Daarmee werken we aan een kwalitatief hoogstaande basis. 'De basis op orde' betekent primair: het bouwen van een veilig en solide fundament vanuit waar gestructureerd aan verbetering kan worden gewerkt. De klant- en werkprocessen die door team informatie worden gefaciliteerd betreffen informatie-technisch gezien het grondwerk van de gemeente. Toekomstige doorontwikkelingen moeten stevig verankerd zijn in een kwalitatief hoogstaande basis van gegevenssets en werkprocessen binnen deze werkvelden. De komende jaren blijft het veilig op orde brengen en houden van het gemeentelijke informatielandschap een speerpunt van de onze organisatie.

Implementatie en kwaliteitsverbetering basisregistraties

Vanuit onze vastgestelde informatie- en GEO-visie worden concrete stappen gezet om de toekomst van de gemeentelijke GEO-basisadministraties in Gulpen-Wittem op een duurzame en kwalitatieve wijze te borgen. Het jaar 2024 zal in teken staan van doorontwikkeling van de relatie en integratie met de gemeenschappelijke regeling Het Gegevenshuis.

Financiën

Deze begroting is tot stand gekomen door het Zero Based Begroting principe. In 2024 gaan we verder met het doorontwikkelen van de Planning en Control producten dit in samenspraak met de werkgroep planning en control.

Communicatie

In de huidige netwerk- en informatiesamenleving zijn mensen mondiger en zelfstandiger dan ooit. De hiërarchische benadering waarbij de organisatie bepaalt hoe en wat er gebeurt, wordt niet meer geaccepteerd. De organisatie wil dit zelf ook niet. Mensen willen meepraten, betrokken worden en zich gehoord voelen. Dat geldt zowel voor de medewerkers van de Gemeente Gulpen-Wittem als voor de inwoners, ondernemers, bezoekers en andere stakeholders van de gemeente Gulpen-Wittem. Als gemeente nemen we dit serieus en betrekken we de omgeving bij het vormen van plannen en/of het maken van beleid. Dat doen we al heel wat jaren, zowel met zelfsturing als met burgerparticipatie. Dat laatste was niet altijd goed doordacht. Daarom hebben wij nu duidelijke kaders en afspraken vastgelegd in een burgerparticipatiebeleid. Hiermee bieden we bestuurders en medewerkers handvatten om tot weloverwogen keuzes te komen. Ook geven we meer eenduidigheid in de manier waarop we die keuzes maken. In 2024 gaan we verder met dit participatiebeleid. Medewerkers krijgen opleidingen en we gaan leren van de praktijk. Ook ontwikkelen we de participatie-instrumenten door, die dat ondersteunen. Onder het motto 'communicatie is van ons allemaal' communiceert én participeert iedereen in de organisatie; niet alleen met elkaar maar vóóral ook met de buitenwereld. Daarom is het belangrijk dat communicatie en participatie op alle niveaus in de organisatie aandacht krijgen. Dit vraagt om urgentiebesef en eigenaarschap. Daar is in 2024 onze aandacht op gericht: het nog communicatiever en participatiever maken van de organisatie. Met bewustmaking, proactieve benadering vanuit het team Communicatie en Participatie en verankering hiervan in werkprocessen. Naast aandacht voor planmatige en doelmatige communicatie en participatie blijven we bijzondere aandacht besteden aan de inhoud: die moet begrijpelijk en toegankelijk zijn, voor iedereen!

Juridische Zaken

Ook in 2024 wordt er ingezet op praten in plaats van procederen. Verder ligt de focus ook dit jaar op in een zo vroeg mogelijk stadium van het proces meedenken en adviseren om zo de integraliteit van dossiers te bevorderen en, waar mogelijk, juridische procedures te voorkomen. Zorgdragen voor de juridische kwaliteitszorg in de meest ruime zin van het woord en het verlenen van ondersteuning bij én het voeren van juridische procedures is eveneens een belangrijk onderdeel.

De komende jaren blijven in het teken staan van verandering. Daarbij kan gedacht worden aan de alle nieuwe wetgeving waaronder de invoering van de Wet Open Overheid (WOO) en de Omgevingswet. Met name deze laatste ontwikkelingen gaan gepaard met vergaande digitalisering. Bij dit alles is van belang dat de juridische kwaliteit van onze producten en dienstverlening gewaarborgd blijft. Dit vergt extra tijd en inzet.

Overhead

Onder de kosten van overhead (taakveld 0.40) hebben wij de kosten opgenomen, die conform het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) niet direct toe te rekenen zijn aan de taakvelden en activiteiten. Op dit punt zijn de wettelijke voorschriften dus leidend. Overhead bestaat volgens het BBV in elk geval uit:

- Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch);
- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- P&O / HRM. Het betreft salarisadministratie;

- Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- Interne en externe communicatie; met uitzondering van klantcommunicatie (KCC);
- Juridische zaken;
- Informatievoorziening en automatisering (ICT);
- Facilitaire zaken en Huisvesting;
- Documentaire Informatievoorziening (DIV);
- Managementondersteuning primair proces.

Cijfers over bedrijfsvoering thema's

De gemeentelijke bedrijfsvoering heeft een onmisbare en ondersteunende functie bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken. Op basis van enkele indicatoren willen we onze bedrijfsvoering ook objectief de maat nemen om op basis daarvan mogelijke verbetergebieden te verkennen. Deze indicatoren zijn:

- Formatie-ontwikkeling
- Ziekteverzuim
- Externe inhuur
- Salariskosten personeel
- Salariskosten Bestuur, raad en griffie

Externe inhuur (medewerkers van het Groenbedrijf voor het onderhoud van de buitenruimte, het tijdelijk invullen van vacature ruimte en het vervangen van langdurige zieken)

In €	2024	2025	2026	2027
Begroot	1.537.230	1.475.526	1.478.192	1.481.157

Salariskosten (exclusief griffie, bestuur en raad)

In €	2024	2025	2026	2027
Begroot	10.876.000	10.933.224	10.961.469	10.987.932

Wedde en vergoedingen Raad, bestuur en griffie

In €	2024	2025	2026	2027
Begroot	941.015	941.015	941.015	941.015

1.2.6 Verbonden Partijen

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, bestuurlijke en financiële betrokkenheid bij samenwerkingsverbanden, de zogenaamde verbonden partijen, waarin onze gemeente participeert. Verbonden partijen zijn instellingen waarin de gemeente bestuurlijk en / of financieel een belang heeft. Onder bestuurlijk belang verstaan we dat de gemeente zeggenschap heeft, bijvoorbeeld als een wethouder, een raadslid of een ambtenaar zitting heeft in het bestuur of namens de gemeente zijn stem uitbrengt. Met een financieel belang bedoelen we dat de gemeente aansprakelijk is bij het niet-nakomen van verplichtingen door de partij of als de gemeentemiddelen ter beschikking heeft gesteld die zij kwijt is bij faillissement van de partij. Verbonden partijen hebben verschillende rechtsvormen, deze rechtsvormen kunnen zijn NV, BV, gemeenschappelijke regeling, stichting of vereniging.

Naast het bestuurlijk én financieel belang is ook kenmerkend aan een verbonden partij dat zij een publiek belang behartigt. Daarnaast dient de gemeente bij een opheffing of een faillissement van een verbonden partij een nieuwe instelling te zoeken die dezelfde activiteiten en prestaties levert met dezelfde doelstelling.

In de raadsvergadering van 28 juni 2018 is de Nota verbonden partijen 2018 door de raad vastgesteld. In de Nota verbonden partijen staat het meerjarig kader voor het beleid aangaande participaties en de bestuurlijke vertegenwoordiging bij verbonden partijen. De gemeente kent de volgende verbonden partijen, waarvoor de GR'en in navolgend overzicht de bijdragen door de gemeente worden aangegeven:

Gemeenschappelijke regelingen:

1. Reinigingsdiensten RD4 (RD4)
2. Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)
3. Omnibuzz
4. Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)
5. Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL)
6. RUD Zuid-Limburg (RUD)
7. Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
8. Het Gegevenshuis

Naam G.R.	Bijdrage 2023	Bijdrage 2024	Bijdrage 2025	Bijdrage 2026	Bijdrage 2027
RD4	€ 1.495.599	€ 1.736.989	€ 1.860.500	€ 1.898.000	€ 1.937.000
GGD	€ 807.502	€ 842.408	€ 810.872	€ 830.633	€ 861.158
Omnibuzz	€ 392.489	€ 411.798	€ 435.353	€ 458.546	€ 473.705
WOZL / WSP	€ 1.917.376	€ 1.748.278	€ 1.645.758	€ 1.549.774	€ 1.405.776
VRZL	€ 1.243.084	€ 1.355.131	€ 1.401.694	€ 1.443.943	€ 1.486.236
RUD	€ 165.423	€ 202.933	€ 197.933	€ 197.933	€ 197.933
BsGW	€ 257.000	€ 242.000	€ 251.000	€ 260.000	€ 266.000
Het Gegevenshuis	€ 197.940	€ 198.300	€ 199.431	€ 209.203	€ 219.454

Vennootschappen en coöperaties:

9. NV Bank Nederlandse Gemeenten
10. NV Bodemzorg Limburg
11. NV Vrijtijdscentrum Gulpen
12. NV Waterleiding Maatschappij Limburg
13. Enexis holding NV
14. Claim staat Vennootschap BV

1. Reinigingsdiensten Rd4

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-22: € 4.027.084 Eigen vermogen 31-12-22: € 2.494.718
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-22: € 38.832.517 Vreemd vermogen 31-12-22: € 40.447.785
Netto resultaat verbonden partij na VpB	Bedrijfsresultaat 2021: € 1.666.558 Bedrijfsresultaat 2022: -/- € 496.695

Ondernemingsvorm:	Gemeenschappelijke Regeling
Taakveld	7.3 – Afval
Vestigingsplaats	Heerlen
Doelstelling	De Gemeenschappelijke Regeling Rd4 verzorgt voor de gemeente Gulpen-Wittem de inzameling en verwerking van afvalstromen. Daarnaast beheert Rd4 de milieuparken, verzorgt de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidsbestrijding. Verder adviseert Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Uitvoering van de wettelijke afvalzorgplicht.
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen Bestuur (GR) / Aandeelhouder (NV)
Financieel belang	De totale bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling wordt berekend op basis van de afgenomen producten per deelnemende gemeente. De Bijdrage bestaat uit 2 delen het vaste deel op basis van inwoneraantallen en een variabel deel op basis van afvalhoeveelheden. De begrote bijdrage voor 2024 bedraagt: € 1.786.636. Er is sprake van een verhoging (19,5 %) van de bijdrage met € 290.487 ten opzichte van de bijdrage in 2023 (€1.496.149). Daarnaast heeft de gemeente Gulpen-Wittem 1.447 aandelen in de Rd4 NV met elk een nominale waarde van € 4,54 per aandeel.
Deelnemende partijen	De gemeenten Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Beekdaelen, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.
Activiteiten en prestaties	Sedert de oprichting van Rd4 in 1998 is er in de Rd4-gemeenten geïnvesteerd in een hoogwaardig voorzieningenniveau. De burgers van de deelnemende gemeenten in RD4 kunnen gebruik maken van breng- (straatvoorzieningen en milieuparken) en haalvoorzieningen (kringloop, grofvuil, snoeiafval, en alternerende inzameling verpakkingsafval, restafval en GFT).
Beleidsvoornemens	Speerpunten voor 2024 zijn verdergaande communicatie- (bijv. implementatie nieuwe App) en motivatie- projecten om afvalscheiding verder te stimuleren conform de gestelde ambities in het Grondstoffenplan 2022-2026.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen voorziene omstandigheden

Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Continuïteit
Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden en kosten van liquidatie. Schommelingen in de tarieven voor de secundaire grondstoffen (papier en metaal) kunnen een positief, maar zeer zeker ook een negatief effect hebben op de begroting.

2. Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-22: € 2.196.193 Eigen vermogen 31-12-22: € 148.781
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-22: € 39.117.544 Vreemd vermogen 31-12-22: € 36.190.680
Financieel resultaat verbonden partij	Bedrijfsresultaat 2021: € 216.616 Bedrijfsresultaat 2022: -/- € 1.697.412

Ondernemingsvorm:	Gemeenschappelijke regeling
Taakveld	1.1 Crisisbeheersing en brandweer 1.2 Openbare orde en Veiligheid 2.2 Parkeren 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Wijkteams 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ 7.1 Volksgezondheid
Vestigingsplaats:	Heerlen
Doelstelling	De GGD is een belangrijke partner in de realisatie van het gezondheidsbeleid. In het regionaal gezondheidsbeleid is vastgelegd dat het doel is om de levensverwachting in Zuid-Limburg te brengen naar het Nederlands gemiddelde en hierbij in de periode 2016-2025 zichtbaar in te lopen op bestaande achterstanden op het gebied van gezondheid en participatie ten opzichte van de rest van het land. Via de programmalijnen GGD, Acute Zorg en Veilig Thuis wordt invulling aan het beleid gegeven.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Zorgdragen voor publieke gezondheid, toezicht op de kwaliteit WMO, Veilig Thuis, ambulancezorg, GHOR, vangnetfunctie en crisiszorg verslaafden, dak- en thuislozen, sociaal medische advisering.
Bestuurlijk belang	de burgemeester is lid van een tweetal bestuurlijke adviescommissies m.b.t. de GGD; wethouder Derksen is lid van de financiële commissie.
Financieel belang	De gemeente Gulpen-Wittem doet een jaarlijkse bijdrage op basis van een verdeelsleutel (aantal inwoners) voor de basisproducten en is opgenomen in het staatje aan het begin van deze paragraaf.
Deelnemende partijen	Alle 16 gemeenten van de regio Zuid-Limburg.
Activiteiten en prestaties	Het dienstverleningspakket van de GGD Zuid Limburg bestaat uit de volgende diensten: <ul style="list-style-type: none"> - Infectieziektebestrijding - Seksuele gezondheid - Hygiëne en inspectie - Medische milieukunde - Publieke gezondheid - Sociaal medische advisering - Openbare geestelijke gezondheidszorg - Forensische geneeskunde

	<ul style="list-style-type: none"> - Jeugdgezondheidszorg - Regionale ambulancevoorziening - Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) - Veilig Thuis
Beleidsvoornemens	<p>De ambitie van het regionale gezondheidsbeleid 'Zuid springt eruit: Zuid-Limburg zet nieuwe trend in gezondheid' is de leidraad voor het beleid van de GGD in de periode 2020-2023. Voor de periode 2024-2027 zal een nieuw regionaal gezondheidsbeleid worden opgesteld. Gezien de ontwikkelingen rondom de Specifieke Uitkering (SPUK) Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de SPUK Integraal Zorgakkoord (IZA) is ervoor gekozen om dit pas in 2024 op te stellen en vast te laten stellen door de 16 Zuid Limburgse gemeenten. Tevens zal in 2024 een (kern)taken discussie plaatsvinden. Het AB van de GGD heeft ingestemd met het meerjarenbeleidsplan 2024-2027. Naar aanleiding van het vastgestelde meerjarenbeleidsplan 2024-2027 is het dienstverleningspakket GGD Zuid Limburg geactualiseerd en de begroting 2024 bijgesteld.</p>
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen voorziene veranderingen
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Continuïteit
Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	<p><u>Weerstandsvermogen</u></p> <p>De algemene reserve van de GGD dient volgens de gemeenschappelijke regeling minimaal 6% van de exploitatielasten van enig jaar te zijn. Een aantal van de gekwantificeerde risico's heeft een structureel karakter, terwijl een belangrijk deel van de weerstandscapaciteit een incidenteel karakter heeft (75% van de weerstandscapaciteit). Het weerstandsvermogen van de GGD is in 2022 als ruim onvoldoende te classificeren.</p> <p>JGZ heeft geen weerstandscapaciteit (geen algemene reserve). Hierdoor is met de bestaande risico's binnen JGZ het weerstandsvermogen als ruim onvoldoende te classificeren.</p> <p>Veilig Thuis heeft geen weerstandscapaciteit (geen algemene reserve). Hierdoor is met de bestaande risico's binnen VT het weerstandsvermogen als ruim onvoldoende te classificeren.</p> <p>Het weerstandsvermogen van de Acute Zorg is als gevolg van de overgang en de daarmee samenhangende verplichtingen als onvoldoende te waarderen. Echter het weerstandsvermogen van de RAV Limburg is ruim voldoende.</p> <p>De algemene reserve van de GGD, JGZ, de Acute Zorg en Veilig Thuis zijn strikt gescheiden waardoor het weerstandsvermogen niet als geheel gewaardeerd kan worden. Het weerstandsvermogen staat derhalve bij de GGD, JGZ en Veilig thuis onder druk, echter de deelnemende gemeenten staan als eigenaar garant voor de gehele</p>

	<p>GGD Zuid Limburg. De verwachting is dat dit ook de komende jaren zo zal blijven gezien het feit dat het Algemeen Bestuur, in afwijking van de Gemeenschappelijke regeling, heeft besloten geen financiële reserve aan te vullen tenzij dit kan vanuit positieve jaarresultaten.</p> <p><i>Verliesbijdrage naar rato inwonertal</i></p> <p>Door de deelnemende gemeenten is gekozen om geen weerstandsvermogen op te bouwen bij de GGD. Mogelijke verliesbijdragen worden naar rato inwoneraantal door de gemeenten gedragen.</p>
--	---

3. Omnibuzz

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-22: € 4.241.986 Eigen vermogen 31-12-22: € 4.421.663
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-22: € 3.625.799 Vreemd vermogen 31-12-22: € 1.977.411
Financieel resultaat verbonden partij	Bedrijfsresultaat 2021: € 2.885.894 Bedrijfsresultaat 2022: € 3.382.235

Ondernemingsvorm:	Gemeenschappelijke regeling
Taakveld	6.6 – Maatwerkvoorzieningen (WMO)
Vestigingsplaats:	Sittard
Doelstelling:	Het zorgdragen voor het vervoer van klanten met een beperking, die een beroep doen op de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en stapsgewijs te groeien naar verschillende vormen van gemeenschappelijk doelgroepenvervoer (WMO vervoer begeleiding, leerlingenvervoer).
Openbaar belang dat wordt behartigd	Het aanbieden van een service op het gebied van vervoer in het algemeen en meer in het bijzonder voor aangepast vervoer.
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen Bestuur
Financieel belang	De totale gemeentelijke bijdrage is opgebouwd uit twee delen: de werkelijke vervoerskosten, en de bedrijfskosten op basis van het inwonersaantal en het aantal pashouders in de gemeente. De begrote bijdrage meerjarig is: In 2024: € 411.798 In 2025: € 435.353 In 2026: € 458.546 In 2027: € 473.705
Deelnemende partijen	32 Limburgse gemeenten (behalve Mook en Middelaar) als deelnemende Limburgse gemeenten.
Activiteiten en prestaties	Naast de producten collectief en individueel vervoer voor de reiziger, draagt Omnibuzz ook zorg voor de klantenservice, de administratie van klanten, de Taxipoints en de informatievoorziening.
Beleidsvoornemens	Het kantelen van vervoer en gebruik van openbaar vervoer stimuleren, efficiënter doelgroepenvervoer en investeren in een slimme organisatie.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Continuïteit
Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden en kosten van liquidatie.

4. Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-22: € 871.000 Eigen vermogen 31-12-22: € 646.000
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-22: € 7.135.000 Vreemd vermogen 31-12-22: € 10.841.000
Financieel resultaat verbonden partij	Bedrijfsresultaat 2021: € 789.000 Bedrijfsresultaat 2022: € 570.000

Ondernemingsvorm:	Gemeenschappelijke regeling																														
Taakveld:	6.4 – Begeleide Participatie																														
Vestigingsplaats:	Heerlen																														
Doelstelling	Het Werkvoorzieningsschap OZL is de bestuurlijke eenheid die in deze regio voorziet in en het bieden van passende werkgelegenheid en arbeidsrevalidatie voor ingezetenen, die blijkens een door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) afgegeven her- of indicatiebeschikking uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. Daarnaast geven zij uitvoering aan de door de deelnemende gemeenten opgedragen werkzaamheden in het kader van de Participatiewet.																														
Openbaar belang dat wordt behartigd	Uitvoering van de wettelijke taak in het kader van de oude Wet Sociale Werkvoorziening en de Participatiewet.																														
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen Bestuur																														
Financieel belang	De bijdrage voor het Werkvoorzieningsschap OZL wordt gedragen door de deelnemende gemeenten en berekend op basis van een verdeel-sleutel. De begrote bijdrage meerjarig voor WOZL/WSP is: <table border="1" data-bbox="571 1243 1449 1527"> <thead> <tr> <th></th> <th>Financiering</th> <th>Aandeel WSP</th> <th>Rijkssubsidie</th> <th>Totaal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>In 2023:</td> <td>60.020</td> <td>89.674</td> <td>1.767.681</td> <td>1.917.376</td> </tr> <tr> <td>In 2024:</td> <td>56.196</td> <td>64.679</td> <td>1.627.403</td> <td>1.748.278</td> </tr> <tr> <td>In 2025:</td> <td>55.752</td> <td>46.949</td> <td>1.543.057</td> <td>1.645.758</td> </tr> <tr> <td>In 2026:</td> <td>55.055</td> <td>35.118</td> <td>1.459.601</td> <td>1.549.774</td> </tr> <tr> <td>In 2027:</td> <td>53.491</td> <td>27.372</td> <td>1.324.914</td> <td>1.405.776</td> </tr> </tbody> </table>		Financiering	Aandeel WSP	Rijkssubsidie	Totaal	In 2023:	60.020	89.674	1.767.681	1.917.376	In 2024:	56.196	64.679	1.627.403	1.748.278	In 2025:	55.752	46.949	1.543.057	1.645.758	In 2026:	55.055	35.118	1.459.601	1.549.774	In 2027:	53.491	27.372	1.324.914	1.405.776
	Financiering	Aandeel WSP	Rijkssubsidie	Totaal																											
In 2023:	60.020	89.674	1.767.681	1.917.376																											
In 2024:	56.196	64.679	1.627.403	1.748.278																											
In 2025:	55.752	46.949	1.543.057	1.645.758																											
In 2026:	55.055	35.118	1.459.601	1.549.774																											
In 2027:	53.491	27.372	1.324.914	1.405.776																											
Deelnemende partijen	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.																														
Activiteiten en prestaties	Het Werkvoorzieningsschap heeft tot doel: <ol style="list-style-type: none"> 1. Het voorzien in passende werkgelegenheid en in arbeidsrevalidatie voor ingezetenen, die blijkens een door de Centrale Organisatie Werk en Inkomen afgegeven indicatiebeschikking of herindicatiebeschikking uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. 2. Het bieden van passende werkgelegenheid en arbeidsrevalidatie voor ingezetenen, die blijkens een door de Centrale Organisatie Werk en Inkomen, of haar rechtsoptvolgers, afgegeven indicatiebeschikking of herindicatiebeschikking uitsluitend onder aangepaste omstandigheden 																														

	tot regelmatige arbeid in staat zijn en daarbij zijn aangewezen op een gemeentelijke baangarantie.
Beleidsvoornemens	Het beleid is erop gericht de werkgelegenheid voor de (oude) WSW te bestendigen en de uitvoering ervan zo efficiënt en effectief mogelijk in te richten.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen voorziene veranderingen
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Continuïteit en uiteindelijk gericht op bedrijfsmatige activiteiten voor de doelgroep die afhankelijk is van een beschutte werkomgeving en het extern plaatsen van overige SW-ers.
Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	Bij uittreden uit of opheffing van de gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningsschap OZL participeert de gemeente in aanwezige schulden en kosten van liquidatie.

5. Veiligheidsregio Zuid-Limburg

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Cijfers van de Regionale Brandweer zijn als volgt: Eigen vermogen 01-01-22: € 4.641.202 Eigen vermogen 31-12-22: € 4.387.029
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-22: € 55.556.432 Vreemd vermogen 31-12-22: € 59.386.018
Financieel resultaat verbonden partij	Bedrijfsresultaat 2021: -/- € 402.000 Bedrijfsresultaat 2022: -/- € 120.000

Ondernemingsvorm:	Gemeenschappelijke regeling																														
Taakveld	1.1 Crisisbeheersing en Veiligheid 1.2 Openbare orde en Veiligheid																														
Vestigingsplaats:	Maastricht																														
Doelstelling	Het realiseren van een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige organisatie van de brandweertzorg, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke bevolkingszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing binnen het werkgebied van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg.																														
Openbaar belang dat wordt behartigd	Organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing																														
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen Bestuur																														
Financieel belang	<p>Vanaf 2020 wordt gebruik gemaakt van een nieuwe verdeelsleutel op basis van de bijdrage van het gemeentefonds. De nieuwe verdeelsleutel wordt ingevoerd met een ingroeimodel van 4 jaar. De begrote bijdrage meerjarig is:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Reguliere Bijdrage</th> <th>GHOR</th> <th>FLO</th> <th>Opleiding</th> <th>Totaal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>In 2024:</td> <td>1.267.707</td> <td>28.402</td> <td>53.889</td> <td>1.875</td> <td>1.355.131</td> </tr> <tr> <td>In 2025:</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>1.401.694</td> </tr> <tr> <td>In 2026:</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>1.443.943</td> </tr> <tr> <td>In 2027:</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>1.486.236</td> </tr> </tbody> </table> <p>Er is sprake van een verhoging van de bijdrage in 2024 met € 112.047 ten opzichte van de bijdrage in 2023 (€1.243.084) als gevolg van de gewijzigde verdeelsystematiek, autonome ontwikkelingen met een financiële impact op VRZL en de begrotingswijziging van € 3 mio vastgesteld in juni 2019 genaamd "Solide basis voor de toekomst". Deze begrotingswijziging-en zijn niet eerder opgenomen in de gemeentelijke begroting van gemeente Gulpen-Wittem. Hiervoor wordt verwezen naar de inhoudelijke behandeling tijdens de raadsvergadering op 27 mei 2021.</p>		Reguliere Bijdrage	GHOR	FLO	Opleiding	Totaal	In 2024:	1.267.707	28.402	53.889	1.875	1.355.131	In 2025:					1.401.694	In 2026:					1.443.943	In 2027:					1.486.236
	Reguliere Bijdrage	GHOR	FLO	Opleiding	Totaal																										
In 2024:	1.267.707	28.402	53.889	1.875	1.355.131																										
In 2025:					1.401.694																										
In 2026:					1.443.943																										
In 2027:					1.486.236																										
Deelnemende partijen	Alle 16 gemeenten van de regio Zuid Limburg, Brandweer, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en Politie.																														
Activiteiten en prestaties	1.Het uitvoeren van de taken en bevoegdheden welke bij of krachtens de Wet veiligheidsregio's en de Wet publieke gezondheid aan het openbaar lichaam zijn opgedragen.																														

	<p>2. Het coördineren van de voorbereiding van de gemeentelijke processen op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding.</p> <p>3. Het uitvoeren van overige taken en bevoegdheden welke door de colleges van de deelnemende gemeenten aan het bestuur van de Veiligheidsregio zijn opgedragen c.q. gedelegeerd.</p>
Beleidsvoornemens	Geen bijzonderheden
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen voorziene veranderingen
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	In de begroting 2024 zijn geen majeure beleidswijzigingen aangebracht. Het betreft een begroting die in het teken staat van de verdere implementatie van het vastgestelde beleid “een solide basis voor de toekomst”. Deze begroting bevindt zich in een bijzondere positie omdat we hierin het huidige meerjarenbeleidsplan afhechten en gelijktijdig is het nieuwe meerjarenbeleidsplan 2024-2027 al in ontwikkeling.
Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden en kosten van liquidatie. Tekorten komen ten laste van de deelnemende gemeenten. Maatschappelijke opgave van de brandweezorg groeit mee met de maatschappij. Voor het realiseren van adequate brandweezorg (altijd paraat!) gelden voorwaardelijke thema's. De deelnemende gemeenten zullen in de komende periode worden geconsulteerd. Risico: structureel hogere bijdrage per deelnemende gemeente om de voorwaardelijke thema's / ontwikkelingen te realiseren.

6. RUD Zuid-Limburg

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-2022: € 2.218.613 Eigen vermogen 31-12-2022: € 1.128.281
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-2022: € 2.161.161 Vreemd vermogen 31-12-2022: € 2.329.200
Financieel resultaat verbonden partij	Bedrijfsresultaat 2021: € 1.081.483 Bedrijfsresultaat 2022: -/- € 18.219

Ondernemingsvorm:	Gemeenschappelijke Regeling
Taakveld	7.4 Milieubeheer
Vestigingsplaats:	Maastricht
Doelstelling	Uitvoering van de landelijke afspraken die zijn gemaakt over de (kwaliteit van de) uitvoering van vergunningverlening en toezicht en handhaving in de fysieke leefomgeving. Het gaat hier in eerste instantie om bedrijfsactiviteiten die een aanzienlijke milieubelasting (kunnen) hebben op de omgeving en externe veiligheid aspecten kennen (de zogenaamde basistaken).
Openbaar belang dat wordt behartigd	Door een bundeling van kennis en expertise wordt de kwaliteit verhoogd en is kennis voor gemeenten beschikbaar die er voorheen niet was of extern ingehuurd werd. Op termijn is er een kostenbesparing mogelijk doordat efficiënter gewerkt kan worden. Ook is de afstemming met het OM makkelijker, omdat dit (voor de basistaken) nu via één aanspreekpunt loopt i.p.v. 17 deelnemers. Tevens is het makkelijker om aan de kwaliteitscriteria te voldoen, omdat dit voor de taken die worden overgeheveld een zorg wordt van de uitvoerende partij: de RUD.
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen Bestuur
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage is gebaseerd op het werkprogramma, waarin de uit te voeren taken en de daarmee gemoeide uren zijn opgenomen. De kosten van de RUD worden gedragen door de deelnemers. De meerjarig begrote bijdrage is: In 2024: € 165.423 In 2025: € 165.423 In 2026: € 165.423 In 2027: € 165.423 Er zit een stijgende lijn in de bijdrage van de RUD Zuid-Limburg. Dit heeft alles te maken met nieuwe wetgeving welke ons verplicht steeds meer milieutaken onder te brengen bij de RUD Zuid-Limburg.
Deelnemende partijen	De RUD Zuid-Limburg is middels de gemeenschappelijke regeling verbonden aan de Provincie en alle gemeenten in Zuid-Limburg. De RUD Zuid-Limburg was in 2020 verbonden aan de gemeenten Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Beekdaelen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal en de Provincie Limburg.

Activiteiten en prestaties	Behartiging van de belangen inzake de uitvoering van taken van vergunningverlening, toezicht op en handhaving van het omgevingsrecht.
Beleidsvoornemens	De RUD Zuid-Limburg wil als kenniscentrum op het gebied van milieu ondersteuning bieden aan haar samenwerkingspartners bij de invoering van de Omgevingswet.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Met de inwerkingtreding van deze nieuwe wet, verandert er ook een en ander in de taakuitvoering. Zo worden meer taken bij de gemeente als bevoegd gezag belegd. Zo ook milieutaken. Er is momenteel nog veel onduidelijk over deze nieuwe taken. Op het gebied van milieu zullen we mogelijk een beroep moeten doen op de RUD Zuid-Limburg voor de uitvoering van deze nieuwe taken. Dit omdat de kennis gewoonweg niet in onze eigen organisatie aanwezig is. Dit heeft dus mogelijk ook gevolgen voor het werkprogramma en de daaraan verboden kosten.
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Continuïteit
Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden en kosten van liquidatie.

7. Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-2022: -/- € 362.000 Eigen vermogen 31-12-2022: € 1.982.000
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-2022: € 9.395.000 Vreemd vermogen 31-12-2022: € 8.199.000
Financiële) resultaat verbonden partij	Bedrijfsresultaat 2021: -/- € 1.565.000 Bedrijfsresultaat 2022: € 792.000

Ondernemingsvorm:	Gemeenschappelijke Regeling
Programma	0.61 OZB woningen; 0.62 OZB niet-woningen; 0.64: Belastingen overig; 3.4: Economische promotie; 7.2 Riolering en 7.3 Afval
Vestigingsplaats:	Roermond
Doelstelling	Aan BsGW is de heffing en inning van de gemeentelijke belastingen opgedragen en BsGW richt zich op het verlagen van de uitvoeringskosten voor de deelnemers met als belangrijkste speerpunten: <ul style="list-style-type: none"> • daling kosten deelnemers o.a. door uitbreiding aantal gemeentelijke deelnemers; • minimaal gelijkblijvende kwaliteit van dienstverlening en vergroten van efficiency; • vergroten van de digitale dienstverlening en optimaliseren van de werkprocessen.
Openbaar belang dat wordt behartigd	De gemeenschappelijke regeling is getroffen in het belang van een zo doelmatig mogelijke uitvoering van wettelijke bepalingen / beleidsregels m.b.t. de heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapsbelasting.
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen Bestuur
Financieel belang	Kosten van de BsGW worden gedragen door alle deelnemers. De meerjarig begrote bijdrage is: In 2024: € 242.000 In 2025: € 251.000 In 2026: € 260.000 In 2027: € 266.000 Er is sprake van een verlaging van de bijdrage met € 15.000 ten opzichte van de bijdrage in 2023 (€ 257.000). Deze wordt m.n. veroorzaakt doordat de aanschafkosten voor de nieuwe belastingapplicatie door BsGW nagenoeg volledig in 2023 aan de deelnemers in rekening zijn gebracht. Verwezen wordt naar de inhoudelijke behandeling tijdens de raadsvergadering op 8 juni 2023.
Deelnemende partijen	29 gemeenten in Limburg (uitgezonderd Horst aan de Maas en Venray) en het Waterschap Limburg.
Activiteiten en prestaties	BsGW draagt zorg voor de heffing en inning van lokale belastingen (gemeentelijk en voor waterschappen) en beheert de authentieke basisregistratie WOZ (administratie en waardering). Het takenpakket bestrijkt zowel advisering t.a.v. (concept) verordening(en), de opbouw van benodigde basisregistraties en het opleggen en innen

	van aanslagen tot en met de (dwang-) invordering, alsook de afhandeling van klantreacties gedurende al deze processtappen.
Beleidsvoornemens	Met de afronding van de investering in het Ondernemers- Ontwikkel Plan (eind 2020) werd een grote reorganisatie afgerond, die (uiterlijk) vanaf 2028 moet leiden tot een structureel lagere bijdrage van de deelnemers.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen voorziene veranderingen
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Continuïteit
Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden en kosten van liquidatie.

8. Het Gegevenshuis

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-2022: € 637.114 Eigen vermogen 31-12-2022: € 631.262
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-2022: € 760.738 Vreemd vermogen 31-12-2022: € 745.342
Financiële) resultaat verbonden partij	Bedrijfsresultaat 2021: € 261.542 Bedrijfsresultaat 2022: € 298.872

Ondernemingsvorm:	Gemeenschappelijke Regeling
Programma	8.1
Vestigingsplaats:	Landgraaf
Doelstelling	Het ontzorgen van de deelnemers op het gebied van het opzetten en het beheren van object- en ruimtegerelateerde (Basis)- registraties en geometrie, alsmede het daarmee samenhangende beeldmateriaal.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Uitvoering van de wettelijke taak en de zorgplicht in het kader van de geo (Basis)-registraties.
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen Bestuur
Financieel belang	Kosten van het Gegevenshuis worden gedragen door alle deelnemers. De meerjarig begrote bijdrage is: In 2024: € 198.300 In 2025: € 199.431 In 2026: € 209.203 In 2027: € 219.454
Deelnemende partijen	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Sittard-Geleen, Vaals, Voerendaal en het Waterschap Limburg.
Activiteiten en prestaties	Het inwinnen, beheren en leveren van informatie uit geo(basis)registraties.
Beleidsvoornemens	Er zullen verdere stappen worden gezet richting samenhangende objectenregistratie via het regieportaal samen met BsGW en zal actief worden deelgenomen aan activiteiten en programma's van het BAM-traject van de VNG.
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Naar verwachting is de gemeente op 1 januari 2024 voor alle onderdelen volledig aangesloten bij Het Gegevenshuis, met uitzondering van rioolbeheer. Aangesloten zal worden als hiervoor een geschikt (integraal)beheerprogramma gevonden is.
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Continuïteit
Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden en kosten van liquidatie.

9. NV Bank Nederlandse Gemeenten

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-22: € 5.062.000.000 Eigen vermogen 31-12-22: € 4.615.000.000
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-22: € 143.995.000.000 Vreemd vermogen 31-12-22: €
Financieel resultaat verbonden partij	Bedrijfsresultaat 2021: € 236.000.000 Bedrijfsresultaat 2022: € 300.000.000

Ondernemingsvorm:	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats:	Den Haag
Doelstelling	Voorzien in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en zo toegevoegde waarde bieden aan aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector.
Openbaar belang dat wordt behartigd	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. BNG is een betrouwbare eigentijdse bank en expert in het financieren van publieke voorzieningen. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen aan de burger.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	<p>Deelneming in het aandelenkapitaal. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de rest is in handen van gemeenten, provincies en waterschappen.</p> <p>Aandeel: € 65.100 (26.040 aandelen van nominaal € 2,50). De BNG heeft ruim 55 miljoen aandelen uitgegeven. Het aandeel van onze gemeente is 0,05%. De dividenduitkering bedraagt op basis van het vastgesteld dividendvoorstel 2022: per aandeel € 2,28: € 59.371 (ontvangen m.b.t. 2021) 2023: per aandeel € 2,50: € 65.100 (ontvangen m.b.t. 2022)</p> <p>In de begrotingsbrief van de provincie wordt als volgt geïnformeerd: De nettowinst van de Bank Nederlandse Gemeenten over 2022 bedraagt € 300 miljoen. Over het jaar 2022 is daardoor € 139 miljoen beschikbaar voor uitkering van dividend aan aandeelhouders. De Bank Nederlandse Gemeenten stelt de aandeelhouders voor 50% van de nettowinst als dividend uit te keren. Als de aandeelhouders het voorstel overnemen zal € 2,50 per aandeel van € 2,50 aan dividend worden uitgekeerd. Daarom adviseren wij u in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 het te ramen dividend op maximaal € 2,50 per aandeel van € 2,50 te stellen.</p> <p>2024: € 65.100 aan dividend te begroten 2025: € 65.100 aan dividend te begroten 2026: € 65.100 aan dividend te begroten 2027: € 65.100 aan dividend te begroten</p>

Deelnemende partijen	Bijna alle gemeenten, provincies en waterschappen en De Staat.
Activiteiten en prestaties	Het behoud van substantiële marktaandeelen in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders. Voorwaardenscheppend hiervoor zijn het handhaven van de excellente kredietwaardigheid, het behoud van een scherpe inkooppositie en een zo effectief en efficiënt mogelijke bedrijfsvoering.
Beleidsvoornemens	Geen bijzonderheden
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen voorziene veranderingen
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Continuïteit
Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	Bij faillissement is de gemeente aansprakelijk tot het bedrag van haar deelname.

10. NV Bodemzorg Limburg

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-22: € 8.744.317 Eigen vermogen 31-12-22: € 6.380.593
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-22: € 32.736.016 Vreemd vermogen 31-12-22: € 32.568.370
Financieel resultaat verbonden partij	Bedrijfsresultaat 2021: € 3.135.143 Bedrijfsresultaat 2022: -/- € 1.899.290

Ondernemingsvorm:	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats:	Maastricht
Doelstelling	Het beheren van een aantal gesloten stortplaatsen in Limburg. Dat beheer omvat onder andere het opsporen, analyseren en managen van milieurisico's van stortplaatsen en andere verontreinigde locaties.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Voorkomen dat de generaties ná de onze belast worden met de negatieve gevolgen van bodemverontreiniging.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Deelneming in het aandelenkapitaal: aandeel: € 171 (380 aandelen van nominaal € 0,45). Bodemzorg heeft 55.280 aandelen uitgegeven. Het aandeel van onze gemeente is 0,7%.
Deelnemende partijen	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal en Weert.
Activiteiten en prestaties	Bodemzorg Limburg helpt gemeenten met het vinden van duurzame oplossingen voor gesloten stortplaatsen en andere verontreinigde locaties. De dienstverlening bestaat onder meer uit: <ul style="list-style-type: none"> • ondersteuning bij opdrachten naar externe onderzoeksbureaus; • risicoberekeningen, monitoring en management risicobeheersing van verontreinigde locaties; • controle op verwijdering en verwerking van verontreinigde grondstromen; • inrichting en beheer van verontreinigde locaties.
Beleidsvoornemens	Geen bijzonderheden
Veranderingen gedurende het begrotings-jaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen bijzonderheden
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Continuïteit
Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	Bij faillissement is de gemeente aansprakelijk tot het bedrag van haar deelname.

11. NV Vrijtijdscentrum Gulpen

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-22: -/ € 307.840 Eigen vermogen 31-12-22: -/ € 104.275
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-22: € 4.884.436 Vreemd vermogen 31-12-22: € 637.358
Financiële) resultaat verbonden partij	Bedrijfsresultaat 2021: € 468.547 Bedrijfsresultaat 2022: € 203.565

Ondernemingsvorm:	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats:	Gulpen
Doelstelling	De doelstelling van de NV Vrijtijdscentrum is het vervullen van een toeristische en sociaal-maatschappelijke regio-functie.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Het aanbieden van faciliteiten voor recreatie, sport en vrijetijdsbesteding.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	<p>Deelneming in het aandelenkapitaal (100% aandeelhouder). Aandeel: € 45.378 (100% aandeelhouder). Op de gemeentelijke balans is deze deelneming momenteel gewaardeerd op € 0. Daarnaast heeft de gemeente onroerende zaken in erfpacht gegeven.</p> <p>Volgens het raadsbesluit van 30 september 2021 zijn de structurele lasten voor de gemeente Gulpen-Witterm in de (meerjaren)begroting jaarlijks te maximeren op € 250.000. Dit betekent dat de kosten voor de gemeente Gulpen-Witterm onder de streep niet meer dan € 250.000,- mogen bedragen. De gemeente Gulpen-Witterm draagt vanaf 2022 niet (meer) bij aan de exploitatie(kosten) van de NV VTC. Er wordt vanaf 2022 dan ook geen doelgroepenbijdrage e.d. (meer) aan de NV VTC verstrekt. De gebouwen zijn vanaf 2022 weer in het bezit van de gemeente Gulpen-Witterm.</p> <p>Het bedrag van € 350.000 aan jaarlijkse kosten bestaat voor het overgrote deel aan afschrijvings- & rentekosten (2024: 189.572 afschrijvingskosten & 35.545 rentekosten) en een structurele storting in de voorziening groot onderhoud (2024: 100.000) bij de gemeente Gulpen-Witterm die de gebouwen zoals aangegeven in eigen bezit heeft en daardoor noodzakelijkerwijs ook zelf met zowel de wettelijk verplichte afschrijvings- en rentelasten alsook het noodzakelijk groot onderhoud belast is c.q. geconfronteerd wordt. Doordat de NV VTC jaarlijks € 100.000 als huur/erfpacht aan gemeente Gulpen-Witterm betaalt, kunnen de jaarlijkse kosten voor de gemeente Gulpen-Witterm structureel op € 250.000 gemaximeerd blijven.</p> <p>De verwerking van bovenstaande structurele kosten vindt op grond van het raadsbesluit van 30 september – plaats in de Begroting 2024 en eveneens op basis van going concern (going concern is de aanname dat een organisatie in de voorzienbare toekomst geen risico van liquidatie loopt. Het impliceert dat de activiteiten voortgezet</p>

	<p>kunnen worden met het oog op de langere termijn) in de Meerjarenbegroting 2025-2027.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Exploitatie</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> <th>2027</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Afschrijving</td> <td>189.572</td> <td>189.572</td> <td>189.572</td> <td>189.572</td> </tr> <tr> <td>Rente</td> <td>35.545</td> <td>33.175</td> <td>30.806</td> <td>28.436</td> </tr> <tr> <td>St. vrz. GO</td> <td>100.000</td> <td>100.000</td> <td>100.000</td> <td>100.000</td> </tr> <tr> <td>Onvoorzien</td> <td>24.883</td> <td>27.253</td> <td>29.622</td> <td>31.992</td> </tr> <tr> <td>Erfpacht</td> <td>-100.000</td> <td>-100.000</td> <td>-100.000</td> <td>-100.000</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>250.000</td> <td>250.000</td> <td>250.000</td> <td>250.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>De sporthal Gulpdal is verouderd. Mochten in de komende jaren eventueel grootschalige renovaties noodzakelijk zijn, dan komen de kosten hiervoor uiteindelijk voor rekening van de gemeente Gulpen-Wittem (na afzonderlijke besluitvorming door de Raad).</p>	Exploitatie	2024	2025	2026	2027	Afschrijving	189.572	189.572	189.572	189.572	Rente	35.545	33.175	30.806	28.436	St. vrz. GO	100.000	100.000	100.000	100.000	Onvoorzien	24.883	27.253	29.622	31.992	Erfpacht	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	Totaal	250.000	250.000	250.000	250.000
Exploitatie	2024	2025	2026	2027																																
Afschrijving	189.572	189.572	189.572	189.572																																
Rente	35.545	33.175	30.806	28.436																																
St. vrz. GO	100.000	100.000	100.000	100.000																																
Onvoorzien	24.883	27.253	29.622	31.992																																
Erfpacht	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000																																
Totaal	250.000	250.000	250.000	250.000																																
Deelnemende partijen	Gemeente Gulpen-Wittem																																			
Activiteiten en prestaties	Faciliteiten voor recreatie, sport en vrijetijdsbesteding. Hieronder zijn inbegrepen de faciliteiten van zowel zwembad Mosaqua alsook de sporthal Gulpdal.																																			
Beleidsvoornemens	Voor de met de NV VTC overeengekomen periode van 1 januari 2022 tot 1 juli 2025 blijft de exploitatie van beide accommodaties ondergebracht bij de NV VTC. Voor de lange termijn is eind 2022 een gebiedsvisietraject opgestart om de kansen van doorontwikkeling van Mosaqua in een brede gebiedsontwikkeling te onderzoeken.																																			
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft.	In het belang dat de gemeente Gulpen-Wittem in de verbonden partij NV Vrijetijdscentrum Gulpen heeft, worden gedurende het begrotingsjaar 2024 geen veranderingen verwacht.																																			
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	<p>In 2024 en de daaropvolgende jaren blijven de volgende maatschappelijke effecten centraal staan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Continuïteit in het aanbod van een sportaccommodatie (Gulpdal) voor de verenigingen en Sophianum; • Continuïteit van het aanbod in zwemgelegenheid (Mosaqua) voor verenigingen, doelgroepen, onze inwoners (toegangsprijs los bad per dag gedurende het hele jaar € 5,75 i.p.v. € 11,50) én het dag – en verblijfstoerisme binnen onze gemeente; • Continuïteit van de bij de NV VTC gecreëerde werkgelegenheid; • Een upgrade van het gebied aan de Landsraderweg met de daarbij behorende functies en accommodaties. <p>De maatschappelijke effecten worden bereikt door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duidelijkheid te creëren in de eigendomsverhoudingen in relatie tot het vastgoed waar de NV VTC gebruik van maakt; • Het ontwarren van de bijzonder complexe governance relatie tussen NV VTC en de gemeente, waardoor sturing op exploitatie van de NV wordt vereenvoudigd en de gemeente zodoende meer regie krijgt; 																																			

	<ul style="list-style-type: none"> • Het creëren van een solide basis voor exploitatie van Mosaqua en Sporthal Gulpdal op de korte termijn; • Het creëren van mogelijkheden om het gebied rond beide accommodaties verder te ontwikkelen op de lange termijn, waarbij het mogelijk is dat de gemeente het eigendom – onder voorwaarden – weer afstaat; • Vanuit een integrale gebiedsvisie de mogelijkheden te onderzoeken om het gebied in zijn totaliteit naar een hoger kwaliteitsniveau te tillen.
<p>Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen</p>	<p>De gemeente blijft ook in 2024 100%-eigenaar van de NV VTC. Het financieel risico dat de gemeente in relatie tot de jaarlijkse exploitatie (slechte zomer / hoge energieprijzen) loopt, blijft bestaan. Bij een faillissement is de gemeente aansprakelijk tot het bedrag van haar deelname.</p>

12. NV Waterleiding Maatschappij Limburg (WML)

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-22: € 194.946.000 Eigen vermogen 31-12-22: € 201.413.000
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-22: € 397.869.000 Vreemd vermogen 31-12-22: € 390.100.000
Financieel resultaat verbonden partij	Bedrijfsresultaat 2021: € 6.063.000 Bedrijfsresultaat 2022: € 6.303.000

Ondernemingsvorm:	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats:	Maastricht
Doelstelling	Het doel is het voorzien in de behoefte aan leidingwater, voor drinkwater en andere doeleinden en daarmee samenhangende diensten.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Burgers toegang verschaffen tot (drink)water tegen acceptabele kosten.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Deelneming in het aandelenkapitaal. De provincie Limburg heeft 21,8% van de aandelen, de overige aandelen zijn naar inwoneraantal verdeeld over de 31 gemeenten in Limburg. WML heeft 500 aandelen uitgegeven. Het aandeel van gemeente Gulpen-Wittem is met 5 aandelen van nominaal € 4.538) 1%.
Deelnemende partijen	De Provincie Limburg en de 31 gemeenten van Limburg.
Activiteiten en prestaties	WML voorziet in de behoefte aan water. WML tracht dit te bereiken door het winnen, het zuiveren, het opslaan, het inkopen, het transporteren, het distribueren en het leveren van water, alsmede het verrichten van diensten op de genoemde terreinen.
Beleidsvoornemens	Geen bijzonderheden
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen voorziene veranderingen
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Continuïteit
Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	Bij faillissement is de gemeente aansprakelijk tot het bedrag van haar deelname.

13. Enexis holding NV

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-22: € 4.241.000.000 Eigen vermogen 31-12-22: € 5.441.000.000
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-22: € 5.154.000.000 Vreemd vermogen 31-12-22: € 4.907.000.000
Financieel resultaat verbonden partij	Resultaat na belastingen 2021: € 199.000.000 Resultaat na belastingen 2022: € 1.300.000.000

Ondernemingsvorm:	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats:	's-Hertogenbosch
Doelstelling	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en € 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
Beleidsvoornemens	In de AVA van 2022 is het nieuwe strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofdoelen: 1. Enexis sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes: mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe. 2. Enexis bieden iedereen altijd toegang tot energie: Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten. 3. Klanten weten wat ze aan Enexis hebben: Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen. Focus ligt op de uitvoering van de energietransitie en het beperken van transportschaarste. Ontwikkelingen op het gebied van warmte, waaronder het nieuwe wetsvoorstel, zijn voor Enexis aanleiding om het strategisch plan op dit onderwerp nader uit te werken. Enexis verwacht dit in het voorjaar van 2024 ter vaststelling voor te leggen aan de AVA.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Onze deelneming in het aandelenkapitaal. Aandeel: € 376.650 (376.650 aandelen van nominaal € 1). De NV heeft 149.682.196 aandelen uitgegeven. Het aandeel van onze gemeente is 0,25 %. De provincie geeft in haar begrotingsbrief aan: "Op de AvA van Enexis Holding N.V. wordt op 13 april a.s. voorgesteld om 50% over de reguliere winst uit te keren. Daarnaast is het voorstel om van de verkoopopbrengst van Fudura € 100 mln. uit te keren conform het advies van de Aandeelhouderscommissie (AHC). Op basis van het resultaat over 2022 bedraagt de totale dividenduitkering € 193 mln.

	<p>Dit komt overeen met € 1,29 per aandeel en is inclusief het incidenteel dividend van de verkoopopbrengst Fudura. De verwachte nettowinst zal voor de komende jaren fluctueren en waarschijnlijk lager uitvallen dan de afgelopen jaren op basis van de meest recente Lange Termijn Financiële doorrekening (LTFD) van Enexis. In juni / juli 2023 zal een update van de LTFD worden gepresenteerd door Enexis aan de AHC. Op basis van de laatste LTFD adviseren wij u voor het begrotingsjaar 2024 van € 0,23 per aandeel uit te gaan en voor de jaren van de meerjarenraming 2025-2027 van € 0,40 per aandeel uit te gaan. De neerwaartse bijstelling van het dividend over de genoemde jaren is het gevolg van de toegenomen kosten voor Enexis als netbeheerder in de energietransitie. Verder adviseren wij u in juni / juli 2023 de update van de LTFD te volgen via de VEGAL en eventuele aanpassingen mee te nemen in de begroting 2024-2027. Het bovenstaande advies van de AHC is ook besproken met de VEGAL.</p> <p>In onze begroting is voor het begrote dividend de aanbeveling van de provincie overgenomen.</p>
Deelnemende partijen	Provinciale en gemeentelijke overheden.
Activiteiten en prestaties	De NV distribueert en transporteert energie zoals elektriciteit, gas en warmte. Zij houdt daarvoor een netwerk in stand en voert de daarbij uit voortvloeiende wettelijke taken uit.
Beleidsvoornemens	<p>Enexis geeft aan: “De missie en opgave hebben grote gevolgen voor de financiële positie van Enexis. Verkenningen van netbeheer NL en de individuele netbeheerders geven aan dat de energietransitie een enorme investeringsopgave en daaruit voortvloeiende kapitaalbehoefte tot gevolg heeft. Uitgangspunt is dat Enexis financieel solide blijft, geen financiële risico's neemt en tenminste een A credit-rating behoudt.</p> <p>Eind 2022 hebben de 3 regionale netbeheerders (Enexis, Alliander en Stedin) en hun aandeelhouders een onderhandelaarsakkoord bereikt met het Rijk over de voorwaarden en het proces voor een toekomstige participatie door het Rijk als de kapitaalbehoefte de mogelijkheden van het bedrijf en de huidige aandeelhouders overstijgt. De AVA heeft in april 2023 ingestemd met het akkoord. In 2022 heeft Enexis de commerciële dochter Fudura verkocht, met een boekwinst van € 1,1 mld. Hiervan is € 100 mln uitgekeerd aan de aandeelhouders. Tevens heeft de AVA besloten om huidige dividendbeleid te handhaven om jaarlijks maximaal 50% van de nettowinst uit gewone bedrijfsvoering uit te keren als dividend aan de aandeelhouders onder de voorwaarde dat deze uitkering er niet toe leidt dat Enexis binnen vijf jaar haar A-rating profiel kan verliezen. Er is sprake van een solide financiële positie.</p>
Veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft	Geen voorziene veranderingen
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Continuïteit

Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	Bij faillissement is de gemeente aansprakelijk tot het bedrag van haar deelname.
--	--

14. CSV Amsterdam B.V.

Vermogenspositie	
Eigen vermogen	Eigen vermogen 01-01-22: € 312.379 Eigen vermogen 31-12-22: € 210.079
Vreemd vermogen	Vreemd vermogen 01-01-22: € 22.664 Vreemd vermogen 31-12-22: € 13.351
Financiële) resultaat verbonden partij	Bedrijfsresultaat 2021: -/- € 42.665 Bedrijfsresultaat 2022: -/- € 102.300

Ondernemingsvorm:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats:	's-Hertogenbosch
Openbaar belang dat wordt behartigd	Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: <ol style="list-style-type: none"> namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON (Wet Onafhankelijk Netbeheer); namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (Waterland); het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Deelneming in het aandelenkapitaal. Aandeel: € 252 inclusief agio (5.033 aandelen van nominaal € 0,01). De BV heeft 2.000.000 aandelen uitgegeven. Het aandeel van onze gemeente is 0,25 %.
Deelnemende partijen	Provinciale en gemeentelijke overheden.
Activiteiten en prestaties	De onderneming is voor beperkte tijd opgericht ter afwikkeling van de verkoop van de aandelen Essent NV.
Beleidsvoornemens	CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenheffing. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet.
Toekomstperspectief en ontwikkelingen	Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden

	uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.
Risico's in samenhang met het weerstandsvermogen	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.

1.2.7 Grondbeleid

Visie op het grondbeleid

Het rapport 'Strategisch bouwen naar behoefte' is in de raadsvergadering van 22 juni 2023 voor kennisgeving aangenomen en vormt daarmee het startpunt om het nieuwe grondbeleid op te stellen. Uitgangspunt is een 'situationeel grondbeleid'. De nieuwe grondnota en de daarbij behorende marktconforme grondprijzen is voorzien in Q3/Q4 2024.

Lopende grondexploitatie

Voor de realisatie van bestemmingsplannen is alleen nog de grondexploitatie 'kern Partij, plan Partij-Oost' in behandeling. De ontwikkeling van de grondexploitatie is voortdurend in beweging. De cijfers en de voortgang zijn opgesteld met de op het moment van vervaardigen van de paragraaf beschikbare kennis.

Kern Partij, plan Partij-Oost

Bedragen in € 1.000	Realisatie t/m 2022	Begroting 2023 **	Begroting 2024
Plankosten	- 104	-20	-13
Grondverwerving	- 210		
Bouwrijp maken	- 13		
Openbare werken	- 810		
Financiële kosten (rente)	- 360	-5	-6
Risico	- 42		
Gronduitgifte ¹	+ 1.630	PM	PM
Bijdrage gemeente ²	- 348	PM	PM
	- 257	-282	-301

¹ Zie paragraaf Lopende grondexploitatie voor de reden waarom hier 'PM' posten opgenomen zijn.

² Een negatief bedrag is een winstneming, een positief bedrag is een bijdrage in het verlies.

In 2008 is door de raad een grondexploitatie voor dit plan vastgesteld. De boekwaarde van deze grondexploitatie bedraagt per 31 december 2022 € 257.000 negatief.

Op grond van de financiële regelgeving nemen we winst volgens de POC-methode (percentage of completion). Dat betekent dat we een deel van de geprognostiseerde winst nemen naar rato van de realisatie van de kosten en opbrengsten. Volgens die methode namen we in 2017 € 150.000 winst in 2018 € 140.000 in 2019 € 27.000 en in 2020 € 31.000.

Welk resultaat we nog kunnen verwachten, is op dit moment nog moeilijk te voorspellen.

1.2.8 Openbaarheidsparagraaf

Op 1 mei 2022 trad de Wet Open Overheid (Woo) in werking. Deze wet is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is een belangrijke stap naar een transparante(re) digitale overheid. De Woo stelt het actief openbaar maken van informatie aan de burger centraal en herhaalt het belang van een goede informatiehuishouding.. Publieke informatie moet beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en te archiveren zijn. Dit wordt stap voor stap voor verschillende typen informatie ingevoerd. Ook moest iedere overheidsorganisatie per 1 mei 2022 een of meerdere contactpersonen aanstellen om burgers en journalisten bij informatieverzoeken te helpen bij het vinden van informatievraagstukken. De implementatie is opgedeeld in fases verdeeld over enkele jaren. Fase 1 (VNG) ging in 2022 van start. De gemeente volgt de leidraad en bijbehorende de fasering vanuit de VNG.

De invoering van de Woo heeft in 2023 vanuit het Rijk enige vertraging opgelopen, ook de invoering binnen de gemeente van fase 1 heeft vertraging. De gemeente Gulpen-Wittem heeft vanaf 1 mei 2022 een centraal e-mailadres beschikbaar gesteld, haar website aangepast en twee Woo-contactpersonen benoemd. Daarnaast is de actuele situatie van de informatiehuishouding in kaart gebracht, en wordt er gewerkt aan een verbeterplan om beter te kunnen gaan voldoen aan de Woo. Vervolimplementatie en budgettaire consequenties voor de implementatie van Woo fase 1 zijn via het college geborgd door de budgetten die het Rijk beschikbaar heeft gesteld (meicirculaire van 2021). Voor het actief openbaar maken van documenten zou aanvankelijk het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) worden gebruikt. De minister van BZK heeft in 2023 echter voor een andere oplossingsrichting gekozen, en er is door het Rijk gewerkt aan een verwijsindex en een zoekfunctie om openbaar te maken informatiecategorieën te ontsluiten. Deze is per 19 juni 2023 beschikbaar gekomen. Er is momenteel echter nog veel onduidelijk over deze nieuwe Woo-index en vanuit de archiefdiensten is een advies gekomen om het E-depot als het kanaal voor openbaarheid te gaan benutten, dat met de Woo-index gekoppeld is. Binnen het E-depot zijn immers belangrijke voorwaarden al aanwezig die daarnaast ook de duurzame digitale bewaring faciliteren. Tevens wordt ook landelijk gewerkt aan het uitwerken van de 17 informatie categorieën en de bijbehorende fasering voor actieve openbaarmaking. Wij wachten deze ontwikkelingen deels eerst af en zullen middels een stappenplan een lijn vastleggen. De focus ligt in eerste instantie nog steeds op het voldoen aan de wettelijke vereisten voor publicaties van bestuurlijke documenten via IBabs. Daarna volgt het anonimiseren van documenten. Dit speelt bij de Woo ook een cruciale rol. Het is zaak om zorgvuldig te beslissen waar anonimiseren het beste in de architectuur van de gemeente Gulpen-Wittem landt. Bij het Samenwerkingsverband Gemeenschappelijke Informatievoorziening (SGIV)-traject binnen de provincie wordt ook gekeken naar de publicatieopties. Het is zaak om gefundeerde keuzes te maken bij de diverse publicatie-opties die vanuit de overheid en commerciële partijen geboden worden. We streven naar een optimale cross-functionele benadering bij publiceren, archiveren en anonimiseren.

Financiële begroting

Hoofdstuk 2: Financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit een overzicht van baten en lasten en de uiteenzetting van de financiële positie. Het kan als een recapitulatie gezien worden van de budgetten zoals deze zijn opgenomen in het programmaplan. Dit hoofdstuk omvat verschillende onderdelen die in de onderstaande alinea's worden toegelicht.

2.1 Overzicht baten en lasten per programma

In de volgende tabel staan de totale lasten en baten per programma. Deze gegevens komen overeen met de grafieken per programma.

Programma	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0 Bestuur en Ondersteuning	32.644.539	35.541.381	34.627.079	36.402.261	34.748.758	35.739.380
1 Veiligheid	466.507	122.600	122.600	122.600	122.600	122.600
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	225.864	83.662	83.662	83.662	83.662	83.662
3 Economie	2.394.265	2.123.249	2.452.315	2.953.391	2.969.213	2.985.556
4 Onderwijs	771.860	224.305	224.305	224.305	224.305	224.305
5 Sport, Cultuur en Recreatie	958.434	144.678	144.678	144.678	144.678	144.678
6 Sociaal domein	3.782.068	2.654.068	2.622.920	2.672.920	2.618.875	2.618.875
7 Volksgezondheid en Milieu	4.042.585	4.137.874	4.608.265	4.846.788	5.056.150	5.170.913
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	257.645	297.205	698.000	666.000	891.000	666.000
Totaal van baten	45.543.768	45.329.022	45.583.823	48.116.605	46.859.242	47.755.970
0 Bestuur en Ondersteuning	11.942.736	14.390.735	13.809.946	13.701.434	13.637.404	13.558.739
1 Veiligheid	2.551.348	2.343.958	2.544.558	2.594.040	2.642.646	2.689.787
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	1.837.148	2.309.469	2.417.258	2.556.556	2.695.407	2.807.533
3 Economie	597.681	717.364	759.866	754.981	758.291	761.517
4 Onderwijs	1.584.182	1.666.530	1.648.918	1.770.667	1.766.345	1.761.601
5 Sport, Cultuur en Recreatie	3.803.804	3.899.700	3.733.902	3.625.887	3.648.974	3.613.150
6 Sociaal domein	14.415.782	15.997.989	15.136.266	15.038.377	15.016.766	15.103.070
7 Volksgezondheid en Milieu	4.434.233	4.269.799	4.284.020	4.517.854	4.889.028	4.951.851
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	899.847	1.817.600	1.815.702	1.558.810	1.678.810	1.666.802
Totaal van lasten	42.066.761	47.413.144	46.150.436	46.118.606	46.733.671	46.914.049
Saldo van baten en lasten	3.477.007	-2.084.122	-566.612	1.997.999	125.571	841.921
Stortingen in de reserve	-2.181.487	-4.116.882	-	-872.000	-	-
Onttrekkingen aan de reserve	2.234.207	4.199.663	649.337	248.594	26.492	26.492
Totaal resultaat	3.529.727	-2.001.341	82.725	1.374.593	152.063	868.413

Zoals weergegeven hebben we in alle boekjaren (2024-2027) een meerjarig positief resultaat, dat aan het einde van de meerjarenraming in 2027 in totaal € 868.413 bedraagt. Als toelichting op de tabel nog de volgende opmerkingen:

- Bij de berekening van de algemene uitkering is uitgegaan van de cijfers volgens de septembercirculaire 2023.
- Decentralisatie uitkeringen die via de algemene uitkering ter beschikking worden gesteld en waar beleid aan ten grondslag ligt wordt geraamd conform het in het beleid overeengekomen budget.
- Net als bij het opstellen van de begroting 2023, is het overgrote deel van de budgetten in het kader van het ZBB-traject wederom tegen het licht gehouden. Daar waar contractuele bepalingen leidend zijn, zijn de contractuele kosten overeengekomen. Voor andere budgetten is een nieuwe inschatting gemaakt.

- Bij gemeenschappelijke regelingen is voor de budgetten uitgegaan van de laatst bekende cijfers, van deze verbonden partijen.
- T.a.v. "de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume" vermelden wij hier, dat dit betrekking heeft op de kosten die samenhangen met individueel keuze budget (IKB). Rechten en plichten zijn, indien van toepassing, verwerkt in de exploitatie. Voor de pensioenverplichtingen van voormalige wethouders is een separate voorziening in gebruik (Voorziening pensioengelden).

2.2 Baten en lasten per taakveld

In de volgende tabel is per taakveld de raming van de baten en lasten en het saldo te zien voor het begrotingsjaar 2024. De indeling van de taakvelden is conform de BBV opgezet.

Programma	Taakveld	Omschrijving taakveld	Lasten	Baten	Saldo
0	60010	Bestuur	1.377.456	-	-1.377.456
0	60020	Burgerzaken	799.239	210.500	-588.739
0	60030	Beheer overige gebouwen en gronden	220.057	58.364	-161.693
0	60040	Overhead	10.540.216	199.917	-10.340.299
0	60050	Treasury	451.174	274.337	-176.838
0	60061	OZB woningen	146.765	2.995.166	2.848.401
0	60062	OZB niet woningen	68.019	1.377.742	1.309.723
0	60064	Belastingen overig	17	-	-17
0	60070	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	29.511.045	29.511.045
0	60080	Overige baten en lasten	175.003	8	-174.995
0	60090	Vennootschapsbelasting	32.000	-	-32.000
0	60100	Mutaties reserves	-	649.337	649.337
0	60110	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1	61010	Crisisbeheersing en brandweer	1.444.553	106.400	-1.338.153
1	61020	Openbare orde en veiligheid	1.100.006	16.200	-1.083.806
2	62010	Openbare orde en veiligheid	2.329.639	60.750	-2.268.889
2	62020	Verkeer en vervoer	74.346	9.412	-64.934
2	62040	Economische havens en waterwegen	2.828	-	-2.828
2	62050	Openbaar vervoer	10.445	13.500	3.055
3	63010	Economische ontwikkeling	114.446	-	-114.446
3	63030	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	82.272	7.700	-74.572
3	63040	Economische promotie	563.148	2.444.615	1.881.466
4	64020	Onderwijshuisvesting	871.611	40.000	-831.611
4	64030	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	777.307	184.305	-593.002
5	65010	Sportbeleid en activering	96.870	-	-96.870
5	65020	Sportaccommodaties	690.337	124.200	-566.137
5	65030	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	280.802	-	-280.802
5	65040	Musea	192.380	-	-192.380
5	65050	Cultureel erfgoed	223.526	-	-223.526
5	65060	Media	250.385	14.078	-236.307
5	65070	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.999.604	6.400	-1.993.204
6	66010	Samenkracht en burgerparticipatie	1.627.484	180.233	-1.447.251
6	66011	Samenkracht en burgerparticipatie / Gulpen-Wittem Helpt	10.000	-	-10.000
6	66020	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.063.214	-	-1.063.214
6	66030	Inkomensregelingen	3.582.230	2.300.687	-1.281.543
6	66040	WSW en beschut werk	1.748.278	-	-1.748.278
6	66050	Arbeidsparticipatie	428.000	-	-428.000
6	66060	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	649.298	42.000	-607.298
6	66071	Maatwerkdienstverlening 18+	2.516.825	100.000	-2.416.825
6	66072	Maatwerkdienstverlening 18-	2.754.719	-	-2.754.719
6	66074	Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-
6	66074b	Jeugdhulp crisis / LTA / GGZ-verblijf	50.000	-	-50.000
6	66074c	Gesloten plaatsing	35.000	-	-35.000
6	66081	Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-
6	66082	Geëscaleerde zorg 18-	671.219	-	-671.219
6	67010	Volksgesondheid	-	-	-
7	67020	Riolering	1.829.558	2.459.306	629.748
7	67030	Afval	1.799.385	2.133.958	334.574
7	67040	Milieubeheer	638.212	-	-638.212
7	67050	Begraafplaatsen en crematoria	16.866	15.000	-1.866
8	68010	Ruimtelijke ordening	1.543.403	48.000	-1.495.403
8	68020	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	14.786	-	-14.786
8	68030	Wonen en bouwen	257.513	650.000	392.487
Totaal			46.150.436	46.233.160	82.725

2.3 Incidentele baten en lasten

Incidentele lasten en baten komen de volgende jaren niet terug. Naarmate er meer incidentele lasten en baten in de begroting zitten, verandert de begroting van jaar tot jaar. Als er meer incidentele lasten zijn dan baten dan heeft dat een positief effect in het volgende jaar. Het is dan ook ongunstig als er meer incidentele baten zijn dan lasten.

Voor de toetsing van de begroting gaan Gedeputeerde Staten uit van een duurzaam structureel en reëel evenwicht. Met het begrip "structureel evenwicht" wordt nadrukkelijker bedoeld dat in de begroting structurele lasten gedekt dienen te worden door structurele baten. Het reëel evenwicht houdt in dat onderzoek wordt gedaan naar de realiteit van de ramingen.

Om zicht te krijgen of er sprake is van structureel evenwicht moet bij de raming incidentele baten en lasten en structurele baten en lasten afzonderlijk in beeld worden gebracht. In de tabel in bijlage 4 is een meerjaren uitsplitsing van de incidentele baten en lasten per programma weergegeven.

De totale incidentele baten en lasten zien er voor de begroting 2024 en meerjarenraming 2025 – 2027 als volgt uit:

	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal incidentele lasten	-624.500	-1.083.257	-30.000	0
Totaal incidentele baten	654.845	222.102	225.000	0
Saldo incidentele lasten - baten	30.345	-861.155	195.000	0

In de navolgende tabellen zijn de incidentele baten en lasten > € 20.000 nader gespecificeerd.

Incidentele baten

Programma	Omschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0	Aanwending algemene reserve t.b.v. dekking incidentele kosten	400.000			
0	Aanwending reserve OOT tbv bedrijfsvoeringsknelpunten	160.000	159.257		
2	Aanwending algemene reserve tbv uitvoering beheersplan kunstwerken	62.845	62.845		
8	Verkoop gemeentelijke gronden	32.000		225.000	
Totaal		654.845	222.102	225.000	0

Incidentele lasten

Programma	Omschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0	Bedrijfsvoeringsknelpunten	160.000	159.257		
0	Implementatie Wet Open Overheid	52.000	52.000		
0	Incidentele mutaties < € 20.000	10.000			
0	Terugstorten positief saldo 1e bijstelling 2020 naar de algemene reserve		872.000		
4	Incidentele mutatie < € 20.000	12.500			
5	Spelen en bewegen in de openbare ruimte			30.000	
6	Opstellen transformatieplan Jeugd	50.000			
8	Werkdruk, extra taken, participatie Omgevingswet	170.000			
8	Opstellen en voorbereiden omgevingsplan, afronden omgevingsvisie, opstellen toepasbare regels, cursussen en opleidingen	135.000			
8	Doorontwikkeling omgevingswetapplicaties	35.000			
Totaal		624.500	1.083.257	30.000	0

Onderstaand een korte toelichting op de incidentele baten en lasten die in bovenstaande tabellen worden gepresenteerd.

Baten:

- Aanwending reserve OOT t.b.v. bedrijfsvoeringsknelpunten, zie incidentele lasten;
- Aanwending algemene reserve t.b.v. dekking incidentele lasten, zie incidentele lasten;
- Aanwending algemene reserve t.b.v. uitvoering beheersplan kunstwerken;
- Verkoop gemeentelijke gronden: verwachte verkoopopbrengst van gemeentelijke gronden;

Lasten:

- Implementatie Wet Open Overheid: Als gevolg van de WOO dient de gemeente documenten actief openbaar te maken. Actief openbaar maken betekent elektronisch publiceren van documenten / overheidsinformatie binnen 14 dagen nadat de documenten de status definitief hebben gekregen. Verder dient de gemeente de informatiehuishouding op orde te brengen en de digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden. De gemeente moet documenten in een goede, geordende en toegankelijke staat bewaren;
- Terugstorten positief saldo 1^e bijstelling 2020 naar de algemene reserve;
- Bedrijfsvoeringsknelpunten: instellen budget t.b.v. knelpunten binnen de bedrijfsvoering;
- Spelen en bewegen in de openbare ruimte: Het actualiseren van de beleidskaders rondom spelen, speeltuinen en bewegen in de openbare ruimte rekening houdend met behoefte van burgers in de verschillende kernen, die inzichtelijk worden gemaakt door grote inbreng van inwoners door hoge inzet op de participatieladder;
- Opstellen transformatieplan Jeugd: Dit betreft lasten uitvoeringskosten Maastricht Inkoop Jeugd i.v.m. transformatieplan;
- Doorontwikkeling omgevingswetapplicaties: Dit betreft externe ondersteuning voor het bijstellen van de proces- en systeeminrichting van de Omgevingswet voor vergunningen en toezicht;
- Werkdruk, extra taken, participatie Omgevingswet; dit houdt verband met de implementatie van de omgevingswet;
- Opstellen en voorbereiden omgevingsplan, afronden omgevingsvisie, opstellen toepasbare regels, cursussen en opleidingen; dit houdt verband met de implementatie van de omgevingswet.

De incidentele baten en lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo. Incidentele lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo negatief. Met het opnemen van alleen een (verplicht) cijfermatig overzicht van incidentele baten en lasten ontstaat nog niet automatisch het inzicht of er sprake is van een structureel begrotingssaldo. Door het betrekken van de totalen uit het overzicht van incidentele baten en lasten bij het begrotingssaldo met de totale lasten en baten wordt inzicht gegeven in het structureel begrotingssaldo.

Structureel begrotingsaldo	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027
Saldo baten en lasten	-566.612	1.997.999	125.571	841.921
Per saldo toevoeging aan reserves	-	-872.000	-	-
Per saldo onttrekking aan reserves	649.337	248.594	26.492	26.492
Begrotingsaldo na bestemming	82.725	1.374.593	152.063	868.413
Waarvan incidentele baten en lasten	30.345	-861.155	195.000	-
Structureel begrotingsaldo	52.380	2.235.748	-42.937	868.413

Voor 2024 en 2026 geldt voor incidentele baten en lasten per saldo baten; voor 2025 geldt voor incidentele baten en lasten per saldo lasten.

Conclusie: uit de regel structureel begrotingsaldo blijkt dat in de jaren 2024, 2025 en 2027 van de begroting 2024-2027 sprake is van structureel evenwicht (de structurele lasten worden gedekt door structurele baten); voor 2026 geldt dat geen sprake is van structureel evenwicht (de structurele lasten worden voor een klein deel niet gedekt door structurele baten).

2.4 Stortingen en onttrekkingen Reserves

Reserves zijn middelen die de gemeente beschikbaar houdt om later te besteden.

Jaarlijks stort de gemeente voor dit doel gelden in de reserves. Ook worden jaarlijks gelden aan de reserves onttrokken. In de volgende tabel staan de stortingen en onttrekkingen die meerjarig zijn geraamd en daarmee een incidentele of structurele bijdrage leveren aan onze programmadoelstellingen. De incidentele stortingen en onttrekkingen hebben we in de voorgaande paragraaf al toegelicht.

Naam Reserve	Begrotingsjaar 2024			
	Saldo begin begrotingsjaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde begrotingsjaar
Algemene reserve	5.644.503	0	462.845	5.181.658
Bestemmingsreserves				
Fonds bovenwijkse voorzieningen	35.700	0	3.570	32.130
Bestemmingsreserve kapitaallasten locatie buitendienst	60.155	0	7.522	52.633
Reserve parkeren op de openbare weg	65.423	0	0	65.423
Reserve duurzame ontwikkeling gemeentelijke gebouwen	58.755	0	0	58.755
Reserve personeel en bedrijfsvoering	74.488	0	0	74.488
Bestemmingsreserve kapitaallasten BMV Gulpen	338.800	0	15.400	323.400
Bestemmingsreserve OOT	319.257	0	160.000	159.257
Reserve risico NV/VTC	3.162	0	0	3.162
Reserve energieproblematiek	75.000	0	0	75.000
Reserve maatregelen wateroverlast	250.000	0	0	250.000
Totaal bestemmingsreserves	1.280.740	0	186.492	1.094.248

Naam Reserve	Begrotingsjaar 2025			
	Saldo begin begrotingsjaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde begrotingsjaar
Algemene reserve	5.181.658	872.000	62.845	5.990.813
Bestemmingsreserves				
Fonds bovenwijkse voorzieningen	32.130	0	3.570	28.560
Bestemmingsreserve kapitaallasten locatie buitendienst	52.633	0	7.522	45.111
Reserve parkeren op de openbare weg	65.423	0	0	65.423
Reserve duurzame ontwikkeling gemeentelijke gebouwen	58.755	0	0	58.755
Reserve personeel en bedrijfsvoering	74.488	0	0	74.488
Bestemmingsreserve kapitaallasten BMV Gulpen	323.400	0	15.400	308.000
Bestemmingsreserve OOT	159.257	0	159.257	0
Reserve risico NV/VTC	3.162	0	0	3.162
Reserve energieproblematiek	75.000	0	0	75.000
Reserve maatregelen wateroverlast	250.000	0	0	250.000
Totaal bestemmingsreserves	1.094.248	0	185.749	908.499

Naam Reserve	Begrotingsjaar 2026			
	Saldo begin begrotingsjaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde begrotingsjaar
Algemene reserve	5.990.813	0	0	5.990.813
Bestemmingsreserves				
Fonds bovenwijkse voorzieningen	28.560	0	3.570	24.990
Bestemmingsreserve kapitaallasten locatie buitendienst	45.111	0	7.522	37.589
Reserve parkeren op de openbare weg	65.423	0	0	65.423
Reserve duurzame ontwikkeling gemeentelijke gebouwen	58.755	0	0	58.755
Reserve personeel en bedrijfsvoering	74.488	0	0	74.488
Bestemmingsreserve kapitaallasten BMV Gulpen	308.000	0	15.400	292.600
Bestemmingsreserve OOT	0	0	0	0
Reserve risico NV/VTC	3.162	0	0	3.162
Reserve energieproblematiek	75.000	0	0	75.000
Reserve maatregelen wateroverlast	250.000	0	0	250.000
Totaal bestemmingsreserves	908.499	0	26.492	882.007

Naam Reserve	Begrotingsjaar 2027			
	Saldo begin begrotingsjaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde begrotingsjaar
Algemene reserve	5.990.813	0	0	5.990.813
Bestemmingsreserves				
Fonds bovenwijkse voorzieningen	24.990	0	3.570	21.420
Bestemmingsreserve kapitaallasten locatie buitendienst	37.589	0	7.522	30.067
Reserve parkeren op de openbare weg	65.423	0	0	65.423
Reserve duurzame ontwikkeling gemeentelijke gebouwen	58.755	0	0	58.755
Reserve personeel en bedrijfsvoering	74.488	0	0	74.488
Bestemmingsreserve kapitaallasten BMV Gulpen	292.600	0	15.400	277.200
Bestemmingsreserve OOT	0	0	0	0
Reserve risico NV/VTC	3.162	0	0	3.162
Reserve energieproblematiek	75.000	0	0	75.000
Reserve maatregelen wateroverlast	250.000	0	0	250.000
Totaal bestemmingsreserves	882.007	0	26.492	855.515

De volgende reserves zijn bruteringsreserves (reserves dienen als dekking voor kapitaallasten van eerder gedane investeringen):

- Fonds bovenwijkse voorzieningen;
- Bestemmingsreserve kapitaallasten locaties buitendienst;
- Bestemmingsreserve kapitaallasten BMV Gulpen.

2.5 Stortingen en onttrekkingen Voorzieningen

We hebben diverse voorzieningen. Daar waar reserves vrij te besteden zijn (voor de Raad) hebben voorzieningen een verplichtend karakter. Onderstaand is het (verplichte) verloopoverzicht voorzieningen opgenomen.

Naam Voorziening	Begrotingsjaar 2024			
	Saldo begin begrotingsjaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde begrotingsjaar
Voorzieningen				
Wegenfonds	305.132	398.175	398.175	305.132
Voorziening pensioengelden	649.040	100.000	0	749.040
Voorziening verlofsparen	20.467	0	0	20.467
Onderhoudsfonds accommodaties	35.072	140.393	140.393	35.072
Voorziening groot onderhoud NV VTC	389.100	100.000	274.600	214.500
Voorziening afvalverwijdering	138.979	0	77.802	61.177
Voorziening riolen	1.364.615	0	133.499	1.231.116
Voorziening kwaliteitsfonds	78.352	0	0	78.352
Voorziening cofinanciering LEADER-programma	32.459	0	0	32.459
Voorziening onderhoud kunstwerken	30.645	62.845	93.490	0
Onderhoudsvoorziening vervoermiddelen	12.500	12.500	12.500	12.500
Voorziening kwijtschelding BsGW	41.524	0	0	41.524
Voorziening oninbaarheid BsGW	83.851	0	0	83.851
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	15.197	0	0	15.197
Voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken	115.538	0	0	115.538
Totaal voorzieningen	3.312.469	813.913	1.130.459	2.995.923

Begrotingsjaar 2025				
Naam Voorziening	Saldo begin begrotingsjaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde begrotingsjaar
Voorzieningen				
Wegenfonds	305.132	398.175	398.175	305.132
Voorziening pensioengelden	749.040	100.000		849.040
Voorziening verlofsparen	20.467			20.467
Onderhoudsfonds accommodaties	35.072	140.393	140.393	35.072
Voorziening groot onderhoud NV VTC	214.500	100.000	311.800	2.700
Voorziening afvalverwijdering	61.177		20.675	40.502
Voorziening riolen	1.231.116		143.645	1.087.471
Voorziening kwaliteitsfonds	78.352			78.352
Voorziening cofinanciering LEADER-programma	32.459			32.459
Voorziening onderhoud kunstwerken	0	62.845	62.845	0
Onderhoudsvoorziening vervoermiddelen	12.500	12.500	12.500	12.500
Voorziening kwijtschelding BsGW	41.524			41.524
Voorziening oninbaarheid BsGW	83.851			83.851
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	15.197			15.197
Voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken	115.538			115.538
Totaal voorzieningen	2.995.923	813.913	1.090.033	2.719.803

Begrotingsjaar 2026				
Naam Voorziening	Saldo begin begrotingsjaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde begrotingsjaar
Voorzieningen				
Wegenfonds	305.132	398.175	398.175	305.132
Voorziening pensioengelden	849.040	100.000		949.040
Voorziening verlofsparen	20.467			20.467
Onderhoudsfonds accommodaties	35.072	150.368	150.368	35.072
Voorziening groot onderhoud NV VTC	2.700	100.000	100.000	2.700
Voorziening afvalverwijdering	40.502	6.414		46.916
Voorziening riolen	1.087.471		161.783	925.688
Voorziening kwaliteitsfonds	78.352			78.352
Voorziening cofinanciering LEADER-programma	32.459			32.459
Voorziening onderhoud kunstwerken	0	62.845	62.845	0
Onderhoudsvoorziening vervoermiddelen	12.500	12.500	12.500	12.500
Voorziening kwijtschelding BsGW	41.524			41.524
Voorziening oninbaarheid BsGW	83.851			83.851
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	15.197			15.197
Voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken	115.538			115.538
Totaal voorzieningen	2.719.803	830.302	885.671	2.664.434

Begrotingsjaar 2027				
Naam Voorziening	Saldo begin begrotingsjaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde begrotingsjaar
Voorzieningen				
Wegenfonds	305.132	398.175	398.175	305.132
Voorziening pensioengelden	949.040	100.000		1.049.040
Voorziening verlofsparen	20.467			20.467
Onderhoudsfonds accommodaties	35.072	150.368	150.368	35.072
Voorziening groot onderhoud NV VTC	2.700	100.000	100.000	2.700
Voorziening afvalverwijdering	46.916	13.022		59.938
Voorziening riolen	925.688		74.428	851.260
Voorziening kwaliteitsfonds	78.352			78.352
Voorziening cofinanciering LEADER-programma	32.459			32.459
Voorziening onderhoud kunstwerken	0	62.845	62.845	0
Onderhoudsvoorziening vervoermiddelen	12.500	12.500	12.500	12.500
Voorziening kwijtschelding BsGW	41.524			41.524
Voorziening oninbaarheid BsGW	83.851			83.851
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	15.197			15.197
Voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken	115.538			115.538
Totaal voorzieningen	2.664.434	836.910	798.316	2.703.028

2.6 Investeringsplanning

In de volgende tabellen staan de investeringen die de gemeente de komende jaren voornemens is te gaan doen of die reeds gestart zijn en in de komende jaren afgerond worden. In de tabellen is er onderscheid gemaakt tussen investeringen in economisch nut en investeringen in maatschappelijk nut. Conform het nieuwe BBV vanaf 1-1-2017 dienen alle investeringen geactiveerd te worden. Een uitzondering hierop zijn de investeringen van minder dan € 25.000. Conform onze Financiële Verordening worden deze niet geactiveerd.

Investeringsplanning

Investeringen met economisch nut

Programma	Investering	2024	2025	2026	2027
0	Uitbreiden kleedaccommodatie Mechelen	110.000			
0	Telefooncentrale	80.000			
0	Software	65.000	300.000		
0	Klantencontacten volgsysteem	25.000			
2	Investeringsplan straatverlichting (armaturen)	57.000			
2	Investeringsplan straatverlichting (masten)	6.300			
4	Integraal huisvestingsplan (IHP)	2.613.409			
6	Investeringsplan accommodatiebeleid	1.000.000	1.000.000	1.000.000	
7	Verduurzamen gemeentelijke gebouwen	2.941.526			
7	Wijk de Rus	765.000	500.000		
7	Mechelen Mr. Beukenweg/Gronthofweg	680.106			
7	Rioolinvesteringen	503.050	438.750	951.250	813.500
7	Onderhoud en herinrichting Algemene Begraafplaats	309.550			
7	Rioolreiniging en reparaties uit inspecties	225.033			
7	Aansluiting buitengebied Berghof	208.750			
7	Epen Julianastraat/Heerstraat	191.850			
7	Rioolvervanging langs Rijksweg N598	150.000			
7	Projectleiding rioleringen	133.461	134.796	136.144	136.144
7	Partij Hub Ortmanstraat/Julemontstraat	77.917			
7	Vervangen gemalen en randvoorzieningen	46.498	46.498	156.343	156.343
7	Riolering Klapstraat Wylre	45.656			
7	Maatregelen wateroverlast (onvoorzien)	45.012			
7	Vervangen drukrioolgemalen	30.892	30.892	35.535	35.535
7	Rioolreconstructie Koningin Julianastraat eo		1.265.000		
7	Wittem afkoppelen (i.c.m. rotonde)		690.000		
7	Uitbreidingsinvestering Wittemer Allee (inv. Rioleringen)		684.000		
7	Wateroverlast Epen Kapelaan Houbenstraat		150.000		
7	Afkoppelen Cartils/Kapolder		78.000		
7	Rehabilitatie maatregelen Klein Beversbergweg Gulpen		46.000		
7	Regenwaterbuffer Beatrixweg Epen		25.000		
Totaal		10.311.010	5.388.936	2.279.272	1.141.522

Investeringen met maatschappelijk nut

Programma	Investering	2024	2025	2026	2027
2	Revitalisering Wittemer Allee e.o.	1.000.000			
2	Onderhoud wegen	641.025	691.075	841.025	666.025
2	Investeringen wegen	442.980	660.000	1.065.800	477.720
2	Mr. Beukenweg-Gronthofweg-Dr. Pappersweg Mechelen	150.000			
2	Rehabilitatie maatregelen: Burg Pappersweg eo. Mechelen	150.000			
2	Burgerparticipatie civieltechnische werkzaamheden	70.000	70.000	70.000	70.000
2	Renovatie brug Eys	64.339			
2	Projectleiding wegen	67.426	67.426	67.426	67.426
2	Uitbreidingsinvestering Wittemer Allee (inv. Wegen)		1.328.000		
2	Rioolreconstructie: Koningin Julianastraat eo (inv. Wegen)		550.000		
2	Kruispunt Pastoor Ruttenstraat / Hilleslagerweg		300.000		
2	Rehabilitatie maatregelen: Kleine Beversbergweg Gulpen		88.000		
Totaal		2.585.770	3.754.501	2.044.251	1.281.171

2.7 Gepronosticeerde balans

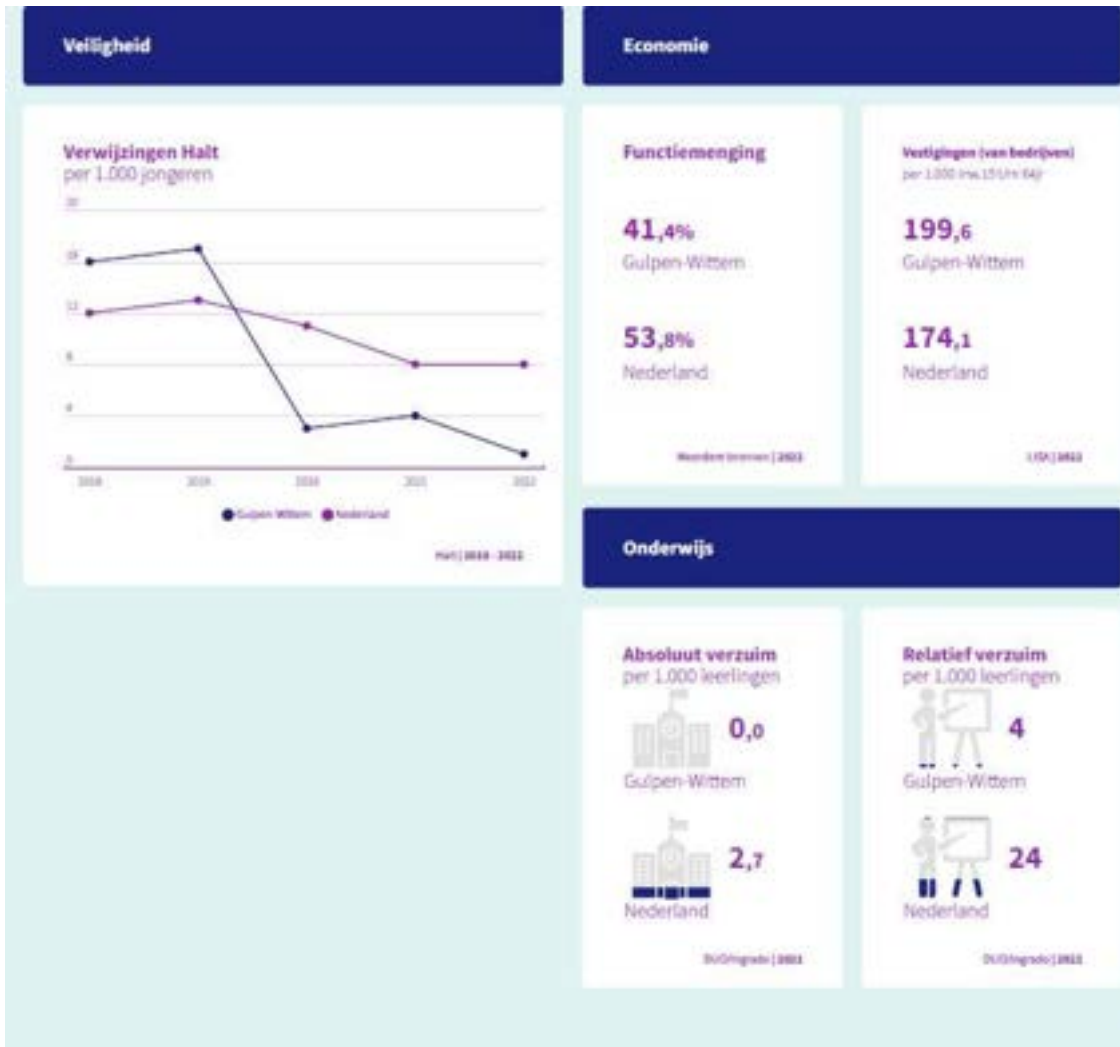
In dit hoofdstuk is de geprognosticeerde balans opgenomen. Deze balans is extracomptabel tot stand gekomen. In de eerste kolom cijfers zijn de balansstanden opgenomen zoals die in de jaarrekening 2022 zijn opgenomen. Daarnaast zijn de geraamde balansstanden per einde boekjaar opgenomen.

De geprognosticeerde balans geeft inzicht in de ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar. Meer informatie over het EMU-saldo treft u aan in paragraaf 1.2.4 Financiering.

ACTIVA	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
VASTE ACTIVA						
Immateriële vaste activa	42.705	607.705	586.819	562.251	537.702	523.577
Kosten sluiten geldlening en saldo agio en disagio						
Onderzoek en ontwikkeling	0	565.000	565.000	550.875	536.750	522.625
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	42.705	42.705	21.819	11.376	952	952
Materiële vaste activa	52.583.195	51.388.599	73.378.461	78.093.987	81.667.177	79.437.472
Economisch nut	18.780.164	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Economisch nut waarvoor heffing kan worden geheven	21.280.922					
Maatschappelijk nut	12.522.109	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Financiële vaste activa	2.580.889	2.246.416	2.370.983	2.308.755	2.244.545	2.178.285
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	483.340	484.221	483.340	483.340	483.340	483.340
Leningen aan deelnemingen	1.349.315	1.258.166	1.258.166	1.258.166	1.258.166	1.258.166
AF: Voorz. FA	0	-244.205	0	0	0	0
Leningen aan woningcorp.	735.734	735.735	621.977	562.249	500.539	436.779
Overige langl.leningen	12.500	12.500	7.500	5.000	2.500	0
Bijdragen activa derden	0					
Totaal vaste activa	55.206.789	54.242.720	76.336.263	80.964.993	84.449.424	82.139.334
VLOTTENDE ACTIVA						
Voorraden	257.060	0	0	0	0	0
Onderhanden werk en bouwgronden in exploitatie	257.060	0	0	0	0	0
Overig	0	0	0	0	0	0
AF: Voorz. bouwgr. expl.	0	0	0	0	0	0
Vooruitbetalingen						
Vorderingen	7.297.378	4.676.916	6.105.713	6.089.134	6.154.101	5.868.281
Vorder. openbare lichamen	7.061.883	4.521.439	5.636.840	5.649.047	5.717.302	5.381.157
Overige vorderingen	491.604	858.848	724.982	696.196	692.907	743.233
AF: Voorz. dub. deb. SOZA	-115.538	-100.058	-115.538	-115.538	-115.538	-115.538
AF: Voorz. dub. debiteuren	-15.197	-12.779	-15.197	-15.197	-15.197	-15.197
AF: Voorz. Debiteuren Covid-19	0	-590.534	0	0	0	0
AF: Voorz. kwijtschelding BsGW	-41.524		-41.524	-41.524	-41.524	-41.524
AF: Voorz. oninbaarheid BsGW	-83.851		-83.851	-83.851	-83.851	-83.851
Liquide middelen						
Kas en banksaldi	1.123.760	0	0	0	0	0
Overlopende activa	1.443.222	1.045.493	1.312.648	1.301.022	1.275.596	1.233.690
Totaal vlottende activa	10.121.419	5.722.409	7.418.361	7.390.156	7.429.697	7.101.971
Totaal activa	65.328.208	59.965.129	83.754.623	88.355.148	91.879.120	89.241.305

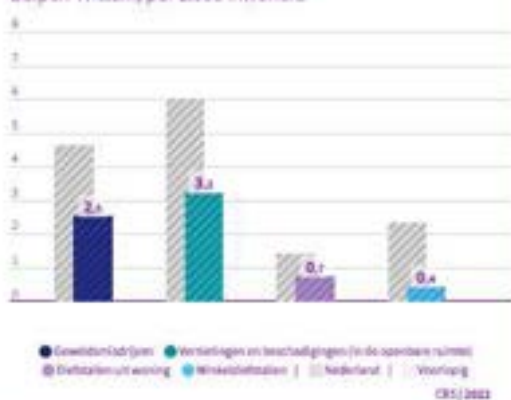
PASSIVA	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
VASTE PASSIVA						
Eigen vermogen	7.012.910	5.635.272	6.275.906	6.899.312	6.872.820	6.846.328
Algemene Reserve	3.786.890	3.786.890	5.181.658	5.990.813	5.990.813	5.990.813
Ov. bestemmingsreserves	3.226.020	1.848.382	1.094.248	908.499	882.007	855.515
Resultaat	3.529.727	18.848	82.725	1.374.593	152.063	868.413
Voorzieningen	3.003.235	1.833.905	2.739.814	2.463.694	2.408.325	2.446.919
Verplichtingen/verliezen	877.738					
Risico's	0					
Egalisatievoorzieningen	2.125.497					
Langlopende schulden	34.479.069	34.469.068	39.362.231	35.389.580	40.973.370	37.725.391
Onderhandse leningen:						
- binnenlandse banken en financiële instellingen	34.469.069	34.469.068	30.021.978	27.795.584	25.567.206	23.336.780
- Nieuw aan te trekken leningen		0	9.340.253	7.593.996	15.406.164	14.388.611
- overige binnenl. sectoren	0	0	0	0	0	0
Door derden belegde gelden	0	0	0	0	0	0
Waarborgsommen	10.000	0	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	48.024.941	41.957.093	48.460.675	46.127.178	50.406.578	47.887.050
VLOTTENDE PASSIVA						
Verplichtingen	15.413.925	16.569.579	33.599.614	40.399.099	39.759.792	39.685.651
Kasgeldleningen	8.000.000	3.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Banksaldi	0	9.152.918	24.529.812	31.038.062	30.194.435	30.582.437
Overige schulden	7.413.925	4.416.662	5.069.802	5.361.037	5.565.356	5.103.214
Overlopende passiva	1.889.342	1.438.456	1.694.334	1.828.871	1.712.751	1.668.603
Totaal vlottende passiva	17.303.268	18.008.035	35.293.948	42.227.970	41.472.542	41.354.254
Totaal passiva	65.328.208	59.965.128	83.754.623	88.355.148	91.879.120	89.241.305

2.8 Beleidsindicatoren

Misdrijven

Gulpen-Wittern, per 1.000 inwoners

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

1,4% Gulpen-Wittern
1,9% Nederland

2019/2020 (2022)

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

55,0% Gulpen-Wittern
49,2% Nederland

Maandelijkse bronnen (2020)

Sociaal domein

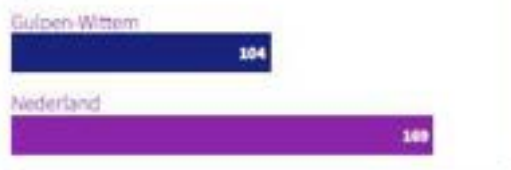
Banen

per 1.000 inwoners van 15-64 jaar
585,5 Gulpen-Wittern
825,4 Nederland

Maandelijkse bronnen (2022)

Volksgesondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner

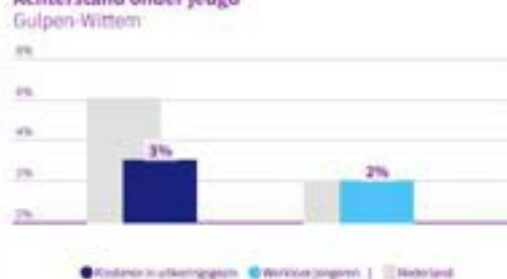

Jongeren met een delict voor de rechter

1% Gulpen-Wittern
1% Nederland

CS (2020)

Achterstand onder jeugd

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

15,9% Gulpen-Wittern
33,2% Nederland

Bevoering (2022)

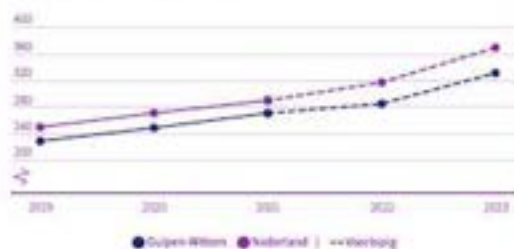
Netto arbeidsparticipatie

67,2% Gulpen-Wittern
72,2% Nederland

CS (2022)

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde x €1.000

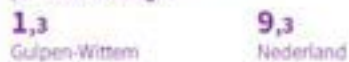
CRD (2019 - 2023)

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

CRD (2023)

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

BALANS (2022)

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

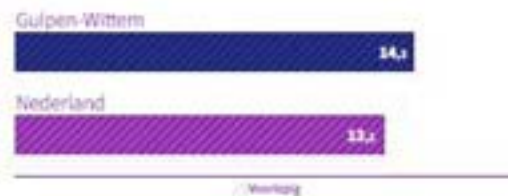
CRD (2022) * Voorlopig

Demografische druk

CRD (2022)

Jongeren met jeugdhulp % van alle jongeren tot 18 jaar

CRD (2022)

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

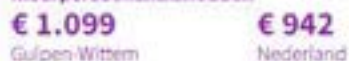
CRD (2022)

Jongeren met jeugdbescherming

CRD (2022) * Voorlopig

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

CRD (2022)

Jongeren met jeugdreclassering

CRD (2022) * Voorlopig

Clënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners

CRD (2022) Wmo (2022)

Bijlages

Bijlages

Bijlage 1: Samenstelling College van B&W

Mw. N. Ramaekers (Burgemeester)

Portefeuille:

- Algemeen bestuur
- Openbare Orde en Veiligheid
- Regionale Samenwerking/internationale Samenwerking (proces)
- Algemene Plaatselijke Verordening (APV)
- Integriteit
- Communicatie en voorlichting
- Bevolking en Burgerlijke stand
- Handhaving
- Drank- en Horecawet
- Personeel & Organisatie
- Juridische Zaken
- Informatievoorziening en Automatisering
- In- en externe dienstverlening
- Cittaslow
- Leefbaarheid, burgerparticipatie en zelfsturing (procesbewaking)

Dhr. P. Franssen (Wethouder, 1^e locoburgemeester)

Portefeuille:

- Ruimtelijke Ontwikkeling en grondbeleid incl. Omgevingswet
- Omgevingsvergunningen
- Monumentenzorg / erfgoed
- Wonen en herbestemming leegstand
- Milieu
- Watermanagement / Waterveiligheid
- Openbare ruimte / Openbare werken / Groenbedrijf
- Grondstoffenbeleid en Rd4
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)
- Natuur en Landschap
- Leefbaarheid, burgerparticipatie en zelfsturing (inhoudelijk m.b.t. portefeuille)

Dhr. F. Derksen (Wethouder, 2^e locoburgemeester)

Portefeuille:

- Sociale Domein 3D (Jeugdwet, Participatiewet en WMO)
- Armoedebeleid
- Vluchtelingen/ Statushouders
- Welzijn (breed)
- Vervoer (leerlingen-, ouderen- en gehandicaptenvervoer)
- Onderwijs (incl. nieuwbouw)
- Volksgezondheid
- Kunst en cultuur
- Subsidiebeleid
- Evenementen en markten
- Duurzaamheid
- Klimaatbeleid
- Leefbaarheid, burgerparticipatie en zelfsturing (inhoudelijk m.b.t. portefeuille)

(Wethouder, 3^e locoburgemeester)

Portefeuille:

- Toerisme en Recreatie
- Economische Zaken en (nieuwe) werkgelegenheid
- Financiën, Belastingen en Verzekeringen
- Vastgoed
- Sportbeleid
- Maatschappelijk vastgoed (Accommodatiebeleid en sportaccommodaties)
- NV Vrijtijdscentrum Gulpen (NV VTC)
- Inkoop en Aanbesteding
- Verkeer en (openbaar) vervoer / Team Heuvelland
- Leefbaarheid, burgerparticipatie en zelfsturing (inhoudelijk m.b.t. portefeuille)

Bijlage 2: Afkortingenlijst

3D	Decentralisaties Sociaal Domein
AED	Automatische Externe Defibrillator
AP	Autoriteit Persoonsgegevens
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BAG	Basisregistraties Adressen en Gebouwen
BAL	Besluit Activiteiten Leefomgeving
BBL	Besluit Bouwwerken Leefomgeving
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BDTO	Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid
BGT	Basisregistraties Grootchalige Topografie
BIO	Baseline Informatieveiligheid Overheid of Begroting in één Oogopslag
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRO	Basisregistraties Ondergrond
BRP	Basis Rioleringsplan
BsGW	Belastingsamenwerking Gemeente en Waterschappen
BUIG	gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ, en BBZ 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CAOP	Centrum Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel
CISO	Chief Information Security Officer
CPB	Centraal Plan Bureau
CO2	Koolstofdioxide
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
CR	Centrale Regeling
DMJOP	Duurzame Meerjaren Onderhoudsplannen
DIV	Documentaire Informatievoorziening
DOJ	Doelgroeparrangementen
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
ESZL	Economische Samenwerking Zuid-Limburg
EU	Europese Unie
FIDO	(Wet) Financiering Decentrale Overheden
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GEO	Geografisch
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst

GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GIKJ	Gesloten en Intensief Klinische Jeugdhulp
GIS	Geografisch Informatie Systeem
GOAB	Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden Beleid
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijke Rioleringsplan
HBH	Hulp bij het huishouden
IBA	Individuele behandelingen afvalwater
ICT	Informatie en Communicatietechnologie
IDO	Informatiepunt Digitale Overheid
IKB	Individueel Keuzebudget
IMOC	(prijs)Index materiële overheidsconsumptie
IOAW	Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IV3	Informatie voor derden
IVP	Integraal Veiligheidsplan
KCC	Klantcommunicatie
LTA	Landelijk Transitiearrangement
LVO	Limburgs Voortgezet Onderwijs
MBA	Milieu Belastende Activiteiten
MJOP	Meerjaren Onderhoudsplannen
MTB	Maastrichtse Toeleveringsbedrijven
MTO	Medewerkers Tevredenheidsonderzoek
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NPO	Nationaal Programma Onderwijs
NV VTC	NV Vrijtijdscentrum
OAB	Onderwijsachterstandenbeleid
OOT	Organisatie Ontwikkel Traject
OR	Ondernemingsraad
OW	Omgevingswet
OZB	Onroerende Zaakbelasting
P&O	Personeel en Organisatie
PM	Pro Memorie
PMD	Plastic, Metaal en Drankkartons
POK	Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag
Rd4	Reinigingsdiensten 4 (afvalverwerkingsbedrijf)
RES	Regionale Energie Strategie
REV	Register Externe Veiligheid
RIEC	Regionale Informatie- en Expertise Centrum

RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
SPUK	Specifieke Uitkering
SVREZL	Structuur Visie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg
SVWZL	Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg
SZMH	Sociale Zaken Maastricht Heuvelland
TOZO	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
TVW	Transitievisie Warmte
vGRP	verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VHV	Volkshuisvesting
Vpb	Vennootschapsbelasting
VTE	Vrijtijdseconomie
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVE	Vereniging van Eigenaren
VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
WEP	Wet Elektronische Publicaties
WKB	Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen
WKB	Wet Kwaliteitsborging
WMEBV	Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOB	Wet Openbaarheid Bestuur
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WOZL	Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid Limburg
WRV	Wonen, rolstoel en vervoer
WSP	Werkgevers Service Punt
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WVR	Wet veiligheidsregio's
WWB	Wet Werk en Bijstand
ZBB	Zero Based Begroten

Bijlage 3: Incidentele en structurele baten en lasten per programma

Recapitulatie begrotingsevenwicht	2024			2025			2026			2027		
	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel
Lasten programma 0	-3.212.730	0	-3.212.730	-3.141.981	0	-3.141.981	-3.223.221	0	-3.223.221	-3.178.410	0	-3.178.410
Lasten programma 1	-2.544.558	0	-2.544.558	-2.594.040	0	-2.594.040	-2.642.646	0	-2.642.646	-2.689.787	0	-2.689.787
Lasten programma 2	-2.417.258	0	-2.417.258	-2.556.556	0	-2.556.556	-2.695.407	0	-2.695.407	-2.807.533	0	-2.807.533
Lasten programma 3	-759.866	0	-759.866	-754.981	0	-754.981	-758.291	0	-758.291	-761.517	0	-761.517
Lasten programma 4	-1.648.918	-12.500	-1.636.418	-1.770.667	0	-1.770.667	-1.766.345	0	-1.766.345	-1.761.601	0	-1.761.601
Lasten programma 5	-3.733.902	0	-3.733.902	-3.625.887	0	-3.625.887	-3.648.974	-30.000	-3.618.974	-3.613.150	0	-3.613.150
Lasten programma 6	-15.136.266	-50.000	-15.086.266	-15.038.377	0	-15.038.377	-15.016.766	0	-15.016.766	-15.103.070	0	-15.103.070
Lasten programma 7	-4.284.020	0	-4.284.020	-4.517.854	0	-4.517.854	-4.889.028	0	-4.889.028	-4.951.851	0	-4.951.851
Lasten programma 8	-1.815.702	-340.000	-1.475.702	-1.558.810	0	-1.558.810	-1.678.810	0	-1.678.810	-1.666.802	0	-1.666.802
Totaal lasten programma's	-35.553.220	-402.500	-35.150.720	-35.559.153	0	-35.559.153	-36.319.488	-30.000	-36.289.488	-36.533.720	0	-36.533.720
Baten programma 0	2.391.625	0	2.391.625	2.375.540	0	2.375.540	2.299.265	0	2.299.265	2.149.403	0	2.149.403
Baten programma 1	122.600	0	122.600	122.600	0	122.600	122.600	0	122.600	122.600	0	122.600
Baten programma 2	83.662	0	83.662	83.662	0	83.662	83.662	0	83.662	83.662	0	83.662
Baten programma 3	14.700	0	14.700	14.700	0	14.700	14.700	0	14.700	14.700	0	14.700
Baten programma 4	224.305	0	224.305	224.305	0	224.305	224.305	0	224.305	224.305	0	224.305
Baten programma 5	144.678	0	144.678	144.678	0	144.678	144.678	0	144.678	144.678	0	144.678
Baten programma 6	2.622.920	0	2.622.920	2.672.920	0	2.672.920	2.618.875	0	2.618.875	2.618.875	0	2.618.875
Baten programma 7	4.608.265	0	4.608.265	4.846.788	0	4.846.788	5.056.150	0	5.056.150	5.170.913	0	5.170.913
Baten programma 8	698.000	32.000	666.000	666.000	0	666.000	891.000	225.000	666.000	666.000	0	666.000
Totaal baten programma's	10.910.755	32.000	10.878.755	11.151.193	0	11.151.193	11.455.236	225.000	11.230.236	11.195.136	0	11.195.136
Saldo van baten en lasten programma's	-24.642.465	-370.500	-24.271.965	-24.407.960	0	-24.407.960	-24.864.252	195.000	-25.059.252	-25.338.584	0	-25.338.584
Lasten algemeen dekkingsmiddel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lasten overhead	-10.540.216	-222.000	-10.318.216	-10.534.453	-211.257	-10.323.196	-10.389.183	0	-10.389.183	-10.355.329	0	-10.355.329
Lasten vennootschapsbelasting	-32.000	0	-32.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lasten onvoorzien	-25.000	0	-25.000	-25.000	0	-25.000	-25.000	0	-25.000	-25.000	0	-25.000
Totaal lasten diverse	-10.597.216	-222.000	-10.375.216	-10.559.453	-211.257	-10.348.196	-10.414.183	0	-10.414.183	-10.380.329	0	-10.380.329
Baten algemeen dekkingsmiddel	34.473.151	0	34.473.151	36.765.495	0	36.765.495	35.204.089	0	35.204.089	36.360.917	0	36.360.917
Baten overhead	199.917	0	199.917	199.917	0	199.917	199.917	0	199.917	199.917	0	199.917
Baten vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten diverse	34.673.068	0	34.673.068	36.965.412	0	36.965.412	35.404.006	0	35.404.006	36.560.834	0	36.560.834
Saldo van diverse	24.075.853	-222.000	24.297.853	26.405.959	-211.257	26.617.216	24.989.823	0	24.989.823	26.180.505	0	26.180.505
Totale saldo van baten en lasten van de programma's en diverse	-566.612	-592.500	25.888	1.997.999	-211.257	2.209.256	125.571	195.000	-69.429	841.921	0	841.921
Stortingen in reserves	0	0	0	-872.000	-872.000	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	649.337	622.845	26.492	248.594	222.102	26.492	26.492	0	26.492	26.492	0	26.492
Geraamd resultaat	649.337	622.845	26.492	-623.406	-649.898	26.492	26.492	0	26.492	26.492	0	26.492
Totaal lasten	-46.150.436	-624.500	-45.525.936	-46.990.606	-1.083.257	-45.907.349	-46.733.671	-30.000	-46.703.671	-46.914.049	0	-46.914.049
Totaal baten	46.233.160	654.845	45.578.315	48.365.199	222.102	48.143.097	46.885.734	225.000	46.660.734	47.782.462	0	47.782.462
Baten - Lasten	82.725	30.345	52.380	1.374.593	-861.155	2.235.748	152.063	195.000	-42.937	868.413	0	868.413

